

O'zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining buyrug'i, 20.05.2024 yildagi 01/2-20-son

Kuchga kiriш санаси

24.06.2024

Кўшимча ахборот

Улашиш

O'ZBEKISTON RUSPUBLIKASI QURILISH VA UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGI VAZIRINING BUYRUG'I

**SHNQ 2.07.01-23 "AHOLI PUNKTLARINING HUDUDLARINI RIVOJLANTIRISH VA QURISHNI SHAHARSOZLIK
JIHATIDAN REJALASHTIRISH" SHAHARSOZLIK NORMALARI VA QOIDALARINI TASDIQLASH TO'G'RISIDA**

[O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2024-yil 24-iyunda hisobga olindi, hisob raqami 261]

O'zbekiston Respublikasining Shaharsozlik **kodeksiga** muvofiq buyuraman:

1. SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining hududlarini rivojlantirish va qurishni shaharsozlik jihatidan rejalashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalari **1-ilovaga** muvofiq tasdiqlansin.
2. Ayrim shaharsozlik normalari va qoidalari **2-ilovaga** muvofiq o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin.
3. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati, Ichki Ishlar vazirligi, Mudofaa vazirligi, Milliy gvardiya, Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, Suv xo'jaligi vazirligi, Energetika vazirligi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi, Raqamlar texnologiyalar vazirligi, Tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi, Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, Transport vazirligi, Sog'liqni saqlash vazirligi huzuridagi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi hamda Madaniy meros agentligi bilan kelishilgan.
4. Ushbu buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazir B. ZAKIROV

Toshkent sh.,
2024-yil 20-may,
01/2-20-son

Kelishildi:

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri K. SHARIPOV

2024-yil 23-aprel

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri X. UMAROVA

2024-yil 23-aprel

O'zbekiston Respublikasi Transport vaziri I. MAXKAMOV

2024-yil 29-aprel

O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vaziri Sh. SHERMATOV

2024-yil 23-aprel

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo'mondoni R. DJURAYEV

2024-yil 3-may

**O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi huzuridagi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va
jamoat salomatligi qo'mitasi B. YUSUPALIYEV**

2024-yil 1-may

O'zbekiston Respublikasi Madaniy meros agentligi direktori B. ABDIKARIMOV

2024-yil 4-may

O'zbekiston Respublikasi Suv xo'jaligi vaziri Sh. XAMRAYEV

2024-yil 17-aprel

O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vaziri B. KURBANOV

2024-yil 19-aprel

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vaziri P. BOBOJONOV

2024-yil 18-aprel

O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vaziri A. KULDASHEV

2024-yil 19-aprel

O'zbekiston Respublikasi Energetika vaziri J. MIRZAMAXMUDOV

2024-yil 17-aprel

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vaziri A. ABDUXAKIMOV

2024-yil 13-may

O'zbekiston Respublikasi Tog'-kon sanoati va geologiya vaziri B. ISLAMOV

2024-yil 23-aprel

O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati Raisi A. AZIZOV

2024-yil 24-aprel

O'zbekiston Respublikasi qurilish va uyjoy communal xo'jaligi vazirining 2024-yil 20-maydagi 01/2-20-son **buyrug'i**ga

ILOVA

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining hududlarini rivojlantirish va qurishni shaharsozlik jihatidan rejalashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalari

Mazkur shaharsozlik normalari va qoidalari (bundan buyon matnda SHNQ deb yuritiladi) aholi punktlari hududlarini rivojlantirishni rejalashtirish, loyihalashtirish, rekonstruksiya qilish va qurishga oid bo'lgan shaharsozlik talablarini belgilaydi.

1-bob. Normativ-huquqiy hujjatlar, shaharsozlik normalari va qoidalari, sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari hamda texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarga havolalar

Oldingi tahrirga qarang.

1. Ushbu SHNQda quyidagi normativ-huquqiy hujjatlar, shaharsozlik normalari va qoidalari, sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari hamda texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarga havolalar keltirilgan:

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 18-fevraldagagi 95-son qarori bilan tasdiqlangan Ekologik xavfsizlik to'g'risida umumiy texnik reglament;

Atmosfera havosini ifloslantiruvchi manbalarni xatlovdan o'tkazish hamda unga tashlanayotgan ifloslantiruvchi moddalar miqdorini belgilash to'g'risidagi yo'riqnomalar (ro'yxat raqami 3586, 2024-yil 19-dekabr);

SHNQ 1.02.07-19 "Qurilish uchun muhandislik-texnik izlanishlar. Asosiy qoidalar";

SHNQ 1.02.09-21 "Qurilish uchun muhandislik-geologiya izlanishlari";

SHNQ 1.03.02-23 "Hududlarni rivojlantirish va qurishni shaharsozlik jihatidan rejalashtirish to'g'risidagi shaharsozlik hujjatlarining tarkibi va mazmuni";

SHNQ 2.01.01-22 "Loyihalash uchun iqlimi va fizikaviy-geologik ma'lumotlar";

SHNQ 2.01.02-04 "Bino va inshootlarning yong'in xavfsizligi";

QMQ 2.01.03-19 "Seysmik hududlarda qurilish";

SHNQ 2.01.08-24 "Shovqindan himoya";

SHNQ 2.02.02-20 "Gidrotexnika inshootlarining asoslari";

SHNQ 2.04.02-19 "Suv ta'minoti. Tashqi tarmoqlar va inshootlar";

SHNQ 2.04.03-24 "Oqova suvlarni chiqarib yuborish. Tashqi tarmoqlar va inshootlar";

SHNQ 2.04.05-22 "Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash";

SHNQ 2.04.07-22 "Issiqlik tarmoqlari";

SHNQ 2.04.08-22 "Gaz ta'minoti. Loyihalash talablari";

SHNQ 2.04.13-24 "Qozonxonalar";

SHNQ 2.04.17-24 "Turarjoy va jamoat binolarining elektr jihozlari";

SHNQ 2.05.02-23 "Avtomobil yo'llari. Loyihalash talablari";

SHNQ 2.05.03-22 "Ko'priklar va quvurlar";

SHNQ 2.05.04-21 "Metropolitenlar";

SHNQ 2.05.06-22 "Magistral quvurlar";

SHNQ 2.05.07-24 "Avtoturargohlar";

SHNQ 2.05.08-21 "Aerodromlar";

SHNQ 2.05.09-22 "Tramvay va trolleybus yo'llari";

SHNQ 2.05.12-22 "Shaharlar va boshqa aholi punktlari hududiga yotqizilgan neft quvurlari";

SHNQ 2.06.01-24 "Gidrotexnika inshootlari";

SHNQ 2.06.03-12 "Sug'orish tizimlari. Loyihalashtirish talablari";

SHNQ 2.06.04-21 "Gidrotexnika inshootlariga bo'ladigan yuklanish va ta'sirlar";

SHNQ 2.06.05-21 "Grunt materiallaridan to'g'onlar";

SHNQ 2.07.02-24 "Qurilish obyektlarini nogironligi bo'lgan va hayot faoliyati cheklangan shaxslar hamda keksalar ehtiyojini inobatga olgan holda loyihalashtirish";

SHNQ 2.07.06-24 "Shahar ko'cha-yo'llari. Loyihalash talablari";

SHNQ 2.07.06-24 "Shahar ko'cha-yo'llari. Piyoda mintaqalari 2-qism";

SHNQ 2.07.06-24 "Shahar ko'cha yo'llari. Harakat xavfsizligi 3-qism";

SHNQ 2.07.07-24 "Yer osti makonlari";

SHNQ 2.08.01-24 "Turar joy obyektlarini loyihalash";

SHNQ 2.08.02-23 "Jamoat binolari va inshootlari";

SHNQ 2.08.03-21 "Sanatoriylar";

SHNQ 2.08.07-22 "Nogironligi bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan ta'lif muassasalari binolarini loyihalashtirish";

QMQ 2.09.01-19 "Qishloq xo'jaligi korxonalarining bosh rejalar";

SHNQ 2.09.02-23 "Korxonalarning ishlab chiqarish hamda ma'muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari";

SHNQ 2.09.03-23 "Omborxonalar. Loyihalash me'yirlari";

SHNQ 2.09.17-21 "Sanoat korxonalarining bosh rejalarini loyihalash";

SHNQ 2.09.21-22 "Yong'in-qutqaruv depolari va postlari";

SHNQ 2.09.19-22 "Neft va neft mahsulotlari omborxonalar";

SHNQ 2.09.20-08 "Avtomobilarga yoqilg'i quyish stansiyalari";

O'zMSt 133:2024 "Ichimlik suvi. Gigiyenik talablar va sifatini nazorat qilish";

O'z DSt 3196:2023 "Avtomobil yo'llari va shahar ko'chalaridagi avtobus bekatlari. Umumiy texnik talablar";

SanQvaN 0020-22 "Davolash-profilaktika muassasalarini loyihalashtirish, qurish va ekspluatatsiya qilishning sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari";

SanQvaN 0083-24 "Yer osti va yer usti suv obyektlarini muhofaza qilish bo'yicha sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari";

SanQvaN 0198-06 "O'zbekiston Respublikasi dam olish muassasalari kurort-rekreatsiya zonalarini loyihalashtirish, qurish va obodonlashtirish";

SanQvaN 0200-06 "O'zbekiston aholisini markazlashtirilgan xo'jalik ichimlik suvi bilan ta'minlash uchun yer usti va yer osti suv manbalari sinflarini aniqlash, gigiyenik baholashning sanitariya qoidalari va normalari";

SanQvaN 0244-07 "Xo'jalik ichimlik suvi quvurlari va suv ta'minoti uchun mo'ljallangan sanitar qo'riqlanadigan zonalardan foydalanish va loyihalashtirishning sanitariya qoidalari va normalari";

SanQvaN 0267-20 "Turar joylarda, jamoat binolarida, aholi yashash hududlarida va dam olish zonalarida ruxsat etilgan shovqin darajasining sanitariya qoidalari va me'yirlari";

SanQvaN 0102-25 "Turar joy obyektlarini loyihalashtirish va qurishga doir sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari";

SanQvaN 0318-15 "O'zbekiston Respublikasi hududidagi suv havzalarida suvni muhofaza qilish bo'yicha gigiyenik va epidemiyaga qarshi talablar";

SanQvaN 0331-16 "O'zbekiston iqlimi sharoitlarida turar joylarni loyihalashtirish, tashkiletish va saqlash bo'yicha sanitariya qoidalari va normalari";

SanQvaN 0339-16 "O'zbekiston aholi punktlarini rejalshtirish va rivojlantirish bo'yicha sanitariya qoidalari va normalari";

SanQvaN 0103-25 "Sanitariya-muhofaza zonasiga doir sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari";

SanQvaN 0370-19 "Aholi punktlarida radiotexnik obyektlarni joylashtirish va ulardan foydalanishga qo'yiladigan sanitariya qoidalari va normalari";

SanQvaN 0060-23 "Radiochastotalarning elektromagnit maydonlari manbalari bilan ishlashning sanitariya qoidalari va normalari";

GOST 22283-2014 "Aviatsiya shovqini. Turar joy qurilishida shovqinning yo'l qo'yiladigan darajalari va ularni o'lchash usullari" (rasmiy manba: Shum aviatsionniy. Dopustimie urovni shuma na territorii jiloy zastroyki i metodi yego izmereniya);

GOST 20444-2014 "Shovqin. Transport oqimlari. Shovqin tavsiflarini o'lchash usullari" (rasmiy manba: *Shum. Transportnie potoki. Metodi opredeleniya shumovoy xarakteristiki*).

(1-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sont buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

2-bob. Atamalar va ta'riflar

2. Ushbu SHNQda quyidagi atamalar va ularning ta'riflari qo'llanilgan:

avtoturargoh — transport vositalarini doimiy, vaqtincha yoki mavsumiy saqlash (turishi) uchun mo'ljallangan alohida yoki qo'shib qurilgan, yerusti, yerosti yoki birlashgan bino, inshoot (bino yoki inshoot qismi) yoxud maxsus ochiq maydon;

aglomeratsiya — aholi punktlarining ixcham hududiy guruhi bo'lib, uning asosiy ko'rinishi shaharlar, ajralib turadigan joylar bo'lib, intensiv sanoat, transport va madaniy aloqalarga ega bo'lgan ko'p qatlamlili ko'p komponentli dinamik tizimda birlashtirilgan;

aholi punkti — huquqiy maqom, nom va chegara bilan belgilangan O'zbekiston Respublikasi ma'muriy-hududiy birligi (shahar, shaharcha, qishloq, ovul);

aholi punktlariaro hududlar — ikki va undan ortiq aholi punkti oralig'idagi aholi punktlari chegaralaridan tashqaridagi hududlar;

baland qavatli turar joy binolari — 25 va undan ko'p qavatli turar joy binolari;

biriktirilgan (bloklangan) uy — ikki yoki undan ortiq xonadondan iborat bo'lgan, har biri yer uchastkasiga kirish va alohida muhandislik tizimlari bilan ta'minlangan turar joy binosi;

aholi punktining bosh rejasi — aholi punktini hududiy rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini hamda fuqarolarning qulay hayot faoliyati muhitini kompleks shakllantirish shart-sharoitlarini belgilaydigan shaharsozlik hujjati;

daha (kvartal) — eng yaqin ko'chalar bilan chegaralangan hudud, eng kichik shaharsozlik elementi;

yer uchastkasi — yer fondining qayd etilgan chegaraga, maydonga, joylashish manziliga, huquqiy rejimga hamda davlat yer kadastrida aks ettiriladigan boshqa xususiyatlariga ega bo'lgan qismi;

zonallashtirish — hududni rivojlantirishni shaharsozlik jihatidan rejalashtirish chog'ida shaharsozlikning foydalanish turlarini hamda bu turlardan foydalanishga doir cheklowlarni belgilagan holda, hududning funksional maqsadga ko'ra bo'linishi;

kam qavatli turar joy binolari — mansarda qavatini ham qo'shib hisoblaganda 1 — 3 qavatli turar joy binolari;

ko'p qavatli turar joy binolari — 10 — 16 qavatli turar joy binolari;

ko'p kvartirali uy-joylar — ko'p kvartirali uyga tutash yer uchastkasiga yoxud bunday uydagi umumiyo foydalaniladigan joylarga mustaqil chiqish yo'laklariga ega bo'lgan ikki va undan ortiq kvartiralar majmui;

magistral ko'cha — shaharning asosiy tarmoq yo'li. Ular umumshahar ahamiyatiga ega bo'lgan (aholi yashovchi, sanoat tumanlari va jamoat markazlari o'rtasidagi aloqa, shahar tashqarisidagi avtomobil yo'llariga chiqish) va tuman ahamiyatidagi magistral ko'chalar (tuman chegarasidagi va umumshahar ahamiyatiga ega bo'lgan magistral ko'chalar bilan transport aloqalari)ga bo'linadi.

muhofaza etiladigan tabiiy hududlar — yer va/yoki suv kengliklari (akovatoriylar)ning ustuvor ekologik, ilmiy, madaniy, estetik, rekreatsiya va sanitariya-sog'lomlashtirish ahamiyatiga molik bo'lgan, xo'jalik maqsadidagi doimiy yoki vaqtincha foydalanishdan to'liq yoki qisman chiqarilgan uchastkalari;

rekonstruksiya qilish — binolardan foydalanish sharoitlarini o'zgartirish, ularning jismoniy eskirishi tufayli yuzaga kelgan yo'qotishlar o'rnini to'ldirish, binolardan foydalanishning yangi maqsadlariga erishish uchun asosiy texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlarni (yuklamalarni, xonalarning rejalashtirilishini, binoning qurilish hajmini va umumiyo maydonini, muhandislik jihatdan jihozlanishini) o'zgartirish bilan bog'liq qurilish ishlari va tashkiliy-texnik tadbirlar;

sanitariya-muhofaza zonalari — atmosferani ifoslantiruvchi manbalar bo'lgan ishlab chiqarish va boshqa turdag'i obyektlar uchun sanitariya-muhofazasi zonasini bo'lib, uning kengligi joylashgan ishlab chiqarishning sinfiga qarab belgilanadi;

stilobat — binoning pog'onali yarim yerto'lasining yuqori qismi yoki bir nechta binolarni bog'laydigan umumiyo yarim yerto'la. Me'morchilikda stilobatlar ko'pincha tijorat obyektlarini joylashtirish uchun foydalaniladi;

tashqi transport — avtomobil, daryo, temir yo'l va havo transportlarini o'z ichiga oluvchi tizim tushunchasi;

turar joy mavzesi — magistral ko'chalarga tutash, turar joy binolari va maishiy xizmat ko'rsatish korxonalari majmuasi bo'lgan, shahar turar joy qurilishining birlamchi birligi;

umumiyo foydalanishdagi hudud (yer)lar — aholining erkin harakatlanishi (foydalanishi) uchun mo'ljallangan va davlat mulki sifatida shahar, tuman davlat hokimiyati organlarining bevosita tasarrufidagi yerlar;

funktional zonalar — shaharsozlik hujjatlarida amalga oshiriladigan qurilish parametrlari bilan birga hududdan foydalanish maqsadlari aks ettirilgan va chegaralari belgilangan hududlar. Funksional zonalar hududda ruxsat etilgan shaharsozlik faoliyati turlari (qurilishi, rekonstruksiya, renovatsiya va boshqalar) va chegaraviy (maksimal yoki minimal) o'lchamlariga ko'ra hududiy zonalar va kichik hududiy zonalarga bo'linadi;

yuqori qavatli turar joy binolari — 17 — 24 qavatli turar joy binolari;

yakka tartibdagi uy-joy — yakka tartibda uy-joy qurish va tomorqa xo'jaligini yuritish uchun mo'ljallangan bir yer uchastkasida joylashgan bir yoki bir nechta turar joy binolari va xo'jalik qurilmalari majmui;

'rta qavatli turar joy binolari — mansarda qavatini ham qo'shib hisoblaganda 4 — 9 qavatli turar joy binolari;

qayta qurish (qayta tiklash) — obyektdagi bino va inshootlarni to'liq yoki qisman buzib tashlab, ularning ixtisoslashishini o'zgartirgan yoki o'zgartirmagan holda yangilarini qurish;

qizil chiziqlar — shaharsozlik hujjatlarida belgilanadigan, mavzelarning, kichik dahalarning va rejalashtirish tuzilmasi boshqa elementlarining hududlarini aholi punktlarining ko'chalaridan, tor ko'chalaridan va maydonlaridan ajratib turuvchi chegaralar;

qurilish hududi — shaharsozlik hujjatlarida belgilangan chegaralar va funksional maqsadga ega bo'lgan, bino va inshootlar qurilgan yoki qurilishi rejalashtirilgan hudud;

qurilishni tartibga solish chizig'i — shaharsozlik hujjatlari bilan belgilanadigan, bino va inshootlarni joylashtirishda qizil chiziqlar yoki yer uchastkasining chegaralaridan chekinish chegaralari.

3. Ushbu SHNQda quyidagi shartli belgilanishlar va qisqartmalar qo'llanilgan:

APT — aholi punktlari tizimi;

UMN — turar joy binosining umumiy maydoni yer uchastkasi maydoniga nisbati;

TXS — texnik xizmat ko'rsatish stansiyalari;

AYOQS — avtomobilgarga yonilg'i quyish stansiyalari;

GTS — gaz taqsimlash stansiyalari;

GTP — gaz taqsimlash punktlari;

RTS — Radiotelevideniye stansiyalari;

RRS — radiorele stansiyalari.

3-bob. Umumiy qoidalar

4. Aholi punktlari hududlarini rivojlantirishni rejalashtirish, loyihalashtirish, rekonstruksiya qilish va qurishda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

sanoat zonalari va ishlab chiqarish korxonalarining muhandislik va transport infratuzilmasini rivojlantirilishi, sanitariya holatini yaxshilanishi, aholi salomatligini hamda atrof-muhitni muhofaza qilinishi, tarix va madaniyat yodgorliklarining saqlanishi, aholi punktlari tabiiy hamda texnogen xususiyatga ega omillarning salbiy ta'siridan himoya qilish;

fugorolarga va nogironligi bo'lgan shaxslarga ijtimoiy, madaniy va madaniy xizmatlar ko'rsatish uchun shart-sharoit yaratish hamda hududlarni obodonlashtirish, hayot xavfsizligi, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish.

5. Aholi punkti hududiy rejalashtirish ijtimoiy, iqtisodiy, ekologik omillar, barqaror rivojlanish, muhandislik, transport va ijtimoiy infratuzilmalarni rivojlantirish kombinatsiyasi asosida hududlarning funksional maqsadini aniqlashga qaratilgan bo'lib, quyidagilarni ta'minlashi kerak:

shaharning barqaror rivojlanishini;

shahar atrof-muhitining sifatini yaxshilashni;

tarixiy-madaniy merosni asrash va qayta tiklashni;

muhandislik, transport va ijtimoiy soha infratuzilmasini rivojlantirishni;

yuridik va jismoniy shaxslarning, jamiyat va davlatning manfaatlarini hisobga olish.

6. Shaharchalar kichik shaharlarga qo'yilgan talablar bo'yicha loyihalashtirilishi lozim.

4-bob. Aholi punktlarining hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish

1-§. Aholini joylashtirish tizimlari

7. O'zbekiston Respublikasi hududida aholini joylashtirish bosh tarhida quyidagi loyiha yechimlari belgilanishi zarur:

aholini joylashtirish tizimlarini, tabiatdan foydalanishni va ishlab chiqarish kuchlarini rivojlantirish bo'yicha ijtimoiy-iqtisodiy prognozlar;

hududlarida ekologik vaziyatni yaxshilash, yerlardan oqilona foydalanish va ularni muhofaza qilish, madaniy meros obyektlari hududlarini saqlash, umum davlat ahamiyatiga molik muhandislik, transportga oid va ijtimoiy infratuzilmalarni rivojlantirishga doir yechimlar;

aholini joylashtirish tizimlarini rivojlantirish uchun qulay hududlar;

muhofaza etiladigan tabiiy hududlar;

qishloq xo'jaligiga va o'rmon xo'jaligiga mo'ljallangan hududlar;

ekstremal tabiiy-iqlim sharoitlariga ega bo'lgan hududlar;

tabiiy va texnogen xususiyatga ega favqulodda vaziyatlar ta'siriga uchragan hududlar;

foydali qazilmalar joylashgan hududlar;

shaharsozlik faoliyatini alohida tartibga solish rejimlari va shaharsozlik jihatidan foydalanishning boshqa turlari;

hududlarda shaharsozlik faoliyatini amalga oshirishga oid cheklovlar.

8. Aholi punktlari respublika miqyosidagi joylashtirish tizimi va uning tarkibiga kiruvchi viloyatlar, tumanlar, qishloq xo'jaligi korxonalarini joylashtirish tizimlari, shuningdek mintaqaviy joylashtirish tizimlarining tarkibiy qismlari sifatida loyihalashtirilishi lozim.

Bunda, joylashtirish tizimlari uchun umumiyl bo'lgan ijtimoiy, ishlab chiqarish, muhandislik va transport infratuzilmalarini, shuningdek joylashtirish tizimlari markazlarining ta'siri doirasidagi istiqbolli rivojlanayotgan mehnat, madaniy, maishiy, jamoa va rekreatsion aloqalar shakllanishini hisobga olish lozim.

9. Turli hududiy darajadagi joylashtirish tizimlari markazlarining ta'sir doiralari O'zbekiston Respublikasi hududi va hududining qismlarini rivojlantirishni rejashtirish to'g'risidagi hujjatlarda keltirilgan ma'lumotlar asosida qabul qilinishi kerak.

10. Barcha tizimlarda hududning funksional-fazoviy tashkil etilishini har tomonlama tartibga soluvchi asosiy omillar aholi, ishlab chiqarish va tabiiy resurslar bo'lishi lozim.

11. O'zbekiston Respublikasi hududida aholini joylashtirish tizimida yirik shaharlarning asosiy tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat bo'lishi lozim:

poytaxt vazifasini bajaruvchi yirik aglomeratsiyalar — Toshkent, Samarcand, Namangan shaharlari;

yirik aglomeratsiyalar, iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy makon funksiyalarini bajaradigan aholi punktlari tizimlari (masalan, Farg'ona — Marg'ilon, Farg'ona vodiysining subvilyat markazi sifatida, Samarcand, Buxoro, aglomeratsiyalar markazlari, yirik sanoat va turistik markazlari sifatida, Navoiy, Jizzax, Qarshi, Nukus — yirik sanoat shaharlari sifatida, Urganch va Xiva yirik turistik markazlar);

tarixiy, madaniy, turistik va rekreatsion funksiyalarga ega bo'lgan aholi punktlari, ilmiy, mudofaa va boshqa funksiyalarga ega bo'lgan aholi punktlari;

milliy va jahon madaniyati yodgorliklariga ega bo'lgan aholi punktlari.

12. APT guruhlari shakllanish xususiyatlari respublikaning turli mintaqalarida aholi joylashuvi rivojlanishining tarixan shakllanganligi va tabiiy sharoitlarni hisobga olgan holda quyidagicha belgilanishi kerak:

aholisi zich joylashgan va yaxshi rivojlangan urbanistik tuzilmalar hamda aholining keng qamrovli joylashuviga ega, avvaldan o'zlashtirilganligi va aholi punktlari taqsimlanishi nisbatan bir tekisda bo'lgan hududlari (Toshkent, Samarcand, Buxoro viloyatlari, Farg'ona vodiysi);

qulay tabiiy-iqlimi mintaqalar va kommunikatsion tizimlar bo'g'inida jamlangan mayda aholi punktlardan iborat Xorazm va Qoraqalpog'istonidagi qadimdan sug'orilib kelinuvchi hududlar;

Farg'ona vodiysining markaziy qismi, Qarshi, Jizzax cho'llari hamda Mirzacho'ldagi aholi punktlari ancha tarqoq joylashgan yangi sug'oriladigan yerlar;

katta bo'lmagan aholi punktlari joylashgan daryolar vohalari tog'li hududlar;

kichik aholi punktlari va yaylov larga ega bo'lgan dasht-cho'l hududlari.

13. Aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni shaharsozlik jihatdan rejashtirish hujjatlarini ishlab chiqishda aholi punktlarining bir-biriga qo'shilib ketishi shart-sharoitlari hisobga olinishi kerak.

14. Shaharlari jadal rivojlanayotgan hududlarda shaharlар aglomeratsiyalarining shakllanish tendensiyalari hamda qishloq aholi punktlarining shaharlар tarkibiga qo'shilib ketishi hisobga olinishi lozim.

15. Respublika hududida aholini joylashtirish bosh tarhini, respublika hududini rejashtirish tarhini, viloyatlar hududlarini rejashtirish tarhlarini hamda tumanlarni rejashtirish loyihalarini ishlab chiqishda aholini joylashtirish tizimlarini shakllantirishga doir loyiha yechimlari aniqlashtirilishi kerak.

Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurish to'g'risidagi shaharsozlik hujjatlarini ishlab chiqishda dastlabki hisob-kitoblarga asoslanish kerak.

2-5. Aholi punktlarining aholini joylashtirish tizimlaridagi joylashuvi

16. Aholi punktlarining hududlarini rivojlantirish va qurish to'g'risidagi shaharsozlik hujjatlari ishlab chiqilishida ularning aholini joylashtirish tizimidagi tutgan o'rni inobatga olinishi lozim.

Bunda, aholi punktlar respublika, viloyatlar va tumanlar joylashtirish tizimining elementlari sifatida ko'riliши hamda bu tizimlar markazlarining ta'sir doirasiga kiradigan manzilgoh va hududlar bilan birgalikda ma'muriy, ishlab chiqarish, mehnat, madaniy-maishiy va rekratsion aloqalarining rivojlanishi belgilanishi kerak.

17. Turli darajadagi aholini joylashtirish tizimlari markazlari vazifasini bajaradigan aholi punktlarning ta'sir doiralari tumanni rejalashtirish loyihalari asosida qabul qilinishi kerak.

Bunda, aholi punktlarini istiqbolli rivojlantirish, funksional zonalashtirish, rejalashtirish tuzilmasi, muhandislik-transport infratuzilmasi, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha yechimlari qabul qilinishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

18. Ishlab chiqiladigan shaharsozlik hujjatlarining loyihaviy muddatlari **SHNQ 1.03.02-23ga** muvofiq belgilanishi zarur.

(18-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son **buyrug'i** (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

19. Aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurish to'g'risidagi shaharsozlik hujjatlarini ishlab chiqishda ularning ma'muriy-xo'jalik bo'ysunuvi va ahamiyati hisobga olinishi lozim. Xususan:

mintaqa (respublika) markazi — Toshkent;

viloyatlararo submintaqalar markazlari;

APT guruhlari markazlari — viloyatlar markazlari bo'lган shaharlar;

mahalliy joylashtirish tizimlari markazlari — ma'muriy-hududiy tumanlarning markazlari bo'lган shaharlar va shaharchalar;

dam olish, ishlab chiqarish va transport markazlari — mahalliy joylashtirish tizimlari tarkibiga kiruvchi va joylashtirish tizimining dastlabki bo'g'ini hisoblanuvchi aholi punktlari.

20. APT guruhlari markazlari bo'lган shaharlarda ularning o'z aholisidan tashqari butun guruh tizimi aholisiga ham xizmat ko'rsatadigan yirik ishlab chiqarish korxonalari, transport obyektlari, aholiga ijtimoiy, madaniy va maishiy xizmat ko'rsatish muassasalari joylashtirilishi lozim.

21. Mahalliy joylashtirish tizimi markazlari bo'lган shaharlar va shaharchalarda APT guruhlari markazlarida joylashgan korxonalarining filiallari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash korxonalari, shuningdek hududida istiqomat qiluvchi aholiga ijtimoiy, madaniy va maishiy xizmat ko'rsatish muassasalari joylashtirilishi kerak.

22. Mahalliy joylashtirish tizimlari tarkibiga kiruvchi aholi punktlari hududida APT guruhlari markazlarida va mahalliy joylashtirish tizimlarida joylashgan korxonalarining filiallari, agrosanoat kompleksi korxonalari, ishlab chiqarish-ta'mirlash va xo'jalik omborlari, shuningdek mahalliy aholiga mavsumiy, davriy hamda kundalik ijtimoiy, madaniy va maishiy xizmat ko'rsatish muassasalari joylashtirilishi lozim.

23. Aholi punktlaridan joylashtirish tizimlari markazlari bilan ijtimoiy, madaniy va maishiy aloqalar bog'lanishi (bir yo'nalishda jamoat transportida qatnash masofasi — vaqt birligida) quydagilardan oshmasligi kerak:

mahalliy joylashtirish tizimlari uchun — 1,5 h;

APT guruhlari markazlari, viloyatlararo va mintaqaviy markazlar uchun — 2 h.

24. Kundalik mehnat migratsiyasi aloqalari jamoat transportidan foydalanganda quydagilardan oshmasligi zarur:

mahalliy joylashtirish tizimlar markazlarigacha — 45 min;

APT guruhlari markazlarigacha — 60 min;

eng yirik, yirik, katta va o'rtacha shaharlar ichida — 40 min;

kichik shaharlar, shaharchalar va qishloq (ovul) aholi punktlari ichida — 30 min.

25. Aholi punktlari tarmog'i zinch bo'lган hududlar uchun aholi sonini hisoblashda aholini joylashtirish tizimlarining markazlaridagi boshqa aholi punktlari bilan kundalik mehnat migratsiyasi aloqalarini hisobga olish lozim.

26. Mahalliy joylashtirish tizimlari markazlariga ishga kelayotganlarni hisob-kitob qilishda ularning soni shahar aholisining 5 — 15 foizi, APT guruhlari markazlari uchun esa 5 — 10 foiz miqdorda qabul qilinishi kerak.

27. Shaharlar va shaharchalarining rejaviy tuzilmasi bo'yicha yechimlarni qabul qilishda yondosh qishloq (ovul) aholi punktlari bilan o'zaro aloqalarni, qishloq (ovul) aholi punktlari tuzilmasi bo'yicha yechimlarni qabul qilishda esa ularning qishloqlar aglomeratsiyasiga qo'shilib ketishini hisobga olish zarur.

28. Viloyatlararo tizimlar markazlari uchun shaharsozlik hujjatlarini ishlab chiqishda ularning hududlarida yirik sanoat, ilm-fan, madaniyat, turizm markazlari barpo etilishini rejalashtirish lozim.

29. Joylashtirish tizimlari markazlari bo'lgan eng yirik, yirik va katta shaharlar uchun shaharsozlik hujjatlarini ishlab chiqishda shahar bilan yagona xo'jalik-iqtisodiy, muhandislik-texnik, tabiiy-ekologik va rejaviy majmualarni hosil qiluvchi shahar atroflari zonalari bilan birgalikda ko'rib chiqilishi kerak.

Bunday shaharlarga yondosh hududlar qishloq xo'jaligi yerlari, landshaft-rekreatsiya zonalari, shaharchalar va qishloq aholi punktlari hamda boshqa obyektlarni o'z ichiga oluvchi ko'kalamzorlashtirilgan mintaqa (yashil tasma) sifatida rejalashtirilishi lozim.

Shuningdek, mehnat resurslarini hisoblash hamda shahar kichik tizimlarining rivojlanish ko'rsatkichlarini aniqlash ishlari markaz-shahar atrofidagi aholi punktlari bilan kundalik mehnat va madaniy-maishiy aloqalarni hisobga olingan holda bajarilishi kerak.

30. Aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurish to'g'risidagi shaharsozlik hujjatlarini loyihalashdan avval o'tkaziladigan ilmiy-tadqiqot va tahliliy ishlar hamda SHNQ 1.02.07-19ga muvofiq bajariladigan muhandislik-texnik izlanishlar asosida ishlab chiqilishi lozim.

31. Aholining loyihamiy muddat uchun hisoblangan soni hududning, shu jumladan aholi punktining istiqbolli rivojlanishi to'g'risidagi ma'lumotlar hamda demografik prognozlar asosida aniqlanishi kerak.

32. Aholi punktlarini rivojlantirish uchun hududlarning rejaviy yechimlari hududlarning texnik-iqtisodiy va sanitariya-gigiyenik ko'rsatkichlarini, energetika, suv va hududiy zaxiralarini, atrof-muhit holatining variantlarini taqqoslash asosida tabiiy va muhit sharoitlarining istiqboldagi o'zgarishi prognozlarini, ushbu hududlardan oqilona foydalanish imkoniyatini hisobga olgan holda tanlanishi lozim.

33. Aholi punktlarning yangilarini qurish, mavjudlarini rekonstruksiya qilish uchun hududlarni aholining ishslash, yashash va dam olish joylarini joylashtirish sharoitlarini hisobga olgan holda tanlash lozim.

Bunda, hududlarni qishloq xo'jaligi maqsadida foydalanilmaydigan yoki qishloq xo'jaligi uchun yaroqsiz, sifati yomon va o'zlashtirish uchun maxsus muhandislik tadbirlarni o'tkazish talab etadigan yerlardan tanlash lozim.

34. Yangidan quriladigan sanoat korxonalarining ishchi-xodimlarini joylashtirish (ishchilar shaharchasi) uchun hududlarni ushbu korxonalar uchun hududlarni tanlash bilan bir vaqtda tanlash lozim.

35. Aholi punktining bosh rejasida belgilangan chegaralarida joylashgan, biroq qurilishlar amalga oshirilmagan yerlar birinchi navbatda o'zlashtirilishi lozim (yangi qo'shilayotgan yer maydonlari bundan mustasno).

36. Melioratsiya holati yaxshi bo'lgan shudgor yerlar, mevazor va uzumzorlar bilan band bo'lgan, shuningdek suv obyektlarining suvni muhofaza qilish zonalari, sohil bo'yи mintaqalari va sanitariya muhofazasi zonalari, ihota daraxtzorlari va o'rmonlar bilan band bo'lgan yerlar shaharsozlik faoliyati maqsadlari uchun foydalanish ushbu yerlarni bir toifasidan boshqasiga o'tkazilgandan so'ng amalga oshirilishiga yo'l qo'yiladi.

37. Aholi punktlari hududlarini kengaytirish, ishlab chiqarish korxonalari hamda bino va inshootlar qurilishi uchun yer maydonlarining o'lchamlari minimal zarur bo'lgan kattalikda, qurilish zichligi talablariga riosa qilingan holda qabul qilinishi lozim.

38. Foydali qazilmalari mavjud bo'lgan maydonlarda shaharsozlik faoliyati uchun hududlarni ushbu konlarni o'zlashtirish dasturlarini inobatga olgan holda tanlash lozim.

39. Quyidagi hollarda bino-inshootlarni va kommunikatsiyalarni joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi:

shaxtalar va foydali qazilmalarni boyitish kombinatlarining tog' jinslari ag'darmalari mavjud bo'lgan zonalarda;

o'pirilishlar, qor ko'chkilari va sel oqimlari, suv omborlarining favqulodda suv chiqarish va suv bosish xavfi mavjud bo'lgan zonalarda;

suv ta'minoti manbalarining sanitariya muhofazasi zonalarining birinchi halqasi doirasida;

loyihalanayotgan obyektlar kurortlardagi davolash vositalari ekspluatatsiyasi bilan bevosita bog'liq bo'Imaganda kurortlarning sanitariya muhofazasi zonasida;

shaharlardagi ihota va sanitariya-gigiyenik funksiyalarni bajaruvchi hamda aholining dam olish maskanlari hisoblangan o'rmonlar, o'rmon-bog'lar va boshqa daraxtzorlar egallagan ko'kalamzorlashtirilgan zonalarda;

xizmat qilish va zararsizlantirish muddatlari o'tmagan organik va radioaktiv chiqindilar bilan ifloslangan yerlarda;

tabiiy obyektlar va majmualarga zarar yetkazilishi yoki ilmiy-madaniy ahamiyat kasb etadigan tabiat bog'lari saqlanishiga xavf solinishi mumkin bo'lgan hollarda qo'riqxonalarda va ularning qo'riqlanadigan zonalarda;

madaniy meros obyektlarining qo'riqlanadigan chegaralarda.

3-§. Aholining loyihaviy soni

40. Aholining loyihaviy sonini hisoblashda, aholining joriy holatdagi (kundagi) demografik tarkibi va uning hisobiy davrlar bo'yicha kutiladigan o'zgarishlar hisobga olinishi kerak.

Aholining loyihaviy soni quyidagi usullarga asoslanishi lozim:

mehnat resurslaridan foydalanish — mehnat balansi usuli;

o'tgan yillardagi va aholini ro'yxatga olish davridagi aholining tabiiy ortishi va migratsiya harakatlarini tahlil qilish asosida demografik prognozlash usuli.

41. Mehnat resurslari aholini kelajakdagi yosh bo'yicha tuzilmasiga muvofiq aniqlanishi, bunda aholining mehnatga layoqatli guruhiga quyidagilar qo'shilmasligi lozim:

uy xo'jaligida va shaxsiy yordamchi xo'jalikda band bo'lgan shaxslar va ko'p bolali onalar (mehnatga layoqatli guruhga kiradigan aholining umumiy sonidan shahar va shaharchalarda 3 — 6 foizni, qishloq aholi punktlarida 4 — 8 foizni tashkil etadi);

ishlamaydigan nogironligi bo'lgan shaxslar va ishga layoqatli yoshida nafaqa oluvchilar (aholining loyihaviy sonidan shaharlar va shaharchalarda 1 — 2,5 foizni, qishloq aholi punktlarida 1-2 foizni tashkil etadi).

Mehnat resurslari tarkibiga qo'shimcha ravishda nafaqa yoshida ishlashni davom etayotgan shaxslar kiritiladi (loyihaviy muddatda shu guruhga kiradigan aholi sonining 25 — 40 foizini tashkil etadi).

42. Band aholi uch guruhga bo'linadi:

16 yoshdan katta ishlamaydigan — umumiy o'rta ta'lif tashkilotlari o'quvchilari, akademik litsey, oliy va professional ta'lif tashkilotlari talabari;

aholiga ijtimoiy va madaniy-maishiy xizmat ko'rsatish muassasalarida ishlovchilar;

iqtisodiyot tarmoqlarining shaharni shakllantiruvchi sohalarida band bo'lgan ishchi-xodimlar.

43. 16 yoshdan katta, ishlamaydigan o'quvchilar soni statistik ma'lumotlariga ko'ra, kelajakdagi soni esa yosh tarkibi va o'quv yurtlari tarmoqlarining rivojlanishini hisobga olgan holda aniqlanishi, bu guruhga kiradigan aholining loyihaviy umumiy sonidan 2,5 — 5 foiz miqdorida qabul qilinishi kerak.

44. Xizmat ko'rsatuvchi guruhga kiradigan aholisi soni aholi punktining joylashish tizimidagi ahamiyati va uning umumiy aholi soniga qarab hamda mazkur SHNQning [1-iloqasida](#) keltirilgan ko'rsatkichlar bo'yicha aniqlanishi kerak.

45. Shaharni shakllantiruvchi guruhga kiradigan aholining soni shaharni shakllantiruvchi ishlab chiqarish va sanoat korxonalari, muassasalar va tashkilotlarda ishlaydiganlarning umumiy soni yig'indisi sifatida aniqlanishi kerak.

46. Aholi punktlari aholisining umumiy sonini hisoblashda sanatoriya-kurort muassasalarida dam oluvchilar soni hamda tashkil etilmagan dam oluvchilarning nisbatan turg'un kontingenti qo'shimcha ravishda hisobga olinishi kerak.

47. Rekonstruksiya qilinadigan aholi punktlarida aholining loyihaviy soni quyidagi formula bo'yicha aniqlanishi lozim:

$$Ax 100$$

$$N = \frac{A}{T - a - v},$$

$$T - a - v$$

bu yerda:

A — shaharni shakllantiruvchi xodimlari soni;

T — band aholi soni, aholining umumiy sonidan foizda olinadi;

a — ishlab chiqarishdan ajralgan holda o'qiydigan, 16 yoshdan katta bo'lgan o'quvchi va talabalar soni, aholining umumiy sonidan foizda olinadi;

v — aholining xizmat ko'rsatuvchi guruhi soni, aholining umumiy sonidan foizda olinadi.

48. Shaharni shakllantiruvchi guruhga kiruvchi aholi sonini aniqlashda tumanni rejalashtirish loyihalarining ma'lumotlari, aholi punktining joylashtirish tizimidagi o'rni va ahamiyati, shahar atrofi va boshqa aholi punktlaridan ishga kelayotganlar hamda shahar atrofi va boshqa aholi punktlariga ishga ketayotgan ishchi-xodimlar hisobga olinishi lozim.

4-§. Aholi punktlarining funksional zonalari (hududlari)

49. Aholi punktlari hududlarining rejaviy tuzilmasini turar joy, ijtimoiy-amaliy, ishlab chiqarish zonalari va mehnat qilish joylari, ko'cha-yo'l tarmog'i hamda umumiy foydalanishdagi ko'kalamzorlashtirilgan hududlarining o'zaro bog'liqligini ta'minlagan holda, shuningdek aholi punktining kattaligi va hududining tabiiy-iqlimiyl xususiyatlari asoslangan holda, uning umumiy rejaviy tuzilmasiga bog'lab shakllantirish lozim.

50. Aholi punktlari hududlarida quyidagi funksional zonalar belgilanishi lozim:

- turar joy zonalari;
- ijtimoiy-amaliy zonalar;
- ishlab chiqarish zonalari;
- muhandislik va transportga oid infratuzilmalar zonalari;
- rekreatsiya zonalari;
- qishloq xo'jaligi maqsadlarida foydalaniladigan zonalar;
- maxsus maqsadlarga mo'ljallangan zonalar;
- harbiy obyektlar va boshqa rejimli hududlar zonalari;
- shahar atrofi zonalari.

Mahalliy sharoitlardan kelib chiqib boshqa hududiy zonalar belgilanishiga yo'l qo'yiladi.

51. Madaniy meros obyektlariga ega bo'lgan shaharlar uchun tarixiy qurilish zonasini ajratib ko'rsatilishi lozim.

52. Funksional zonalarning foydalanish maqsadlari hamda ularning hududlarida joylashtirilishiga yo'l qo'yiladigan obyektlar O'zbekiston Respublikasining Shaharsozlik kodeksiga muvofiq qabul qilinishi kerak.

53. Aholi punktlarning rejaviy tuzilmasi funksional zonalarning ixcham joylashuvi va o'zaro aloqalari, hududdan samarali foydalanish va oqilona bo'linishi, tabiiy-iqlimiyl, landshaft, milliy-maishiy xususiyatlarni hisobga olgan holda, shuningdek atrof-muhit va madaniy meros obyektlari muhofazasini ta'minlagan holda shakllantirish lozim.

5-bob. Turar joy zonalari

1-5. Umumiyl talablar

54. Turar joy zonalari (istiqomat qilish hududlari) rejaviy tuzilmasi aholi punktning shakllangan shaharsozlik va tabiiy vaziyatlarini, uning katta-kichikligi va aholini joylashtirish tizimida egallagan o'rni, ekologik va sanitariya-gigiyena sharoitlari, turar joy va jamoat bino-inshootlarining kompozitsion va estetik mujassamligi, aholiga xizmat ko'rsatish muassasalari tarmog'i, ko'cha-yo'l tarmog'i, muhandislik va transport infratuzilmasi obyektlari, umumiyl ko'kalamzorlashtirilgan hududlar, shuningdek mehnat qilish joylarining o'zaro bog'liqligini hisobga olishi lozim.

55. Turar joy zonalarida turar joy va jamoat bino-inshootlaridan tashqari ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, maydonlar, istirohat bog'lari va boshqa umumiyl foydalanish joylari, sanitariya-muhofaza zonalarini yaratishni talab etmaydigan ba'zi kommunal va ishlab chiqarish obyektlari joylashtirilishiga yo'l qo'yiladi.

56. Turar joy zonalari quyidagi funksional-rejaviy birliklari bo'yicha tashkil etilishi kerak:

- dahalar (ko'chalar bilan bo'linmagan, maydoni 10 ha gacha bo'lgan hududlar);

mavzelar (daha, mahalla yoki ularning guruhlari, maydoni 10 — 50 ha ni tashkil qiluvchi, ko'chalarning qizil chiziqlari yoki aholi punktining boshqa hududiy elementlari bilan chegaralangan, magistral yoki tuman ahamiyatiga molik ko'chalar bilan bo'linmagan hudud). Mavzelarda turar joy zonalarining funksiyalariga zid bo'lmagan obyektlar joylashtirilishi;

turar joy tumani (maydoni 50 — 250 ha ni tashkil qiluvchi mavzelar guruhlari, umumiyl markazga ega, shahar ahamiyatiga molik magistral ko'chalar, temir yo'llar, tabiiy hududlar bilan bo'linmagan hudud). Turar joy tumanida jamoat, ma'muriy, ishlab chiqarish, kommunal va aholiga davriy xizmat ko'rsatishga mo'ljallangan obyektlar va ko'kalamzorlashgan hududlar joylashtirilishi.

57. Turar joy zonalarini rejalashtirishda quyidagilar joylashtirilishi lozim:

- ko'p qavatli (ko'p kvartirali) uy-joylar mavzelari;

- tomorqali (bloklangan va yakka tartibdagil) uy-joylar dahalari;

aralash qurilish hududlari — funksional maqsadlariga ko'ra (jamoat-turar joy, ishlab chiqarish-turar joy) hamda rejaviy tuzilishiga ko'ra (ko'p kvartirali va tomorqali (yakka tartibdagil) uy-joylar) tashkil etgan hududlar.

58. Turar joy zonalarida quyidagilarni joylashtirishga yo'l qo'yiladi:

alohida turgan, birgalikda qurilgan, birgalikda-qo'shimcha qilib qurilgan yoki qo'shimcha qilib qurilgan ijtimoiy va madaniy-maishiy obyektlarni;

- avtoturargohlarni;

- ibodatxonalarini (masjidlar, cherkovlar, sinagogalar va sh.k.).

59. Qishloq aholi punktlarida turar joy zonalarining rejaviy tuzilmasi ishlab chiqarish obyektlarining joylashuvi va ularning o'zaro bog'lanishini hisobga olgan holda tashkil etilishi lozim.

I — III toifali avtomobil yo'llari, shuningdek qishloq xo'jaligi texnikasi yurishi uchun mo'ljallangan yo'llar qishloq aholi punktlarining turar joy zonalarini kesib o'tishiga yo'l qo'yilmaydi.

2-§. Ko'p kvartirali turar joy hududlari

60. Turar joy zonalarining o'lchamlarini aniqlashda hamda turar joy fondini hisoblashda va tuzilmasini belgilashda aholining demografik tarkibi, har bir oilani uy-joy bilan ta'minlanishi zaruratidan kelib chiqib, mavjud va istiqbolda uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasi to'g'risidagi statistik va prognoz qilingan ma'lumotlar tahlili asosida aniqlanishi kerak.

61. Hisoblash uchun aholining turar joy bilan ta'minlanish darajasi (ijtimoiy norma) kishi boshiga 16 m^2 kam bo'Imagan miqdorida qabul qilinishi lozim.

62. Turar joy zonalarining maydonlari 1000 kishi aholiga hisoblangan quyidagi ko'rsatkichlar bo'yicha qabul qilinishi lozim.

a) shaharlarda:

tomorqali (yakka tartibdagi) uy-joylar uchun — 20 — 25 ha;

kam qavatli (tomorqasiz) uy-joylar uchun — 10 — 15 ha;

o'rta va ko'p qavatli uy-joylar uchun — 8 ha;

baland va yuqori qavatli uy-joylar uchun — 7 ha;

b) qishloq aholi punktlarida:

tomorqali (yakka tartibdagi) uy-joylar uchun — 40 ha;

kam qavatli (tomorqasiz, xo'jalik qurilmalari bilan) uy-joylar uchun — 20 — 25 ha;

kam va o'rta qavatli (xo'jalik qurilmalarisiz) uy-joylar uchun — 10 — 15 ha.

Ekstremal tabiiy-iqlimi sharoitlarga ega bo'lgan hududlar (cho'l, tog'li joylar) uchun ushbu ko'rsatkichlar 30 foizgacha o'zgartirilishiga yo'l qo'yiladi.

63. Turar joy zonalarini rejalashtirishda ularda joylashtiriladigan binolar turlari, qavatlar soni va zichligi, hududning tarixiy-madaniy, tabiiy-iqlimi va boshqa mahalliy xususiyatlardan kelib chiqib belgilanishi kerak.

64. Turar joy zonalari tarkibida quyidagi kichik zonalar yoki ularning aralash zonalari tashkil etilishiga yo'l qo'yiladi:

baland va yuqori qavatli turar joy binolari zonalari;

o'rta va ko'p qavatli turar joy binolari zonalari;

kam qavatli turar joy binolari zonalari;

yakka tartibdagi (shu jumladan bloklangan) uy-joylar zonalari.

65. Turar joy zonalarini tashkil etishda, turar joy qurilishi hajmini hisoblashda, turar joy binolari turlarini tanlashda oilalarning demografik tarkibi hamda aholining an'anaviy turmush tarzi hisobga olinishi kerak.

66. Shaharda quriladigan turar joy binosining umumiylarini maydoni (yerustidagi barcha qavatlarning foydali maydonlari yig'indisi) ushbu turar joy binosini qurish uchun ajratilgan yer uchastkasi maydoniga nisbati (UMN) to'rt yarim barobardan oshmasligi lozim.

Turar joy zonalarida turar joy binolarning UMN koeffitsiyentlari shahar bosh rejalarida belgilanishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

67. Turar joy binolarning qulaylik darajasi [SHNQ 2.08.01-24](#) hamda quyidagi [1-jadvalda](#) ko'rsatilgan turlari bo'yicha qabul qilinishi kerak.

(67-bandning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

1-jadval

Turar joy binosi va kvartiraning qulaylik darajasi bo'yicha turlari	Kvartiraning normativ maydoni, bir kishiga, m^2	Kvartirada yashovchilarni hisoblash formulasasi	Turar joy qurilishining umumiylarini hajmidagi ulushi, foiz
Biznes sinf	40	$k = n + 2$	15
Ekonom sinf	30	$k = n + 1$	50
Munitsipal	20	$k = n$	30
Maxsus	SHNQ 2.08.01-24 bo'yicha	$k = n - 1$	5

(1-jadval O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Izohlar:

1. *k — kvartiradagi xonalarining soni, n — istiqomat qiluvchilar soni.*

2. *Ko'rsatkichlar loyihadagi hisobiy davr uchun belgilangan.*

3. *Ushbu ko'rsatkichlar hisob-kitob uchungina foydalaniladi.*

68. Turar joy bilan ta'minlanganlik darajasining o'rtacha hisobi yoki ko'rsatkichi qulaylikning turli darajasiga ega uy-joy (xonardon)larning o'zaro nisbatiga bog'liq holda hisob-kitoblar asosida aniqlanishi kerak.

69. Yuqori va baland qavatli turar joy binolari qurilishi eng yirik va yirik shaharlarda, texnik-iqtisodiy asoslanishlarga binoan amalga oshirilishi kerak.

70. O'rta qavatli turar joy binolari katta va yirik shaharlar uchun qurilishning asosiy turi sifatida qo'llanilishi lozim.

71. Kam qavatli turar joy binolari hamda yakka tartibdagi uy-joylar o'rta va kichik shahar, shaharchalar va qishloq aholi punktlari uchun qurilishning asosiy turi sifatida qo'llanilishi kerak.

72. Kam qavatli, yuqori qurilish zichligiga ega turar joy binolari qavatlar soni bo'yicha cheklovlar belgilangan hududlarda hamda yuqori qurilish zichligiga erishish maqsadida qo'llanilishi kerak.

73. Qishloq aholi punktlarining turar joy zonalarida tomorqali (yakka tartibdagi), kottej va bloklangan uy-joylar hamda kam qavatli ko'p kvartirali turar joy binolari qurilishi lozim.

74. Uy-joy (xonodon) qoshidagi tomorqa yerlarining o'lchamlari uy-joy turlari va mahalliy sharoitlardan kelib chiqib belgilanishi, biroq 200 m² kam bo'lmasligi lozim.

75. Yakka tartibda uy-joy qurish (tomorqa va uy-joyni obodonlashtirish) uchun yer uchastkalarining o'lchamlari 400 m² ga teng qilib qabul qilinishi lozim.

76. Turar joy zonalarida rekonstruksiya (renovatsiya) qilinishi rejalashtirilgan hududlarda mavjud turar joy va jamoat binolari saqlanib qolinishi yoki yangilanishi kerak.

Bunday hududlarda ushbu SHNQ talablariga rioya qilgan holda yangi bino va inshootlar qurilishi, mavjud turar joy va jamoat binolarining pastki qavatlaridan foydalanish maqsadlarini o'zgartirilishi, binolar ustiga yangi qavat yoki mansarda qavatlarini qurilishi, yerusti va yerosti makonlaridan foydalanish lozim.

77. Tarixiy zonalarda rekonstruksiya yoki renovatsiya qilinadigan turar joy binolari ustiga tarixiy muhitning umumiy uslubiy birligini hisobga olgan holda, madaniy meros obyektlarining tarixiy vizual-landshaftini saqlab qolgan holda mansardali qavatlarni qurishga yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

78. Turar joy binolaridan turar joy va boshqa maqsadli (jamoat, ishlab chiqarish) binolargacha bo'lgan oraliq masofalar yashash xonalariga quyosh nurining tushishi va tabiiy yoritilishi darajasining [SanQvaN 0102-25](#) va [SHNQ 2.08.01-24](#) da belgilangan insolyatsiya normalariga muvofiqligi, shuningdek yashash xonalaridan yonidagi hovlilarning sathi ko'rinmasligi shartlarini hisobga olgan holda qabul qilinishi kerak.

(78-bandning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

Bunda, mazkur SHNQning 18-bobida va SHNQ 2.01.02-04da yong'inga qarshi masofalar bo'yicha talablarga rioya etish lozim.

(78-bandning ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

79. Uch va undan yuqori ko'p qavatli turar joy binolari va barcha yotoq o'rirlari mavjud bo'lgan binolar orasidagi masofalar quyidagi [2-jadvalga](#) muvofiq qabul qilinishi kerak.

2-jadval

2-bino balandligi N ₂	Yo'l tarafidagi hudud chegarasigacha bo'lgan masofa	Devorda derazalari bor bino tarzi (binoning uzun tomoni)	Devorda derazalari bor bino yon tarzi	Devorda derazalari yo'q bino yon tarzi	Qo'shni taraf hudud chegarasigacha bo'lgan masofa
1-bino balandligi N ₁					
Yo'l tarafidagi hudud chegarasigacha bo'lgan masofa	-	N ₂ • 0,25	N ₂ • 0,25	N ₂ • 0,25	-
Devorda derazalari bor bino tarzi (binoning uzun tomoni)	N ₁ • 0,25	N _{max} • k _y	2× N _{max} • 0,3	2× N _{max} × 0,3	N ₁ × k _y /2
Devorda derazalari bor bino yon tarzi	N ₁ • 0,25	2× N _{max} • 0,3	(N ₁ + N ₂) • 0,3*	(N ₁ + N ₂) • 0,25*	N ₁ • 0,25*
Devorda derazalari yo'q bino yon tarzi	N ₁ • 0,25	2× N _{max} • 0,3	(N ₁ + N ₂) • 0,25*	(N ₁ + N ₂) • 0,15*	N ₁ • 0,25*

Qo'shni taraf hudud chegarasigacha bo'lgan masofa	-	$N_2 \cdot k_y/2$	$N_2 \cdot 0,25^*$	$N_2 \cdot 0,25^*$	-
---	---	-------------------	--------------------	--------------------	---

* olovbardoshligi I yoki II darajali bo'lgan binolar orasidagi masofalarni hisoblashda qo'llaniladi (bunda, hisoblangan qiymat 6 m dan kam bo'imasligi kerak); yong'inga bardoshliligining boshqa darajali binolar orasidagi masofa ushbu

Izohlar:

1. N — loyihalashtirilgan binoning balandligi (yer sathidan eng yuqori qavatning tomyopmasigacha bo'lgan o'lcham).
2. Ikkita bino orasidagi masofani hisoblash uchun yo'naliш koeffitsiyenti (k_y) ushbu SHNQning 2-i洛vasi bo'yicha qabul qilinadi.
3. Yopiq ichki hovlisi bor turar joylarda binolarning ichki fasadlari orasidagi masofa $N_{max} \cdot 2,3$ qiymatida qabul qilinishi kerak.
4. Mansardaning vertikal tashqi devori 1,5 m dan kam va tomonning qiyaligi 60° dan kam bo'lganda mansardaning balandligi binoning balandligiga kiritilmaydi.

5. Mavjud mavzelar va kichik dahalarning ko'p kvartirali turar joy binolari oralig'ida bolalar o'yin maydonchalari, kattalar dam olish maydonchalari, vorkaut maydonchalari, kiyim-kechak quritish maydonchalari hamda avtoturargohlardan tashqari boshqa obyektlarning joylashtirilishiga yo'l qo'yilmaydi.

6. Ko'p qavatli turar joy binolar va yakka tartibdagi uy-joylar orasidagi eng kam masofa ko'p qavatli turar joy binosining balandligidan kam bo'imasligi kerak. Oynasi bo'Imagan tomonidan masofani ikki barobargacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

7. Rekonstruksiya, renovatsiya va murakkab shaharsozlik sharoitlarda SanQvaN 0102-25ga muvofiq insolyatsiya normalari ta'minlaganda ushbu jadvalda keltirilgan masofalarni ikki barobargacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

(izohning 7-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

8. Faolligi 8 ball va undan yuqori bo'lgan seysmik hududlarda turar joy binolarning uzun (parallel) tomonlari orasidagi masofa eng baland binoning ikki baravar balandligidan kam bo'imasligi lozim.

80. Markazlashgan kanalizatsiya tarmog'i bo'Imagan hududlarda hovli hojatxonalari turar joy va ta'llim muassasalari binolaridan, bolalar va kattalarning dam olish maydonchalaridan 20 m dan, yakka tartibdagi uy-joy tomorqalarida — 10 m dan, suv ta'minoti manbai (quduq)gacha esa — 25 m dan kam bo'Imagan masofada joylashtirilishi kerak.

81. Turar joy hududlaridan shaharsozlik jihatdan foydalanish samaradorligining asosiy mezoni turar joy fondining zichligi bo'lib, u quyidagi parametrlar bilan tartibga solinadi:

uy-joy fondining zichligi — 1 ha hududga uy-joy fondining umumiy maydoni (qavatlari bo'yicha) jami miqdori, m²/ha;

1 ha hududga to'g'ri keladigan kvartiralar soni;

UMN koeffitsiyenti — foizda, birlik ulushi.

82. Turar joy fondining zichligi quyidagi 3-jadval bo'yicha qabul qilinishi kerak.

3-jadval

Qurilish tipi	Uy-joy fondining zichligi, m ² umumiy maydoni/ha dan kam bo'Imagan
Ko'p kvartirali:	
baland va yuqori qavatlari	6700 — 7500
ko'p qavatlari	6000 — 6700
o'rta qavatlari	4200 — 6000
kam qavatlari	2200 — 4200
Tomorqali (bloklangan va yakka tartibda):	
zichligi yuqori bo'lgan (uchastkalari 0,02 — 0,04 ha)	1800
zichligi o'rtacha bo'lgan (uchastkalari 0,04 — 0,10 ha)	1200
zichligi past bo'lgan (uchastkalari 0,10 — 0,15 ha)	1000
Aralash qurilgan:	
zichligi yuqori bo'lgan	2500
zichligi o'rtacha bo'lgan	1000

Izohlar:

1. Turar joy tumanlarida tuman va shahar ahamiyatiga molik jamoat va ishlab chiqarish obyektlarining joylashuvini inobatga olib ulardagagi zichlikni 20 foizgacha pasaytirish kerak.

2. Hududlarni qurish to'g'risidagi shaharsozlik hujjalalarida turar joy fondining zichligi ushbu jadvalda keltirilgandan hamda bosh rejallarda qabul qilingan zichlikdan yuqori bo'imasligi kerak.

3. Turar joy fondining zichligini aniqlashda turar joy hududida joylashgan turar joylar, ta'llim muassasalari, kundalik xizmat ko'rsatish obyektlari, ko'kalamzorlar va avtoturargohlarning yer maydonlari qo'shib hisoblanishi kerak.

Hisoblanadigan hudud tarkibiga tuman va shahar ahamiyatiga molik bo'lgan obyektlarning hududlari qo'shilmaydi.

4. Turli xil qavatlari binolar qurilishlarida turar joy fondining zichligi quyidagi formula bo'yicha hisoblanadi:

$$a_1/n_1 + a_2/n_2 + a_3/n^3 + \dots,$$

bu yerda a_1, a_2, a_3 — loyihada qabul qilingan qavatlilikdagi turar joy binolarining umumiy maydoni, mavzening barcha turar joy binolari umumiy maydonidan foizlarda;

n_1, n_2, n_3 — turar joy fondining qabul qilingan binolar qavatligiga bog'liq bo'lgan zichligi, m^2/ha .

83. Shaharlarda rekonstruksiya va renovatsiya sharoitida turar joy fondining zichligi tegishli asoslash bilan o'zgartirilishiga yo'l qo'yiladi.

84. Ko'p qavatli kompleks qurilishda mavzelarning hisobiy aholi zichligi 400 kishi/ha dan oshmasligi lozim.

85. Turar joy binolari, ta'lif muassasalarining uchastkalari, maishiy xizmat ko'rsatish obyektlari, ko'kalamzorlar, avtoturargohlar egallagan hududlarning ulushi uy-joy fondining qabul qilingan zichligiga, turar joy binolarining joylashishi va tipologiyasiiga, me'moriy-rejaviy yechimlariga bog'liq bo'lishi kerak.

86. Ko'p kvartirali uy-joylari bo'lgan turar joy zonalarining ko'kalamzorlashtirilgan hududlari maydoni (maktab va maktabgacha ta'lif tashkilotlari uchastkalarini hisobga olmaganda) mavze hududi maydonining 25 foizdan kam bo'lmasisligi kerak.

87. Dam olish va bolalar maydonchalari hamda piyodalar yo'laklarining maydonlari agarda ularning maydoni uchastka umumiy maydonining 30 foizdan ortiq bo'lgan qismini tashkil etganda ko'kalamlashtirilgan hududlarning tarkibiga qo'shib hisoblanishi kerak.

88. Turar joy mavze (daha, mahalla)larida quydagi umumiy foydalanishdagi maydonchalar bo'lishi kerak:

maktabgacha yoshdagagi bolalar uchun;

maktab yoshidagi bolalar o'ynashi uchun;

katta yoshdagagi aholining dam olishi uchun;

jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bilan shug'ullanish uchun;

maishiy chiqindilarni yig'ish uchun;

it va boshqa uy hayvonlarini sayr qildirish uchun;

velosiped va boshqa mobil vositalarni (samokat, nogironligi bo'lgan shaxslar va bolalarning aravachalari) saqlash uchun.

89. Maydonchalarning o'lchamlari hamda turar joy va jamoat binolarigacha masofalar quydagi **4-jadvaliga** muvofiq qabul qilinishi lozim.

4-jadval

Maydonchalar	Maydonchalarning o'lchamlari, $m^2/kishi$	Maydonchalardan turar joy va jamoat binolarigacha eng kam masofalar, m
Maktabgacha va kichik yoshdagagi maktab bolalarining o'ynashi uchun	0,7	10
Katta yoshdagagi aholining dam olishi uchun	0,1	6
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bilan shug'ullanish uchun	2,0	10 — 40
Xo'jalik maqsadlari uchun	0,3	20
Avtoturargohlar	0,8	29-jadvalga muvofiq
It va boshqa uy hayvonlarini sayr qildirish uchun	-	40
Kiyim-kechak quritish uchun		normalanmaydi

90. Chang bo'ronlari muntazam sodir bo'ladigan hududlarda xo'jalik maqsadlari uchun yopiq inshootlar qurilganda xo'jalik maydonchalari o'lchamlarini, shuningdek mavze miyisosida sport-sog'lomlashtirish majmualari shakllantirilganda, bolalarning o'ynash maydonchalari, kattalarning dam olishi joylari hamda jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bilan shug'ullanish uchun maydonchalar o'lchamlarini ikki barobargacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

91. Bolalarning o'ynash maydonchalari, kattalarning dam olishi joylari hamda jismoniy mashg'ulotlari bilan shug'ullanish maydonchalarini umumlashtirishga yo'l qo'yiladi, bunda maydonchalarning yuzasi 150 m^2 dan kam bo'lmasisligi lozim.

92. Uy-joy qurilishining zichligi yuqori bo'lgan ($7000\text{ m}^2/ha$ dan ortiq) hududlarda belgilangan ko'rsatkichlarga erishish uchun bolalarning o'ynash maydonchalarini, kattalarning dam olishi joylarini va jismoniy mashg'ulotlari bilan shug'ullanish maydonchalarini yerosti va yarim yerosti inshootlarning tomlariga joylashtirish hamda tomlarni ko'kalamzorlashtirish (gazonlar, sayoz ildizli butalar) usullaridan foydalanish kerak.

93. Chiqindi to'plash maydonchalaridan turar joy binolari, jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bilan shug'ullanish, bolalarning o'ynash maydonchalari hamda katta yoshdagi aholining dam olish joylarigacha, shuningdek ta'lif, sog'liqni saqlash va umumiy ovqatlanish muassasalarigacha bo'lgan masofa 25 m dan kam bo'lmagan, turar joy binosining eng uzoq kirish joyigacha 100 m dan ortiq bo'lmagan masofada joylashtirilishi lozim.

3-§. Tomorqali uy-joylar hududlari

94. Tomorqali (yakka tartibdagi) uy-joylar hududlari aholi punktlarining bosh rejalariga muvofiq rejashtirilishi kerak.

Bunda, hududdan foydalanish samaradorligini, aholi punktlarining xususiyatlarini, turar joy binolaring tipologiyasini, rivojlanish omillarini va hududning aholi punkti tarkibida joylashuvini hisobga olish kerak.

95. Aholi punktlari yerlarini iqtisod qilish maqsadida yerlarning shaharsozlik qiymatini hisobga olgan holda, hududlarni rekonstruksiya qilish sharoitida tegishli asoslashlarga tayanib tomorqalar o'lchamlari kichraytirilgan o'lchamlarda qabul qilinishi lozim.

96. Yakka tartibdagi uy-joy uchastkalarining kamida 30 foizi ko'kalamzorlashtirilgan (tomorqadan iborat bo'lishi) bo'lishi lozim. Uchastkadagi daraxtlar ularning balandligiga qarab qo'shni chegarasidan 1 — 3 m uzoqlikda ekilishi kerak.

97. Yakka tartibdagi uy-joylar uchun tomorqalar o'lchamlari va shakli binolarning chiziqli qurilish zichligi va zarur bo'lgan xo'jalik qurilmalari joylashtirilishini hisobga olgan holda belgilanishi lozim.

98. Yer uchastkasining old o'lchami (kengligi) rejadagi uyning asosiy fasadining uzunligiga hamda qo'shni binolargacha belgilangan maishiy, sanitariya va yong'in xavfsizligi masofalariga qarab, uchastkaning chuqurligi esa turar joy binosidan xo'jalik qurilmalarigacha bo'lgan sanitariya masofalari ularning faoliyat maqsadi va hajmiga qarab belgilanishi kerak.

99. Yakka tartibdagi uy-joy zonalari va bog'dorchilik-uzumchilik shirkatlaridagi turar joy binolari derazalaridan qo'shni yer uchastkalarida joylashgan xo'jalik (yordamchi) qurilmalari (ombor, garaj, hammom) hamda chorva va parrandalarni saqlash joylarigacha oraliq masofalar SanQvaN 0339-16ga muvofiq qabul qilinishi lozim.

100. Yer uchastkasi chegarasidan turar joy binosi devorigacha bo'lgan masofa 3 m dan, xo'jalik binolarigacha — 1 m dan kam bo'lmashigi kerak.

Ushbu oraliq masofa turar joylarni changdan, shovqindan va transportdan chiquvchi zararli gazlardan ihotalash maqsadida ko'kalamzorlashtirish uchun foydalanilishi kerak.

101. Chegaradosh tomorqalardagi uy-joy binolari va xo'jalik qurilmalari yong'in xavfsizligi va zilzilabardoshlik talablarini hisobga olgan holda birlashtirilishi (blokirovka qilinishi)ga yo'l qo'yiladi.

102. Chegaradosh yer uchastkalardagi uy-joy binolari va xo'jalik qurilmalari tomlarining nishabligini yog'ingarchilikdan hosil bo'ladigan suvlarni qo'shnining uchastkasiga tushmaydigan qilib yo'naltirilishi lozim.

103. Ko'chalarning qizil chiziqlari va qurilishni tartibga solish chiziqlarida xo'jalik qurilmalari qurilishiga yo'l qo'yilmaydi.

104. Yakka tartibdagi uy-joylar zonalarida chiqindilarni to'plash maydonchalari qurilishini rejashtirish lozim.

105. Yakka tartibdagi uy-joy uchastkalarida savdo, ijtimoiy va maishiy xizmat ko'rsatish obyektlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

106. Bir tomorqada ikki va uch oilaga mo'ljallangan uy-joylar bloklanib qurilishiga yo'l qo'yiladi.

107. Turizm salohiyatiga ega bo'lgan aholi punktlarida yakka tartibdagi uy-joy uchastkalarida (etno, agro, eko, gastronomik) turizm doirasida jismoniy shaxslarning vaqtincha yashashi uchun mo'ljallangan mehmon uylarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

108. Qishloq aholi punktlarida turar joy fondining zichligi quyidagi [5-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

[5-jadval](#)

Uy-joylar turlari	Turar joy fondining zichligi, m ² um.maydoni/ha dan kam bo'lmagan
1. 1-2 qavatlari uy-joylar yer uchastkalarini maydoni, m ² :	
1200	400
1000	500
800	600
600	700

400	800
2. Birlashtirilgan (bloklangan) uy-joylar yer uchastkalari maydoni, m ² :	
600	700
400	1000
3. Tomorqasi bo'lmagan seksiyali uy-joylar yer uchastkalari maydoni, m ² :	
2	1800
3	2300
4	2500
5	2600

Izohlar:

1. Istiqomat qilish hududida yashovchilar uchun uy-joylar, chorva va parrandalar, transport vositalari va boshqa maishiy ehtiyojlar uchun xo'jalik binolari bo'lganda, ushbu jadvalning 3-bandida ko'rsatilgan uy-joy fondi zichligini 20 foizgacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

2. Uy-joy fondining zichligini hisoblashda aholi punktlararo ahamiyatga ega bo'lgan muassasalar va xizmat ko'rsatish tashkilotlarining yer uchastkalari hisobga olinmaydi.

3. Rekonstruksiya sharoitida ushbu jadval ko'rsatkichlarini tegishli texnik-iqtisodiy hisob-kitoblarga ko'ra o'zgartirishga yo'l qo'yiladi.

4-§. Aralash qurilish hududlari

109. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda aralash qurilish hududlari jamoat, ishlab chiqarish obyektlari va ko'kalamzorlarni o'z ichiga olgan turar joy dahalaridan iborat bo'lishi, rekonstruksiya sharoitida esa ularning tarkibida ilm-fan va ta'lif muassasalari, biznes obyektlari joylashtirilishi mumkin.

110. Aralash qurilish hududlarida uchastka maydoni 0,5 ha dan ortiq bo'lmagan, ijtimoiy-amaliy va maishiy-kommunal maqsadlarga ega obyektlar, shuningdek o'z hududidan tashqaridagi atrof-muhitga zararli ta'sir ko'rsatmaydigan (shovqin, tebranish, magnit maydonlari, radiatsiya ta'siri, tuproq, havo, suvning ifloslanishi va boshqa zararli ta'sirlar) sanoat, kommunal va omborxona obyektlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

111. Qishloq aholi punktlarining aralash zonalarida [SanQvaN 0103-25ga](#) muvofiq kengligi 50 m dan ortiq bo'lgan sanitariya-muhofaza zonasini tashkil etilishi talab etilmaydigan kichik korxonalar va qishloq xo'jaligi obyektlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

(111-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

112. Aralash zonalarda turar joy va jamoat binolari, ilm-fan, ta'lif va xizmat ko'rsatish muassasalari, sanoat korxonalarini va ishlab chiqarish va biznes obyektlarini (uchastka maydoni 5 ha dan katta bo'lmagan) joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

Bunday zonalarda ishlab chiqarish jarayonida portlab-yonish va yong'in xavfi bo'lmagan, turar joy va jamoat binolari uchun belgilangan shovqin, tebranish, elektromagnitli va ionlovchi nurlanishlarni vujudga keltirmaydigan, atmosfera havosini, yerusti va yerosti suvlarini ifloslantirmaydigan ishlab chiqarish obyektlari joylashtirilishi kerak.

Ular uchun belgilangan sanitariya-muhofaza zonalarining kengligi 50 m dan oshmasligi, hududlariga temir yo'l izlarining kirmasligi, shuningdek yuk avtomobilarining oqimi bir sutkada (bir yo'nalishga) 50 dan ortiq bo'limasligi lozim.

113. Aralash zonalarda mavjud turar joy va ishlab chiqarish bino-inshootlarini rekonstruksiya qilishda korxonalarining atrof-muhitga salbiy ta'sirini bartaraf qilinishi (texnologik qayta jihozlash orqali zararsiz jarayonlarga o'tish, quvvatlarni kamaytirish, korxonaning alohida ishlab chiqarish yo'nalishlari ixtisosini o'zgartirish yoki uni sanoat zonasiga ko'chirish) kerak.

114. Aralash zonalar uchun shaharlarda maydoni — 10 ha, qishloq aholi punktlarida — 3 ha dan kam bo'lmagan hududlar ajratilishi lozim.

6-bob. Ijtimoiy-amaliy zonalar

115. Ijtimoiy-amaliy zonalarda amaliy, moliyaviy, ijtimoiy faollik markazlarini, sog'liqni saqlash, madaniyat, savdo, umumiyligi ovqatlanish, maishiy xizmat ko'rsatish va biznes obyektlarini, davlat ta'lif muassasalarini va nodavlat ta'lif tashkilotlarini, ma'muriy, ilmiy-tadqiqot muassasalarini, diniy tashkilotlar (masjidlar, cherkovlar, sinagogalar, ibodatxonalar) va inshootlarni, ijtimoiy soha obyektlarini, shuningdek avtoturargohlarni joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

116. Ijtimoiy-amaliy zonalar tarkibiga madaniy meros obyektlarini kiritishga yo'l qo'yiladi. Bunday binolarda madaniy (muzey, kutubxona, o'quv markazlari) hamda turizmga oid (etnografik, kosibchilik va milliy hunarmandchilik ustaxonlari) obyektlarni joylashtirish lozim.

117. Eng yirik, yirik va katta shaharlarning ijtimoiy-amaliy zonalari tarkibi umumshahar markazi, rejalashtirish tumanlarining markazlari, turar joy tumanlari markazlari, mahalliy (mavze, daha, mahalla) markazlari, birlamchi xizmat ko'rsatish markazlari, dam olish zonalari markazlaridan iborat bo'lishi kerak.

118. Yirik va katta shaharlarda barpo etiladigan ma'muriy tumanlar markazlari rejalashtirilishi yoki turar joy tumanlari markazlari bilan umumlashtirilishi lozim.

119. Madaniy meros obyektlari bo'lgan aholi punktlarda barpo etiladigan umumshahar markazlari avvaldan shakllangan tarixiy muhit yaxlitligini ta'minlashi lozim.

120. Yirik va katta shaharlarda istiqomat qilish hududlari bo'laklarga bo'linganda umumshahar markazlariga shahar ahamiyatidagi kichik markazlar qo'shilishi lozim.

121. O'rta va kichik shaharlarda yagona umumshahar markazlari shakllantirilib, ular tarkibiga istiqomat qilish hududlarining mahalliy (mavze, daha, mahalla) markazlari kiritilishi kerak.

122. Aholiga xizmat ko'rsatish markazlari tizimini shakllantirishda turli darajadagi markazlarning o'zaro ta'sirini hamda quyidagi **6-jadvalda** keltirilgan hisobiy xizmat ko'rsatish doirasidagi aholi sonini hisobga olish lozim.

6-jadval

Aholi punktlarining turlari	Jamoat markazi va xizmat ko'rsatuvchi aholi soni, ming kishi				
	Umumshahar markazi	Rejalash-tirish tumani markazi, 100 — 300	Turar joy tumani markazi, 25 — 80	Mahalliy xizmat ko'rsatish markazi (mavze), 5 — 15	Birlamchi turar joy birligi markazi (mahalla), 1 — 3
Yirik shahar	+*	+	+	+	+
Katta shahar	+*		+	+	+
O'rta shahar	+**			+	+
Kichik shahar	+**				+
Shaharchalar va qishloq aholi punktlari	+				+
Aholi punkti ichida turli darajadagi markazlarning xizmat ko'rsatish bo'yicha hisobiy radiuslari	Piyoda yoki transportda yetib olish, 45 min	Piyoda yoki transportda yetib olish, 45 min	800 — 1500 m, piyoda yetib olish, 15 — 20 min	500 m gacha, piyoda yetib olish, 5 — 10 min	150 — 300 m, piyoda yetib olish, 1,5 — 5 min

Izohlar:

1* — 1,5 — 2,0 h lik transport qatnovi doirasidagi shahar atrofida istiqomat qiluvchi aholining 10 foizga xizmat ko'rsatishni hisobga olgan holda.

2** — 45 — 60 min li transport qatnovi doirasidagi shahar atrofida istiqomat qiluvchi aholining 20 foizga xizmat ko'rsatishni hisobga olgan holda.

3. Cho'l va tog'li hududlarda joylashgan aholi punktlari uchun shu markazlargacha piyoda yetib olish vaqtini 20 — 25 foizga o'zgartirilishi kerak.

123. Ijtimoiy-amaliy zonalari, joylashayotgan obyektlar tarkibi va binolarning turlariga qarab ko'p funksiyali (umumshahar va tuman) va ixtisoslashgan zonalarga ajratilishi kerak.

124. Ijtimoiy-amaliy zonalarni aholi punktining markazi qismlarida, magistral ko'chalarga, jamoat transporti tugunlariga, sanoat korxonalari va boshqa ommaviy qatnovli obyektlarga tutash hududlarda shakllantirish lozim.

125. Ko'p funksiyali ijtimoiy-amaliy zonalarda, ularning funksiyalarni amalga oshirishga monelik qilmaydigan hajmda ko'p qavatli turar joy binolari joylashtirilishiga yo'l qo'yiladi. Bunda, turar joy binolarining pastki qavatlari yoki stilobat qismlarida ijtimoiy-amaliy zonalarning funksional maqsadlariga mos keluvchi tijorat va biznes obyektlari bo'lishi kerak.

126. Ko'p funksiyali ijtimoiy-amaliy zonalar minimal o'chamli yer uchastkalarida joylashishi va keng tarkibli funksiyalarga ega ijtimoiy markazlar ko'rinishida shakllanishi kerak. Ularda asosan savdo va umumiyoq ovqatlanish muassasalari, boshqaruv, biznes, fan, madaniyat hamda shahar va tuman ahamiyatiga molik obyektlar, xizmat ko'rsatish sohasiga doir muassasalari bo'lgan turar joy binolari, shuningdek katta yer uchastkalari talab qilmaydigan (1,0 ha dan katta bo'lmagan) va sanitariya-muhofaza zonasining kengligi 25 m dan ortiq bo'lmagan korxonalar joylashtirilishi kerak.

127. Ijtimoiy-amaliy zonalar aholi punkti miqyosidagi markazlar tizimini shakllantirishi, mahalliy markazlarning, shu jumladan mahallalarning bir qismi bo'lib, turar joy va boshqa funksional zonalarda alohida ajratilgan uchastkalar ko'rinishida shakllantirilishi kerak.

128. Mahalladagi ko'kalamzorlashtirilgan hududlarning ulushi markaz hududining kamida 25 foizni tashkil qilishi kerak.

Avtoturargohlar markazning istalgan joyidan 100 m, jamoat hojatxonalari — 200 m masofada yoki binolar tarkibida joylashtirilishi lozim.

129. Ko'p funksiyali ijtimoiy-amaliy zonalarning maydonlari yiriklashtirilgan ko'rsatkichlar asosida, bir kishi hisobiga, m^2 da hisoblanishi kerak:

eng yirik, yirik va katta shaharlarda — 2 — 5;

o'rta shaharlarda — 5 — 10;

kichik shaharlarda, shaharchalarda va qishloq aholi punktlarida — 10 — 20.

130. Madaniy meros obyektlari bo'lgan aholi punktlarida mavjud tarixiy muhitning yaxlitligini saqlab qolgan holda va madaniy meros obyektlarining muhofaza qilish zonalarining rejimlariga rioya qilgan holda umumshahar markazining yadroisini shakllantirish kerak.

Bunda, atrof-muhitning kompleks faolligini ta'minlagan holda jamoat-tarixiy binolar bilan bir qatorda turar joy binolarini saqlash, tiklash va rivojlantirish lozim.

131. Tarixiy zonalardagi turar joy binolarining turlari va qavatlari soni madaniy meros obyektlari bo'lgan aholi punktning funksional va me'moriy-makon xususiyatlarini, uning tarixiy-madaniy an'analarini ochib beradigan hamda mavjud binolarni rekonstruksiya qilish bo'yicha talablarni, shuningdek yerusti va yerosti makonidan foydalanish qoidalarini belgilaydigan tarixiy-shaharsozlik tadqiqotlarga asoslangan holda ishlab chiqilgan loyihada ko'rsatilishi kerak.

132. Ijtimoiy soha obyektlari zonalari ma'muriy, tibbiy, ilmiy, ta'lim, savdo (shu jumladan yarmarkalar, buyum va kiyim-kechak bozorlari), ko'rgazmalar, sport va boshqa obyektlarni o'z ichiga olgan shahar ahamiyatiga ega ixtisoslashgan markazlar sifatida shakllantirilishi lozim.

Ushbu zonalarni joylashtirishda ularning faoliyati xususiyatlari, hududga bo'lgan ehtiyojlari, katta sig'imli avtoturargohlarni tashkil etish, rivojlangan transport va muhandislik infratuzilmalarini yaratish zarurati, shuningdek atrof-muhit va qo'shni bino-inshootlarga ta'sir darajasi hisobga olinishi kerak.

133. Ixtisoslashgan markazlar aholi punktlari chegarasida yoki ularning tashqarisida joylashtirilishiga yo'l qo'yiladi.

134. Tomorqali (yakka tartibdag'i) turar joy zonalari bo'lgan kichik aholi punktlarining turar joy zonalarida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash bo'yicha kichik korxonalarni va boshqa ishlab chiqarish obyektlarni tashkil etishga yo'l qo'yiladi.

135. Ijtimoiy-amaliy zonalar ko'kalamzorlashtirilgan hududlar bilan uzviy bog'lanishni lozim. Bu zonalar doirasida ko'kalamzorlashtirilgan hududlar kamida 25 foizni tashkil etishi kerak.

Madaniy meros obyektlari mavjud bo'lgan hududlarda shakllangan holatdan kelib chiqib ushbu ko'rsatkich 25 foizdan kam bo'lishiga yo'l qo'yiladi.

136. Umumshahar va tuman ahamiyatiga molik istirohat bog'lari ijtimoiy-amaliy zonalar bilan tutash hududlarda joylashtirilishi va ularning rejaviy tizimi bilan uyg'unlashtirilishi lozim.

137. Istirohat bog'lari ijtimoiy-amaliy zonalar bilan tutash hududlarda joylashtirilganda ular uchun avtoturargohlarni umumlashtirishga yo'l qo'yiladi.

138. Ijtimoiy-amaliy zonalarni quyidagilar hisobiga rivojlantirish lozim:

jamoat binolarini tubdan rekonstruksiya va modernizatsiya qilish, obyektlarning ixtisosligini o'zgartirish, qurilish zichligini oshirish;

xizmat ko'rsatish obyektlarigacha yetib borish normalarini ta'minlagan holda piyodalar aloqa yo'llarini shakllantirish;

bosh magistral ko'chalarda harakat tezligini ta'minlash hamda rejalashtirish tizimlarining asosiy tugunlarida piyodalar aloqa yo'llarini fazoviy jihatdan ihotalash;

madaniy meros obyektlaridan oqilona foydalanish.

139. Eng yirik, yirik va katta shaharlarning jamoat markazlarida obyektlarni eng katta mujassamlanganligi va majmualiligi bilan ajralib turuvchi yadro (o'zak)larni ajratish lozim.

140. Yadro (o'zak)larning maydoni bir istiqomat qiluvchiga $1 - 3 m^2$ hisobidan qabul qilinishi kerak.

7-bob. Ishlab chiqarish zonalari

1-5. Umumiyl talablar

141. Aholi punktlarining hududlarida ishlab chiqarishni ta'minlaydigan sanoat ishlab chiqarish va kommunal obyektlari, omborxonalar, muhandislik va transportga oid infratuzilmalar obyektlari, yordamchi ishlab chiqarishlar joylashtiriladigan ishlab chiqarish zonalari shakllantirilishi lozim.

Ushbu zonalarda ishlab chiqarish korxonalarining faoliyatini ta'minlaydigan yordamchi binolarni va omborxonalarini, avariya-qutqaruv xizmati obyektlarini, ishchilarga xizmat ko'rsatish muassasalarini hamda ilmiy muassasalarning tajriba ishlab chiqarish obyektlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

142. Qishloq aholi punktlarida ishlab chiqarish hududlarida qishloq xo'jaligi mashinalarini ta'mirlash ustaxonalari va garajlari, urug', o'g'it, qishloq xo'jaligi mahsulotlari va chorva yemlari omborlari hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash va saqlashga ixtisoslashgan obyektlar joylashtirilishi lozim.

143. Ishlab chiqarish zonalarining rejalshtirish va qurish loyihalarida tegishli ishlab chiqarish sohalarining istiqbolli rivojlanishi bo'yicha prognozlarni hisobga olgan holda ularni rivojlantirish bosqichlari belgilanishi kerak.

144. Ishlab chiqarish zonalari tarkibiga quyidagilarni kiritishga yo'l qo'yiladi:

kommunal zonalar (kommunal va omborxona obyektlari, uy-joy-kommunal xo'jaligi obyektlari, transport obyektlari, ulgurji savdo obyektlari joylashgan zonalar);

sanoat zonalari (temir yo'l shoxobcha yo'llari joylashgan, eni 50 m dan katta bo'lgan sanitariya-muhofaza zonalarini tashkil etish talab qiladigan ishlab chiqarish obyektlari joylashgan zonalar);

ishlab chiqarishning boshqa turlari, muhandislik va transport infratuzilmalari (ilmiy-tajriba ishlab chiqarish zonalari, texnoparklar, maxsus iqtisodiy va industrial zonalar).

Oldingi tahrirga qarang.

145. Ishlab chiqarish zonalarida joylashgan korxonalar va obyektlarning xavflilik darajasi [SHNQ 2.09.02-23](#) bo'yicha aniqlanishi kerak.

(145-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

146. Ishlab chiqarish zonalari va korxonalarining sanitariya-muhofaza zonalari doirasida ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lmagan uy-joylar, mehmonxonalar, yotoqxonalar, bog'-dala hovililar, muktabgacha va umumiyo'rta ta'lim tashkilotlari, sport inshootlari, boshqa jamoat binolarini joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

Sanitariya-muhofaza zonalaridan rekreatsiya yoki qishloq xo'jaligi maqsadlari uchun foydalanishga yo'l qo'yilmaydi.

Korxonalarining sanitariya-muhofaza zonalari yer maydonlari bu korxonalarining hududlari tarkibiga qo'shilmaydi.

147. Turar joy va ishlab chiqarish zonalarini, ishlab chiqarish korxonalarini va turar joy hududlarini aralash joylashtirishiga yo'l qo'yilmaydi.

148. Oziq-ovqat, tibbiy, farmatsevtika hamda sanitariya-muhofaza zonasini 100 m dan kam etib belgilangan korxonalarni zararli ishlab chiqarish korxonalarini (metallurgiya, kimyo, neft kimyosi va shunga o'xshash) hududida va ularning sanitariya-muhofaza zonalarida joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

149. Ishlab chiqarish zonalari funksional-rejaviy jihatdan mavze (guruh)lar ko'rinishida tashkil etilishi, shuningdek ularning tarkibiga kiruvchi asosiy va yordamchi ishlab chiqarish bino-inshootlari korxonaning yuk oboroti va transport turi, qurilish bosqichlari hamda quvvatlarni o'zlashtirish navbatlarini inobatga olgan holda [SHNQ 2.09.17-24ga](#) muvofiq joylashtirilishi kerak.

150. Tog'-kon sanoati (ochiq konlar, to'plangan tog' jinslari, shlak to'plagichlar) bilan bog'liq hududlar aholi punktlari chegarasidan tashqarida, ularning sanitariya-muhofaza zonalarini va shamolning asosiy (ustuvor) esish yo'nalishini hisobga olgan holda joylashtirilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

151. Sanitariya-muhofaza zonalarining kengligi [SanQvaN 0103-25](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

(151-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

152. Portlovchi moddalarni va ular asosida ishlangan mahsulotlarni (qurol-yarog' omborlari, bazalar, portlovchi moddalar omborlari) tayyorlovchi va saqlovchi obyektlar uchun cheklolvar o'rnatilgan (xavfli) zonalar va maydonlar belgilanishi lozim. Cheklolvar o'rnatilgan (xavfli) zonalarda turar joy, jamoat va ishlab chiqarish bino-inshootlari qurilishiga yo'l qo'yilmaydi.

153. Ilmiy-tajriba ishlab chiqarish zonalarida ilmiy muassasalarning tajriba ishlab chiqarish tashkilotlari, ilmiy muassasalarga xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar, ular bilan bog'liq bo'lgan oliy, o'rta maxsus, professional ta'lim tashkilotlari, turar joy binolari, mehmonxonalar, xizmat ko'rsatish muassasalari, shuningdek muhandislik va transport infratuzilmasi obyektlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

154. Ilmiy muassasalarning yer uchastkalari o'lchamlari (binolarning har qavatdagi 1000 m² umumiyo maydoniga), hektar (ha) hisobida ko'pi bilan quyidagicha bo'lishi kerak:

tabiiy va texnika fanlari — 0,12 — 0,17;

ijtimoiy fanlar — 0,08 — 0,1.

Ushbu ko'rsatkichlar alohida sharoit va ishlash tartibini talab qiluvchi obyektlarga (botanika bog'lari, observatoriya, elementar zarrachalarni tezlashgichlar) tatbiq etilmaydi. Mazkur hududlar tarkibiga tajriba

maydonlari, poligonlar, zaxira hududlari, sanitariya-muhofaza zonalari kiritilmaydi, mazkur ko'rsatkichlarning kichigi qabul qilinishi kerak.

155. Ilmiy muassasalar hududlarda binolar, maydonlar, ko'kalamzorlar, yo'llar, yo'laklar va avtoturargohlar uchun hududlar ajratilishi, bunda, bino va inshootlarni qurilish maydoni muassasa uchastkasi maydonining 50 foizidan, yo'llar va yo'laklar maydoni 15 — 20 foizdan ortiq, ko'kalamzorlashtirilgan hududlar va sport maydonchalari maydoni 20 foizdan kam bo'lmashi kerak.

156. Aholi punktlarida ishlab chiqarish zonalarning yangilarini joylashtirish yoki mavjudlarini kengaytirish uchun yer uchastkalarni tanlashda quyidagilarni hisobga olish lozim:

- transport logistikasining qulayligi;
- geologik sharoitlar;
- seysmik mikrohududlashtirish;
- yerosti chuchuk suvlarining himoya zonalari;
- mo'ljaldagi korxonalar va ishlab chiqarishlarning sohasi va turlari;
- aholi punktining umumiyoj rejaviy tuzilmasiga muvofiqligi;
- transport logistikasining qulayligi;
- korxonalarining ishlab chiqarish va texnologik jihatdan o'zaro aloqalari oqilona tashkil etilishi;
- texnik-iqtisodiy, sanitariya-gigiyenik ko'rsatkichlar, energetika, suv va hududiy zaxiralar, atrof-muhit holatining istiqbolli prognozlarini qiyoslash asosida foydalanish;
- tabiiy va boshqa sharoitlarning istiqboldagi o'zgarishi taxminlari.

157. Mavjud korxonalar tarkibida boshqa yo'nalishdagi yangi ishlab chiqarishlarni va kichik korxonalarini ularning atrof-muhitga salbiy ta'siri darajasi asosiy ishlab chiqarishning zarari darajasidan oshib ketmaganda va ekologik sharoiti yomonlashuviga olib kelmaganda joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

2-§. Sanoat zonalari

158. Sanoat (ishlab chiqarish) korxonalar aholi punktlarining ishlab chiqarish zonalari hududida, umumiyoj yordamchi ishlab chiqarishlari yoki infratuzilma obyektlari bo'lgan korxonalar guruhlari tarkibida, ularning o'zaro ta'sirini hisobga olib joylashtirish lozim.

159. Sanoat (ishlab chiqarish) zonalarini joylashtirishda korxona xodimlarining yo'l vaqtleri eng kam bo'lishi uchun ularning turar joy mavzelari bilan o'zaro bog'lanishini ta'minlash lozim.

160. Sanoat (ishlab chiqarish) zonalar o'lchamlari ularning foydalanish jadalligi, aholi punktida joylashuvi, hududning shaharsozlik qiymati, korxonalarining sohaviy xususiyatlari, yuk aylanishi va transport turlari, ishlab chiqarish korxonalarining ixcham joylashuvini hisobga olinishi lozim.

161. Ishlab chiqarish korxonalar, ishlab chiqarish obyektlari, xizmat ko'rsatish muassasalarining qurilish maydonlari korxonalar egallagan hududlarning 70 foizdan ortiq bo'lmashi kerak.

162. Sanoat (ishlab chiqarish) zonasini hududining egallanish darajasi aniqlanishi, sanoat (ishlab chiqarish) korxonalar, ular bilan bog'liq obyektlar va xizmat ko'rsatish muassasalarining hududlari maydonlari, jumladan temir yo'l bektlari va shoxobcha yo'llari egallagan maydonlar aholi punktining bosh rejasida belgilanishi kerak.

163. Ishlab chiqarish korxonalar uchun yer uchastkalari maydonlarining o'lchamlari dastlabki texnik-iqtisodiy hisoblar yoki amaldagi o'xhash korxonalar bo'yicha nisbiy ko'rsatkichlarga asoslangan hisoblar bilan aniqlanishi kerak.

Ishlab chiqarish korxonalar uchun ajratiladigan yer uchastkalari maydoni bunday korxonalarini rejalashtirish loyihalari bilan hamda SHNQ 2.09.17-24ga muvofiq belgilanishi kerak.

164. Sanitariya-muhofaza zonalarining ko'kalamzorlashtirish maydoni quyidagi foizlarda bo'lishi kerak:

300 m gacha — 60;

301 — 1000 m — 50;

1001 — 3000 m — 40.

165. Turar joy hududi tomonidan eni kamida 50 m li, zona eni 100 m gacha bo'lganda esa kamida 20 m li daraxt-butazorlar eklishi kerak.

166. Korxonalarining chiqindixonalari, shag'al, shox-shabba saqlanadigan joylari, sarqit va chiqindi o'ralarini qurishga faqat bu chiqindilarni qayta ishlash mumkin bo'lmaganda yo'l qo'yiladi, bunda ishlab chiqarish zonalari va tarmoq korxonalar uchun markazlashgan (guruhlari) chiqindixonalar qurilishi kerak.

Ular uchun yer uchastkalari korxonalaridan hamda yerosti suvlari himoya zonalarining II mintaqasidan tashqarida ajratilishi, bunda ifloslantiruvchi moddalarning tuproqqa va sizot suvlariga tushishining oldi olinishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

167. Ko'mir, slanets, marginush, qo'rg'oshin, simob va boshqa yonuvchi hamda zaharli moddalar bo'lgan chiqindixonalar turar joy hamda jamoat bino va inshootlaridan [SanQvaN 0103-25ga](#) muvofiq aniqlangan masofada joylashtirilishi lozim.

(167-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

168. Qishloq aholi punktlarida doimiy va mavsumiy sanoat (ishlab chiqarish) korxonalarining ixtisoslashgan filiallarini joylashtirish lozim.

169. Qishloq aholi punktlarida ishlab chiqarish zonalari umumiy tarmoq avtomobil va temir yo'llar bilan alohida uchastkalarga bo'linmasligi lozim.

170. Qishloq aholi punktlarining ishlab chiqarish zonalariga kirib boruvchi elektr, telekommunikatsiya, aloqa tarmoqlari, mahalliy ahamiyatdagi boshqa simli tarmoqlar dala chetlaridan, yo'llar yoqalarida, mavjud trassalar bo'ylab, qishloq xo'jaligi ekinzorlari bilan band bo'lmagan yerlardan, kommunikatsiyalargacha bemalol yetib olish imkonini ta'minlagan holda joylashtirish kerak.

3-§. Kommunal-ombor zonalari

171. Kommunal-omborxona zonalarida oziq-ovqat va go'sht-sut sanoati korxonalari, umumtovar (oziq-ovqat, nooziq-ovqat) hamda ixtisoslashgan omborxonalar (muzxona, kartoshka, sabzavot va mevalar saqlash joylari), shahar aholisiga communal, transport va aholiga maishiy xizmat ko'rsatish korxonalari joylashtirilishi kerak.

172. Ishlatib bo'lingan tog'-kon yerosti lahimlari va yerusti uchastkalarining obyektlarni joylashtirish uchun yaroqli bo'lgan joylar mavjud bo'lganda ularda oziq-ovqat va sanoat mollari omborxonalari, taqsimlovchi muzxonalarni joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

173. Kartoshka, sabzavot va mevalar saqlash joylarining sanitariya-muhofaza zonalari o'lchamlari 50 m dan kam bo'lmasligi lozim.

174. Aholiga bevosita kundalik xizmat ko'rsatish bilan bog'liq bo'lmagan omborlar tizimini aholi punktlaridan tashqarida transport tugunlariga, tashqi avtomobil va temir yo'l transport tarmoqlariga yaqin joylarda joylashtirish lozim.

Bir guruh aholi punktlariga xizmat ko'rsatuvchi markazlashgan omborlar qurilishi va ular ko'proq tuman markazlarida yoki temir yo'l bekatlari yonidagi aholi punktlarida joylashtirilishi kerak.

175. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda kommunal-ombor zonalarini alohida-alohida, turar joy va ishlab chiqarish hududlari bilan transport aloqalarini ta'minlagan holda joylashtirish lozim.

176. Kommunal-ombor zonalarida omborxonalar va kommunal korxonalarining ixtisoslashgan guruhlari asosan birlashgan hamda tovarlarni saqlashga qo'yiladigan talablarga riosa qilgan holda joylashtirish kerak.

177. Aholi punktlarini rekonstruksiya qilish davrida turar joy hududlarida joylashgan sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari hamda yong'inga qarshi normalar talablariga javob bermaydigan omborxonalar va kommunal obyektlar kommunal-ombor zonalariga ko'chirilishi lozim.

178. Kommunal-ombor zonalari yer uchastkalarining maydonlari eng yirik va yirik shaharlarda ko'p qavatlari omborlarni qurishni hisobga olib aholining bir kishi uchun 2 m², boshqa shahar aholi punktlarida esa 2,5 m² hisobidan qabul qilinishi kerak. Umumtovar va ixtisoslashgan omborlar uchastkalarining o'lchamlari ushbu SHNQning [3-ilovasiga](#) ko'ra qabul qilinishi lozim.

8-bob. Muhandislik va transportga oid infratuzilmalar zonalari

1-§. Umumiyl talablar

179. Muhandislik va transportga oid infratuzilmalar zonalarida havo, temir yo'l, avtomobil, daryo transporti va quvur orqali yetkazib berish transporti, aloqa inshootlari hamda kommunikatsiyalarini va muhandislik uskunalarini joylashtirish, ularning ishlab turishi uchun inshootlar joylashtirilishi lozim.

180. Aholi punktlarining muhandislik jihozlanishi turar joy, ijtimoiy-amaliy, ishlab chiqarish va boshqa hududlar uchun suv ta'minoti, oqava suvlari tarmoqlari, elektr, issiqlik va gaz ta'minoti, telekommunikatsiya va boshqa turdagи muhandislik tizimlarni mujassamlashtirgan holda loyihalashtirish lozim.

2-§. Aholi punktlarining muhandislik infratuzilmasi

181. Aholi punktlarida iqlimiyl, geografik va boshqa sharoitlaridan qat'iy nazar aholi uchun zarur sanitariya-gigiyenik sharoitlarni, shuningdek mehnati, maishiy turmushi va dam olishi uchun qulayliklarni ta'minlovchi muhandislik uskunalar bilan jihozlanishi lozim.

182. Texnik-iqtisodiy asoslanishlarga muvofiq bir biriga yaqin joylashgan shahar va qishloq aholi punktlari ehtiyojlarini ta'minlash uchun markazlashgan tuman suv va issiqlik ta'minoti, oqava suvlarini tozalash inshootlari va boshqa tizimlar bo'lishi kerak.

183. Aholi punktlarning muhandislik infratuzilmalarini shakllantirishda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

foydalanishning ishonchligi, aholi punktlarining mavjud va loyihalashtirilgan muhandislik infratuzilmasining barqarorligi;

aholi uchun qulay sanitariya-gigiyenik va xavfsiz yashash sharoitlari;

yangi quriladigan va rekonstruksiya qilinadigan turar joy, jamoat va ishlab chiqarish binolarining sanitariya-texnik qulayligi;

yetkazib beriladigan resurslar va kommunal xizmatlarning iste'mol sifati;

resurslar (energiya)ni tejash;

aholi punktlari hududlarida va ulardan tashqaridagi tabiiy majmualarni aholi punktlari urbanizatsiyalangan muhitining salbiy texnogen ta'siridan muhofaza qilish.

184. Muhandislik infratuzilmalarni rivojlantirish va o'zgartirish sxemalari, texnologiyalari, texnik va loyihaviy yechimlari aholi punktlari hududlarini shaharsozlik jihatdan o'zlashtirish (yangi qurilish, rekonstruksiya qilish) xususiyatlari, joylashgan obyektlarga nisbatan iste'mol talablari va hajmlarini ta'minlashi lozim.

185. Aholi punktlarini rejalashtirish va qurishda asosiy resurslarga elektr energiyasi, telekommunikatsiya, aloqa vositalari, gaz, issiqlik va suvga bo'lgan ehtiyojlar quyidagilar asosida belgilanishi kerak:

tarmoqlarni ekspluatatsiya qiluvchi tashkilotlarning ma'lumotlari va texnik shartlari;

normativ hujjatlarda belgilangan me'yorlar va ko'rsatkichlar;

ishlab chiqarish va qishloq xo'jaligi sohasida faoliyat yurituvchi korxonalarining ehtiyojlar, yangi qurilayotgan va rekonstruksiya qilinayotgan korxonalarining loyihaviy ko'rsatkichlari;

resurslar iste'molining joriy miqdorlari va resurslarni tejash dasturlarini hisobga olgan holda jamlangan ko'rsatkichlari;

tadqiqotlar va asoslash.

3-§. Muhandislik tarmoqlar va inshootlar joylashuvi

186. Muhandislik tarmoqlarni joylashtirishda quyidagilar ta'minlashi kerak:

yerusti va yerosti makonidan oqilona foydalanish;

qurilishning eng past qiymati, tarmoqlarning saqlanishi va ishonzchli ishlashi, ulardan foydalanish qulayligi va xavfsizligi;

transport harakati uchun eng kam to'sqinlik qilishi, yo'l qoplamlari va ko'kalamzorlarning saqlanishi, aholi uchun normal turmush sharoiti.

187. Muhandislik tarmoqlarining (texnik) zonalarida quyidagilar bo'lishi zarur:

magistral yo'llar tizimi va muhandislik tarmoqlari tizimining rejaviy jihatdan ajratilishi;

muhandislik tarmoqlarini qurish va foydalanish sarf-xarajatlari kamayishini ta'minlaydigan yuqori ixchamligi;

zarur yerosti makonini kelgusida yangi tarmoqlarni yotqizish uchun zaxiralash;

muhandislik tarmoqlari tizimini turar joy tumani va mavze (daha, mahalla)larning rejaviy yechimlari bilan uzviy bog'lash;

muhandislik tarmoqlarini qurish va foydalanish davrida ko'kalamzorlarni saqlab qolish.

188. Yer osti muhandislik tarmoqlari ko'cha va yo'llarning ko'ndalang kesimlari ichida, trotuarlar yoki yo'l harakatini ajratuvchi tasmalar ostida, transheyalar yoki tonnellarda (o'tish mumkin bo'lgan kollektorlarda) joylashtirish lozim.

Qizil chiziq va qurilishni tartibga solish chizig'i orasida past va o'rta bosimli gaz tarmoqlari va kabellar (elektr, telekommunikatsiya liniyalarini, signalizatsiya, dispetcherlik) joylashtirilishi kerak.

189. Yo'Ining qatnov qismi kengligi 22 m dan ortiq bo'lganda suv ta'minoti tarmoqlari ko'chaning har ikki tomonida joylashtirilishi kerak.

190. Ko'cha va yo'llarning qatnov qismlarini rekonstruksiya qilishda ularning tagida (yer ostida) joylashgan tarmoqlarni harakatini ajratuvchi tasmalar va trotuarlar tagiga ko'chirilishi, tonnellar qurilganda yo'l ostidagi mavjud tarmoqlarni saqlab qolish va yangilarini o'tkazishga yo'l qo'yiladi.

191. Muhandislik tarmoqlarini o'tkazish uchun tonnel (o'tish kollektor)lar bir vaqtning o'zida diametrлari 500 — 1000 mm bo'lgan issiqlik tarmoqlarini, 500 mm gacha suv ta'minoti tarmoqlarini, diametri 10 mm dan ortiq bo'lgan telekommunikatsiya kabel liniyalarini va kuchlanishi 10 kV gacha bo'lgan elektr tarmoqlari kabellarni joylashtirish zarurati bo'lganda, shuningdek magistral ko'chalar va temir yo'llari bilan kesishgan joylarda loyihalanishi kerak.

192. Tonnelarda gaz hamda yonuvchan va yengil alanganuvchi moddalarni tashuvchi quvurlarni kabellar bilan birlgilikda o'tkazilishiga yo'l qo'yilmaydi.

193. Rekonstruksiya sharoitida, madaniy meros obyektlarining qo'riqlanadigan zonalarida yoki ko'chalarining kengligi yetarli bo'limganda, diametri 200 mm dan ortiq bo'lgan issiqlik tarmoqlari tonnel (kollektor)lar o'tkazilishi kerak.

Tuproqlarning geologik va gidrogeologik xususiyatiga ko'ra yerostidan o'tkazish imkoniyati bo'lmasa yoki shaharsozlik faoliyatini alohida tartibga solish zonalarida vaqtinchalik yechim sifatida issiqlik tarmoqlarini yerustidan o'tkazishga yo'l qo'yiladi.

194. Texnik zonalarni qisqartirish maqsadida mavze (daha, mahalla)larda muhandislik tarmoqlarni yuklamalar o'qlariga yaqinroq joylashtirish kerak.

195. Mavze (daha, mahalla)larni loyihalashtirishda kanalizatsiya, suv ta'minoti va drenaj tarmoqlari uchun sxemalarni, shuningdek binolar qurilishining navbatlarini rejalashtirish imkoniyatini yaratish maqsadida muhandislik uskunalari (issiqlik va sovutish punktlari, nasos stansiyalari) hamda tarmoqlarning mavze (daha, mahalla)lar hududlariga kirish joylarini relyef bo'yicha pastroq tomondan joylashtirish lozim.

196. Binolarga yondosh uchastkalarning obodonlashtirish darajasini yaxshilash maqsadida quyidagilar amalga oshirilishi kerak:

issiqlik va suv ta'minoti quvurlarining tranzit tarmoqlarini binolarning yerto'la qismida ajratilgan bo'lmalar orqali o'tkazish;

issiqlik va suv ta'minoti quvurlarining kirish joylari, shuningdek kanalizatsiya tarmoqlarining chiqish joylarini binolarning yon tarafidan amalga oshirish;

gaz quvurlari kirishini binolarning hovli tomonidan amalga oshirish;

telekommunikatsiya kabel liniyalarini (g'ilof quvurlarda) binolarning otmostkasi tagidan, elektr kabellarini esa bevosita otmostka yoqalab o'tkazish;

muhandislik tarmoqlarini umumiy transheyada, qurilishi zich hududlarda, iqtisodiy asoslangan bo'lsa umumiy kollektorlarda yotqizilish.

197. Turar joy binolari, umumiy o'rta va mакtabgacha ta'lim tashkilotlari binolari yerto'lalarida kuchlanishi 0,4 — 10 kV bo'lgan kabel elektr tarmoqlarini o'tkazish va past kuchlanishli shchitlarni o'rnatish lozim.

198. Bir texnik zonada materiallari va yotqizish chuqurligi bir xil bo'lgan quvurlar yotqizilishi kerak.

199. Texnik zonalarda piyodalar yo'lkalari, sport mashg'ulotlari va bolalar maydonchalarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi. Bunda, ular tarmoqlarning kuzatuv quduqlari va kameralaridan kamida 3 m masofada bo'lish lozim.

200. Mavze (daha, mahalla)dagi muhandislik tarmoqlarining eng samarador sxemasi tarmoqlarni yotqizish variantlarining texnik-iqtisodiy hisoblarni qiyoslash asosida tanlanishi kerak.

201. Mavze (daha, mahalla)larda rejaviy yechimlar samaradorligi muhandislik tarmoqlari uzunligi va ixchamligi nuqtai nazaridan 1000 m² umumiy maydondag'i tarmoqlar zichligi ko'rsatkichlari bilan belgilanishi kerak. Ular quyidagi **7-jadvalda** keltirilgan ko'rsatkichlardan oshmasligi lozim.

7-jadval

Muhandislik tarmoqlari va jihozlar qismlari	o'lchov birligi	Qurilish qavatliligi			
		1-2	3-4	5 — 8	9 va undan ortiq
Suv quvurlari	m	106	36	34	36
Oqava tarmog'i	m	123	46	40	28
Issiqlik tarmog'i	m	90	31	25	20
Gaz quvurlari	m	108	36	30	20
Elektr kabellari 10 kV	m	57	33	28	21
Elektr kabellari 0,4 kV	m	-	71	60	37
Tashqi yoritish: kabellar	m	-	48	38	30
yoritkichlar	dona	3	1,5	1,3	1
Telefonlashtirish	m	105	42	35	28
Irrigatsiya va drenaj tarmoqlari	m	125	55	49	37

Izoh. 1-2 qavatli qurilgan mavze (daha, mahalla)da 0,4 kV va tashqi yoritish elektr tarmoqlari havo tarmoqlari sifatida qabul qilinishi kerak.

202. Ummumshahar va tuman ahamiyatidagi magistral ko'chalarda bevosita ko'chaga xizmat qiluvchi va shahar transportining uzluksiz ishlashini ta'minlovchi tarmoqlarni (shahar elektr transporti, ko'cha yoritish va yo'l harakatini tartibga solish kabellari), shuningdek tranzit suv va gaz quvurlari, kanalizatsiya kollektorlari, issiqlik va boshqa maxsus maqsadli tarmoqlarni joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

203. Ko'chaning qizil chizig'idan yerosti muhandislik tarmoqlari quyidagi tartibda joylashtirilishi lozim:

telefon kanalizatsiyasi;

elektr kabellari;

issiqlik tarmog'i;

gaz quvurlari;

kanalizatsiya tarmog'i;

drenaj tarmoqlari.

Bunda, tarmoqlarning vertikal holati ularga erkin ularish imkonini ta'minlashi kerak.

204. Issiqlik va suv ta'minoti quvurlari hamda ko'p sonli kabellarni bir joydan yotqizishda, yerosti xo'jaligi yaxshi rivojlangan shahar magistrallarini qayta qurishda, ko'chaning ko'ndalang kesimida tarmoqlarni alohida yotqizish uchun joy yetarli bo'limganda, magistral ko'chalar va temir yo'llar bilan kesishganda muhandislik tarmoqlarini umumiy kollektorlarda yotqizilishi kerak.

205. Transformator podstansiyalardan va telekommunikatsiya stansiyalaridan chiqishda, shuningdek ko'p sonli aloqa va elektr kabellarini yotqizish mo'ljallanayotgan ko'chalarda kabel kollektorlari loyihsanishi lozim.

206. Muhandislik tarmoqlarni bevosita gruntga yotqizishda texnik jihatdan asoslangan holatlarda quvurlarni umumiy transheyada birgalikda yotqizish kerak.

207. Yonuvchan suyuqliklar va gazlarni tashuvchi quvurlarni hamda kuchlanish kabellarini birgalikda yotqizishga yo'l qo'yilmaydi.

208. Muhandislik tarmoqlar orasida, shuningdek ulardan bino va inshootlar poydevorigacha masofalar bu tarmoqlardagi kameralar, quduqlar va boshqa qurilmalar o'lchami hamda joylashuvi, montaj va ta'mir sharoitlaridan kelib chiqib belgilanishi kerak.

209. Yerosti muhandislik tarmoqlaridan bino va inshootlargacha eng uzoq masofa quyidagi **8-jadvalga** muvofiq qabul qilinishi lozim.

8-jadval

Muhandislik tarmoqlari	Yerosti tarmoqlaridan masofa (yorug'likda), m							
	bino va inshootlar poydevori	korxona to'siqlari, estakadalar poydevorigacha, aloqa tarmog'i	chekka yo'l o'qigacha		avtomobil yo'llarigacha		havo tarmoqlari tayanchlarigacha	
Muhandislik tarmoqlari			eni 250 mm temir yo'llar, kamida to'shama va o'ra tagigacha xandaq chuqurligi	eni 750 mm temir yo'llar va tramvay izlari	yo'l cheti toshi, qatnov qismi cheti, yo'l chetining mustahkamlangan chizig'i	kyuvetning tashqi cheti yoki yo'l poyining cheti	1 kV gacha tashqi yoritish, tramvay va trolleybuslarning tutashish tarmog'i	35 kV gacha
Suv quvuri va bosimli kanalizatsiya	5	3	4	2,8	2	1	1	2 3
O'zi oqar kanalizatsiya va suv oqimlari	3	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2 3
Drenajlar	3	1	4	2,8	1,5	1	1	2 3
Yonuvchan gazlar quvurlari, bosimi, MRa (kgf/sm ²):								

past, 0,005 (0,05) gacha	2	1	3,75	2,8	1	1	1	5	10
o'rta, 0,005 (0,05) — 0,3 (3)	4	1	4,8	2,8	1,5	1	1	5	10
yuqori, 0,3 (3) — 0,6 (6)	7	1	7,8	3,8	2,5	1	1	5	10
yuqori, 0,6 (6) — 1,2 (12)	10	1	10,8	3,8	2,5	1	1	5	10
Issiqlik tarmog'i (kanal, tonnel tashqi devoridan), shu jumladan kanalsiz yotqizilgan tarmoqning izolyatsiya qobig'idan	2 (5)*	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Barcha kuchlanish kabellari va aloqa kabellari	0,6	0,5	3,3	2,8	1,5	1	0,5	5	10
Kanallar, kommunikatsiya tonnellari	2	1,5	4	2,8	1,5	1	1	2	3
Tashqi havo-chiqindi quvurlari	2	1	3,8	2,8	1,5	1	1	3	5

Izohlar:

1. Tor sharoitlarda yuqori bosimli gaz quvurlaridan bino (inshoot) largacha bo'lgan masofani SHNQ 2.04.08-22ga muvofiq qabul qilinishi kerak.

2. Kanal tubi bino (inshoot) asosidan 0,5 m dan ko'proq balandlikda joylashgan bo'lsa issiqlik tarmoqlarini bino (inshoot) poydevoriga jipslashtirib joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

3. Ushbu jadvalda ko'rsatilgan kabellardan havo tarmoqlari tayanchlarigacha masofa bo'lib kuchlanishli kabellarga tegishlidir.

4. 110 — 120 kV kuchlanishli kabellardan, korxona to'siqlari, estakadalar, tutashish tarmog'i va telekommunikatsiya tarmoqlarigacha bo'lgan masofa kamida 1,5 m bo'lishi kerak.

5. Kuchlanishli kabellardan elektrishgan temir yo'lgacha masofa kamida 10,75 m bo'lishli lozim.

6. Tarmoqlar boshqa tarmoqlar va inshootlar poydevori asosidan pastda joylashtirilganda ushbu jadvaldagi masofani tuproq turiga ko'ra oshirish yoki poydevorni mustahkamlash kerak.

7. Poydevorlar cho'kishi, tarmoqdagi avariyalarda tayanch va estakadalar poydevorlari shikastlanishi ehtimolini istisno qiluvchi choralarni amalga oshirish sharti bilan yerosti muhandislik tarmoqlarini quvurlarning tayanchlari va estakadalar, telekommunikatsiya tarmoqlari doirasida joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

Qurilish davrida suv sathini pasaytirish orqali yotqizilishi lozim bo'lgan muhandislik tarmoqlarini joylashtirishda ulardan bino (inshoot) largacha masofani asos grunti mustahkamligi buzilishi ehtimoli bo'lgan zonalarini hisobga olgan holda belgilash kerak.

8. Sug'oriladigan hududlarda yerosti muhandislik tarmoqlaridan sug'orish kanallarigacha (kanal qirg'og'igacha) masofa quyidagicha qabul qilinadi: past va o'rta bosimli gaz quvurlaridan, suv, kanalizatsiya va suyuq yonilg'i quvurlaridan, suv oqimlaridan — 1 m, bosimi 0,6 MPa (6 kgf/sm²) gacha bo'lgan yuqori bosimli gaz quvurlari, issiqlik tarmoqlari, xo'jalik-maishiy va yomg'ir kanalizatsiyasidan — 2 m, kuchlanishli kabellar va aloqa kabellaridan — 1,5 m, ko'cha tarmog'i sug'orish kanallaridan bino (inshoot) lar poydevorlarigacha — 5 m.

9. 20 m dan kam chuqurlikda joylashgan (konstruksiyaning yuqori qismidan yerning yuzasigacha) metropoliten yerosti inshootlari cho'yan tyubinglar hamda temir-beton yoki yopishdiriladigan gidroizolyatsiyali beton qobiqlardan masofa quyidagicha qabul qilinadi: suv, kanalizatsiya va issiqlik tarmoqlarigacha — 5 m, yopishdiriladigan gidroizolyatsiyasi bo'lmagan qobiqlardan kanalizatsiya tarmoqlarigacha — 6 m, boshqa suv uzatuvchi quvurlargacha — 8 m, qobiqlardan 10 kV gacha kuchlanishli kabellargacha — 1 m, 35 kV gacha kuchlanishli kabellargacha — 3 m.

10. Suv quvurlari va kanalizatsiya tarmoqlarini transheyada o'tkazishda I turdag'i grunt sharoitlarda tarmoqlardan bino (inshoot) lar poydevorlarigacha masofa kamida 5 m, II turdag'i grunt sharoitida quyidagi jadvaldagi muvofiq qabul qilinadi:

Cho'kuvchi grunt qalinligi, m	Masofa, m, quvurlar diametri uchun, mm		
	100 gacha	100 — 300	300 dan ortiq
5 gacha	cho'kmaydigan gruntlar kabi		
5 — 12	5	7,5	10
12 dan ortiq	7,5	10	15

Cho'kuvchanligi II-turdagi grunt sharoitida bino (inshoot) larni qurishda gruntning cho'kuvchanlik xossalari yo'qotilganidan so'ng quvurlardan bino (inshoot) larning poydevorlarigacha masofa cho'kuvchan bo'lmagan grunta dagi singari qabul qilinishiga yo'l qo'yiladi.

Ushbu masofalarga rioya etishning iloji bo'lmaganda quvurlar suv o'tkazmaydigan kanallar, tonnellar va tagliklarda yotqizilishi, avariyaviy suvlarni tekshirish quduqlariga chiqarib yuborish qurilmalari bilan jihozlanishi lozim.

210. Yonma-yon o'tuvchi yerosti muhandislik tarmoqlari (parallel joylashganda) orasidagi masofalar quyidagi **9-jadvalga** muvofiq qabul qilinishi kerak.

9-jadval

Muhandislik tarmoqlari	Gorizontal bo'yicha masofa, m												
	suv quvurigacha	kanalizatsiya tarmog'igacha	drenaj va yomg'ir kanlizatsiyasigacha	bosimli gaz quvurlarigacha, MPa (kgf/sm ²)				barcha kuchlanishli kabellargacha	aloqa kabellarigacha	issiqlik tarmoqlarigacha		kanallar, tonnellargacha	tashqi havo chiqindi quvurlarigacha
				past 0,005 (0,05) gacha	o'rta 0,005 (0,05) gacha	yuqori 0,3 (3) gacha	0,6 (6) gacha			1	kanal, tonnelning tashki devori	kanalsiz yotqizish kobigi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Suv quvurlari	1-izoh qara	2-izoh qara	1,5	1	1	1,5	2	0,5*	0,5	1,5	1,5	1,5	1
Maishiy kanalizatsiya tarmog'i	2-izoh qara	0,4	0,4	1	1,5	2	5	0,5*	0,5	1	1	1	1
Yomg'ir kanalizatsiyasi	1,5	0,4	0,4	1	1,5	2	5	0,5*	0,5	1	1	1	1
Gaz quvurlari, bosimi — MRA (kgf/sm ²): past 0,005 (0,05) gacha	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1	2	1
o'rta 0,005 (0,05) — 0,3 (3) gacha	0,8	0,8	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1	2	1,5
yuqori 0,3 (3) — 0,6 (6) gacha	1,5	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2	1,5	2	2
yuqori 0,6 (6) — 1,2 (12) gacha	2	5	5	0,5	0,5	0,5	0,5	2	1	4	2	4	2
Barcha kuchlanishli kabellar	0,5*	0,5*	0,5*	1	1	1	2,0	0,1 — 0,5*	0,5	2	2	2	1,5
Aloqa kabellari	0,5	0,5	1	1	1	1	1	0,5	-	1	1	1	1
Issiqlik tarmoqlari: kanal, tonnelning tashqi devoridan	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1	-	-	2	1
kanalsiz yotqizish qobig'idan	1,5	1	1	1	1	1,5	2	2	1	-	-	2	1
Kanallar, tonnellar	1,5	1	1	2	2	2	4	2	1	2	2	-	1

Tashki havo chiqindi quvurlari	1	1	1	1	1,5	2	2	1,5	1	1	1	1	-
--------------------------------	---	---	---	---	-----	---	---	-----	---	---	---	---	---

* — Elektr uskunalarining tuzilishi qoidalari talablariga muvofiq.

Izohlar:

1. Bir nechta suv quvurlarini parallel yotqizishda orasidagi masofa SHNQ 2.04.02-19 ga muvofiq olinishi kerak.

2. Maishiy kanalizatsiya va xo'jalik-ichimlik suvi quvurlari orasidagi eng kam masofa quyidagicha olinadi: temir-beton quvurlardan suv quvurigacha — 1,5 m; diametri 200 mm gacha bo'lgan cho'yan quvurlardan suv quvurigacha — 0,7 m; diametri 200 mm dan ortiq quvurlardan — 1 m; plastmassa suv quvurigacha — 0,7 m.

3. Gaz quvurlarini parallel yotqizishda — bir transheyada ikki va undan ko'p gaz quvurlari bosimidan qat'i nazar, yonma-yon joylashtirilganda ular orasidagi masofa quyidagicha olinadi: diametri 300 mm gacha bo'lgan quvurlar uchun — 0,4 m, diametri 300 mm dan oshiq quvurlar uchun — 0,5 m.

4. Ushbu jadvalda po'lat gaz quvurlari uchun masofa ko'rsatilgan. Nometall gaz quvurlarini joylashtirish SHNQ 2.04.08-22ga muvofiq olinishi kerak.

5. Quduq (kamera) devori qarshisida payvandlangan yoki yig'ma birikish joylari bo'lmagan hollarda quvur bilan quduq (kamera)ning tashqi devori o'rtasidagi masofa 0,15 m olinishiga yo'l qo'yiladi. Quduq (kamera)larni po'lat quvurlari bilan aylanib o'tishga yo'l qo'yiladi.

6. Muhandislik tarmoqlarini kanalizatsiya tarmoqlari bilan parallel yotqizishda boshqa tarmoqda o'rnatilgan quduq tubini beton bilan monolitlagan holda kanalizatsiya quvurini quduq tagidan o'tkazishga yo'l qo'yiladi.

7. Boshqa inshootlarning quduq (kamera)lari hamda umumiy kollektorlarni har qanday muhandislik tarmoqlari kesib o'tishiga yo'l qo'yiladi. Bunda, loyihalanayotgan muhandislik tarmog'i quduq (kamera) yoki umumiy kollektoring har tomonidan 0,5 m ga chiquvchi va ularda joylashgan armatura hamda uskunlardan foydalanishga va ta'mirlashga xalaqit bermaydigan g'ilofga olinishi kerak.

8. Suv quvurini issiqlik tarmog'i bilan bir transheyada yotqizishda, ular orasidagi masofa issiqlik-texnik hisoblar asosida qabul qilinishi kerak.

9. Kuchlanishli elektr kabellarini issiqlik tarmog'i bilan parallel yotqizishda issiqlik tarmog'ining issiqlik izolyatsiyasi kabellar yilning har qanday faslida issiqlik tarmog'idan qo'shimcha tarzda isishi, kuchlanishi 10 kV gacha bo'lgan kabellar uchun 10° dan va 220 kV gacha kabellar uchun 5° dan oshmasligini ta'minlashi kerak.

10. Polietilen quvurli telefon kanalizatsiyasidan boshqa tarmoqlargacha masofa telefon kanalizatsiyasida kuzatuv quduqlari o'rnatilishini hisobga olgan holda belgilanishi kerak.

11. Kuchlanishi 35 kV gacha bo'lgan kabellarni yotqizishda ko'rsatilgan masofalar maxsus izolyatsiyasiz kabellar uchun 0,5 m gacha, kabellar g'ilof quvurlardan o'tkazilganda esa 0,25 m gacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi. 110 — 220 kV li moy to'ldirilgan kabellarning yaqinlashish masofasi 50 m dan oshiq bo'lmagan uchastkalarda quvurlargacha bo'lgan masofani ular o'rtasida kabellarning mexanik shikastlanishini istisno qiluvchi himoya devorini o'rnatish sharti bilan 0,5 m gacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi. Suyuq yonilg'i va gaz quvuro'tkazgichlari bundan mustasno. Quvurlar ostidan va ustidan kabellar o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

211. Muhandislik tarmoqlari o'zaro kesishganda ular orasidagi vertikal masofalar quyidagi 10-jadval bo'yicha qabul qilinishi kerak.

10-jadval

Tarmoqlar nomi	Tarmoqlar orasidagi masofalar, m							umumiy kollektorlar	
	suv quvurlari	kanalizatsiya va suv oqimlari	gaz quvurlari	issiqlik tarmoqlari	kuchlanish kabellari	aloqa kabellari			
						zirhli	blok va quvurlarda		
Suv quvurlari	0,1	0,1	0,1	0,1	0,25	0,1	0,1	0,2	
Kanalizatsiya va suv oqimlari	0,1	0,1	0,1	0,1	0,25	0,1	0,1	0,2	
Gaz quvurlari	0,1	0,1	0,1	0,1	0,25	0,1	0,1	0,1	
Issiqlik quvurlari	0,1	0,1	0,1	-	0,5	0,1	0,1	-	
Kuchlanish kabellari	0,25	0,25	0,25	0,5	-	0,2	0,1	0,1	
Aloqa kabellari: zirhli	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	-	-	0,1	
blok va quvurlarda	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	0,1	
Umumiy kollektorlar	0,2	0,2	0,1	-	0,1	0,1	0,1	-	

Izoh. Tor sharoitlarda ushbu jadvaldagagi masofalarni kamaytirishga yo'l qo'yiladi. Bunda loyihalarda tarmoqlar orasiga maxsus qistirma tagliklar o'rnatilishi kerak.

212. Muhandislik tarmoqlarning metropoliten inshootlari bilan kesishishi 60° — 90° burchak ostida bo'lishi kerak.

213. Kesishish uchastkalarida quvurlar bir tomonga nishablikka ega bo'lishi va himoya konstruksiyalari (po'lat g'iloflar, monolit beton yoki temir-beton kanallar, kollektorlar, tonnellar) ichidan olib o'tilishi lozim.

Metropoliten inshootlari qobiqlari tashqarisidan himoya konstruksiyalari oxirigacha masofa har bir tomonga kamida 10 m, qobiq yoki rels poyi (yerusti liniyalarida) va himoya konstruksiyalari orasidagi vertikal masofa kamida 1 m bo'lishi lozim.

214. Muhandislik tarmoqlarining metropoliten stansiya inshootlarini kesib o'tishiga va gaz quvurlarini tonnellar tagidan o'tkazishga yo'l qo'yilmasligi kerak.

215. Metropoliten inshootlari bilan kesishish joylarida bosimli quvurlar po'latdan yasalgan va kesishish uchastkasining har ikkala tomonida suv chiqarish joylari bo'lgan quduqlar hamda yopish armaturasi o'rnatilgan bo'lishi lozim.

216. Muhandislik tarmoqlari yerosti piyodalar o'tish joylari bilan kesishganda quvurlarni tonnellar ostidan, elektr va aloqa kabellarini tonnellar ustidan o'tkazish kerak.

217. Ishlab chiqarish korxonalari va omborlarini ta'minlash uchun suyultirilgan gaz hamda yonuvchan va yengil alanganuvchi moddalarni tashuvchi quvurlarni turar joy hududlaridan o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

218. Magistral quvurlari (gaz, neft va neft mahsulotlari, suv quvurlari) SHNQ 2.05.06-22 va [SHNQ 2.05.12-22ga](#) muvofiq, vayronaliklar bo'lishi ehtimoli bo'lgan hududlar tashqarisidan o'tkazish lozim.

(218-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

219. Magistral gaz quvurlarini loyihalashtirishda ularni mavjud va yotqizilayotgan gaz quvurlari bilan halqalanishi lozim.

4-5. Suv ta'minoti

220. Markazlashgan ichimlik suvi ta'minoti uchun manbalar va suv olish joylari [SanQvaN 0200-06](#) va O'zMSt 133:2024 talablariga muvofiq tanlanishi, bunda suv olish inshootlarining turi va sxemasi hududning geologik, gidrologik va sanitariya sharoitlaridan kelib chiqib belgilanishi kerak.

Ichimlik suvi ta'minoti ehtiyojlar uchun birinchi navbatda yerusti suv obyektlaridan keyin esa yerosti suv obyektlaridan amalga oshirilishi lozim.

221. Yerosti suvlari zaxiralari kam bo'lgan taqdirda, ular texnik-iqtisodiy asosga muvofiq ichimlik suvini sun'iy ravishda to'ldirish choralarini belgilanishi lozim.

Ichimlik suvi uchun suv olish, yerusti hamda yerosti manbalari joylashgan sanitariya-muhofaza zonalarida ichimlik suvi ta'minotiga taalluqli bo'lmagan hamda sanoat va fuqarolik obyektlarini joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

222. Ichimlik suvi uchun suv olish joylari atrofida [SanQvaN 0244-07ga](#) muvofiq sanitariya-muhofaza zonalari tashkil etilishi kerak.

Aholi punktlari hududida markazlashtirilgan ichimlik suvi olish inshootlarini joylashtirish va magistral suv quvurlarini yotqizish, suv ta'minoti inshootlari va quvurlari uchun sanitariya-muhofaza zonalari ushbu SHNQ, SHNQ 2.04.02-19 va [SanQvaN 0244-07](#) talablariga muvofiq belgilanishi lozim.

223. Suv ta'minoti tizimlari, shuningdek yong'inga qarshi suv tarmoqlari SHNQ 2.04.02-19ga muvofiq loyihalashtirilishi lozim.

224. Suv olish inshootlarining yangilarini qurish va mavjudlarini kengaytirish loyihalarida ularga yondosh hududlarining tabiiy muhiti va ekologik holatiga ta'siri (yuza va yerosti o'zanlari, yer-tuproq holati, o'simliklar) hisobga olinishi kerak.

225. Suvni tayyorlash stansiyalari uchun yer uchastkalari maydonlari ularning quvvatidan (ming m^3/d) kelib chiqib loyiha hujjatlari bo'yicha qabul qilinishi lozim, ko'pi bilan, ha:

0,8 gacha — 1;

0,8 — 12 — 2;

12 — 32 — 3;

32 — 80 — 4;

80 — 125 — 5;

125 — 250 — 12;

250 — 400 — 18;

400 — 800 — 24.

226. Yer uchastka maydonlari keyinchalik loyiha hujjatlarida SHNQ 2.04.02-19 bo'yicha aniqlashtirilishi kerak.

227. Aholi punktlarining suv ta'minoti tizimlarini loyihalashda aholining o'rtacha bir sutkalik xo'jalik-ichimlik ehtiyojlari uchun suv iste'moli SHNQ 2.04.02-19 bo'yicha olinishi lozim.

228. Aholi punktlarida tashqi yong'inga qarshi suv ta'minoti bo'lishi, yong'inga qarshi suv tarmoqlari xo'jalik-ichimlik yoki ishlab chiqarish suv ta'minoti tarmoqlari bilan birlashtirilishi zarur.

229. Eng yirik, yirik, katta va boshqa toifalangan shaharlarning hamda alohida ahamiyatga ega bo'lgan obyektlarning suv ta'minoti tizimlari yangidan loyihalashtirilganda kamida ikkita mustaqil suv manbalariga ega bo'lishi hamda ularning biri yerosti manbalaridan bo'lishi kerak.

Suv ta'minoti tizimini ikkita mustaqil manbadan tashkil etish imkonini bo'lmaganda, suv olish bosh inshootlari ikki guruhga ajratilishi lozim.

230. Suv olish bosh inshootlarning quvvati SHNQ 2.04.02-19 bo'yicha hisoblanishi kerak. Bosh inshootlarning bir guruhi ishdan chiqqanda faol qolgan inshootlarning quvvati korxonalarining ishlab chiqarish va texnologik ehtiyojlarini avariya holatidagi rejimda, shuningdek aholining xo'jalik-ichimlik ehtiyojlari uchun suv bilan ta'minlashi kerak.

231. Bosh inshootlar ishdan chiqqanda aholini ichimlik suvi bilan ta'minlash maqsadida, sig'im (rezervuar)larda yoki magistral suv quvurlarida ichimlik suvi zaxirasi saqlanishi lozim.

232. Sig'im (rezervuar)lar kuchli vayronaliklar ehtimoli bo'lgan hududlarda joylashganda ularning konstruksiyalari kuchli portlashlar oqibatida hosil bo'ladigan zarba to'lqinining ortiqcha bosimi ta'siriga bardosh berishi lozim.

233. Suvning strategik zaxirasini yaratish uchun mo'ljallangan ichimlik suvi sig'im (rezervuar)lari hamda magistral suv quvurlari uchastkalari himoyalangan germetik lyuklar hamda harakatlanuvchi suv idishlari (avto va temir yo'l sisternalari)ga suvni taqsimlab qo'yish qurilmalari bilan jihozlanishi kerak.

234. Eng yirik, yirik va katta shaharlarni suv bilan ta'minlovchi inshootlar favqulodda holat davrida elektr toki manbasidan uzib qo'yilganda zaxira elektr manbalariga ulanishi lozim.

235. Markazlashtirilgan elektr energiyasi ta'minoti uzib qo'yilganda shahar tashqarisidagi himoyalangan suv ta'minoti inshootlarining umumiy ishlab chiqarish quvvatlari mahalliy va evakuatsiya qilingan aholining, shuningdek chorva mollarining ichimlik suviga bo'lgan ehtiyojini qondirish uchun yetarli bo'lishi kerak.

236. Xavfli zararlanish (ifloslanish) ehtimoli bo'lgan hududlarda aholini ichimlik suvi bilan ta'minlash uchun yerosti suv manbalaridan ta'minlanadigan himoyalangan markazlashtirilgan (guruhlangan) suv ta'minoti tizimini tashkil etish lozim.

5-§. Oqava suvlari (kanalizatsiya) tizimlari

237. Aholi punktlarining kanalizatsiya tizimlari uchun loyihalar suv iste'moli va oqava suvlarni chiqarib tashlash balanslari tahlili bilan birga suv ta'minoti tizimlarining loyihalari bilan bog'lab ishlab chiqilishi kerak.

Bunda, ishlab chiqarish suv ta'minoti va sug'orish uchun tozalangan oqava suvlarini hamda yomg'ir suvlarini jamlash va ulardan foydalanish imkonini ko'rib chiqilishi lozim.

238. Oqava suvlarini tozalash inshootlari uchun yer uchastkalari maydoni mazkur SHNQning [11-jadvaliga](#) muvofiq qabul qilinishi kerak.

239. Markazlashtirilgan kanalizatsiya tizimi bo'lmagan hududlarda barcha qabul qilingan yechimlar markazlashgan kanalizatsiya umumiy tizimining tarkibiy qismi bo'lishi, aholi punktlarida tuproq sharoitlarini hisobga olib septiklar va oqava suvlarni tashib kelib to'kish stansiyalari bo'lishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

240. To'kish stansiyalari va ularning sanitariya-muhofaza zonalari SHNQ 2.04.03-24, [SanQvaN 0083-24](#) va [SanQvaN 0103-25](#) talablarini inobatga olgan holda quyidagi [11-jadvalga](#) muvofiq joylashtirilishi kerak.

(240-bandning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

11-jadval

Oqava suvlarni tozalash inshootlarining quvvati, ming m ³ /d	Yer uchastkalari maydoni, ha		
	Tozalash inshootlari	Balchiqli maydonchalar	Biologik hovuzlar
0,7 gacha	0,5	0,2	-
0,7 dan 17 gacha	4	3	3
17 dan 40 gacha	6	9	6
40 dan 130 gacha	12	25	20

130 dan 175 gacha	14	30	30
175 dan 280 gacha	18	55	-

Izohlar:

1. Quvvati $280 \text{ ming m}^3/\text{d}$ dan ortiq bo'lgan tozalash inshootlari yer uchastkalari maydoni loyihalar, o'xshash inshootlar loyihalar bo'yicha olinishi kerak.

2. Mahalliy kanalizatsiya tizimlarini tozalash inshootlari va ularning sanitariya-muhofazasi zonalari uchun yer uchastkalari o'lchamlari grunt sharoitlari va oqava suvlari miqdoriga ko'ra SHNQ 2.04.13-24 hamda SanQvaN 0103-25ga muvofiq olinishi kerak.
(izohnning 2-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

241. Aholi punktlarining bosh rejalarini ishlab chiqishda quyidagi [12-jadvalga](#) muvofiq suv balansi tuzilishi lozim.

12-jadval

Iste'molchilar	Sarflar, m^3/d		
	loyihaviy muddati uchun		
	ichimlik suvi	texnik suv	oqava
Xo'jalik-ichimlik ehtiyojlari:			
aholi	+		+
hisobga olinmagan sarflar (20 foiz)	+	+	+
Jami	+	+	+
Sug'orish:			
yo'l qoplamasi	-	+	+
ko'kalamzorlar:			
suv quvurlari tarmog'idan	+	+	+
irrigatsiya tarmog'idan	-	+	+
Jami	+	+	+
Ishlab chiqarish ehtiyojlari		+	+
sanoat sohalari bo'yicha:		+	+
Jami		+	+
Hammasi		+	+
Sarfni qoplash bo'yicha takliflar			

Izohlar:

1. Aholining xo'jalik-ichimlik ehtiyojlari uchun suv iste'moli SHNQ 2.04.02-19 bo'yicha olinishi kerak.

2. Sanoat va qishloq xo'jaligi korxonalarining ishlab chiqarish va xo'jalik-ichimlik ehtiyojlari uchun suv sarflari SHNQ 2.04.02-19 bo'yicha olinishi kerak.

3. Mahalliy sanoat uchun suv sarflari hisobga olinmagan sarflar bilan birga xo'jalik-ichimlik ehtiyojlari uchun suv sarfining 20 foiz miqdorida hisobga olinishi kerak.

6-§. Yomg'ir kanalizatsiyasi

242. Shaharlarda hamda sanoat korxonalari hududlarida yopiq yomg'ir kanalizatsiyasi bo'lishi, yomg'ir suvlarini olib chiqib ketishning ochiq tizimlaridan o'rta va kichik shaharlarda, shaharchalarda va qishloq aholi punktlarida, istirohat bog'lari va xiyobonlarda foydalanishga yo'l qo'yiladi.

Ko'chalar bo'ylab hamda kam qavatli binolar qurilishi hududlarida kyuvet lotoklar ko'rinishidagi ochiq tizimlardan foydalanish lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

243. Yomg'ir kanalizatsiyasi aholi punktlarining mavjud hududi va rivojlanishini hisobga olgan holda muhandislik infratuzilmasi va hududni obodonlashtirish elementi sifatida SHNQ 2.04.13-24 hamda SanQvaN 0083-24ga muvofiq loyihalanishi lozim.

(243-bandning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Yomg'ir kanalizatsiyasi turlari hududdan funksional foydalanish, rejalashtirish va sanitariya talablarni hisobga olgan holda tanlanishi kerak.

244. Yomg'ir kanalizatsiyasiga kelib tushadigan yog'ingarchilik suvlari (yomg'ir, qor) ning hajmi **SHNQ 2.01.01-22ga** muvofiq hisoblanishi kerak.

7-§. Sanitariya tozalash

245. Aholi punktlari hududlarini sanitariya tozalash tizimi kanalizatsiya tizimi bilan birgalikda atrof-muhitni muhofaza qilish va resurslarni tejash talablarini hisobga olgan holda maishiy va ishlab chiqarish chiqindilarini yig'ish va yo'q qilishni (olib tashlash, zararsizlantirishni) ta'minlashi kerak.

Maishiy chiqindilar yig'ilishi normalari quyidagi **13-jadval** bo'yicha qabul qilinishi lozim.

13-jadval

Maishiy chiqindilar	1 kishiga bir yilda yig'iladigan maishiy chiqindi miqdori	
	kg	1
Qattiq: suv ta'minoti, oqava kanalizatsiyasi, markaziy isitish, gaz bilan jihozlangan turar joylardan boshqa turar joylardan	210 — 250 330 — 500	990 — 1100 1200 — 1700
Jamoat binolarini hisobga olib shahar bo'yicha umumiy miqdori	310 — 330	1500 — 1700
Hojatxonalardan suyug'i (oqava bo'lmaganda)	-	2200 — 3850
Ko'cha, maydon va istirohat bog'larda qattiq qoplamlari 1 m ² dan supurindisi	5,5 — 16,5	9 — 22

Izohlar:

1. Chiqindi yig'ilish normalarining kattaroq miqdorlari eng yirik va yirik shaharlar uchun olinishi kerak.

2. Yirik o'lchamli maishiy chiqindilarning yig'ilish normalari qattiq maishiy chiqindilar uchun keltirilgan qiymatlarining tarkibida 5 foiz miqdorida qabul qilinishi kerak.

246. Maishiy chiqindilarni zararsizlantirish, tashish va qayta ishlash uchun korxonalari va inshootlarning yer uchastkalari hamda sanitariya-muhofazasi zonalarini o'lchamlari quyidagi **14-jadval** bo'yicha qabul qilinishi kerak.

14-jadval

Korxonalar va inshootlar	Yer uchastkasi maydoni, 1000 t maishiy chiqindiga, ha	Sanitariya-muhofaza zonalarini o'lchami, m
Maishiy chiqindini sanoat asosida qayta ishlash va zararsizlantirish korxonalari, quvvati yiliga ming t: 40 gacha	0,05	300
40 dan ortiq	0,05	500
Kompost omborlari	0,04	500
Qattiq maishiy chiqindini yig'ish va saqlash poligoni	0,02 — 0,05	500
Kompostlash dalalari	0,5 — 1,0	500
Oqava stansiyalari	0,2	300
Chiqindini qayta yuklash stansiyalari	0,04	100
Zararsizlantirilgan quyqani yig'ish va ko'mish dalalari (quruq modda bo'yicha)	0,3	1000

Izohlar:

1. Poligon maydonlarining kichik o'lchamlari qumli tuproqlarda joylashgan inshootlar uchun berilgan.

2. Chiqindini qayta ishlash va chiqindini yoqish korxonalari atmosfera havosiga zararli moddalarni chiqarib tashlaganda sanitariya-muhofazasi zonasining o'lchamlari ifloslanishning targalishi hisob-kitoblari asosida aniqlashtirilishi kerak.

247. Chiqindilarni joylashtirish obyektlari eng yaqin aholi punktlariga nisbatan, yerosti suvlari oqimidan kamida 10 m pastda (loyli yoki suglinkali gruntli yerlarda) joylashtirilishi kerak. Bunday joylardagi yerosti suvlari iste'mol qilish va sug'orish maqsadlari uchun foydalanilmasligi lozim.

248. Qattiq maishiy chiqindilar poligonlarga, kompostlash maydonlariga, qayta ishlash va yoqish zavodlariga, shahar suyuq chiqindilari esa oqavalarni tozalash stansiyalariga yoki assenizatsiya maydonlariga tashilishi zarur.

249. Ishlab chiqarishda utilizatsiya qilinishi mumkin bo'lmagan sanoat chiqindilari korxonalar tomonidan maxsus poligonlarga yoki sanoat chiqindixonalariga tashilishi kerak.

250. Eng yirik va yirik shaharlar hamda respublika ahamiyatiga molik kurortlar uchun maishiy chiqindilarni qayta ishslash korxonalari qurilishi kerak.

8-5. Elektr energiyasi ta'minoti

251. Kuchlanishi 35 kV va undan yuqori bo'lgan havo elektr uzatish tarmoqlari (bundan buyon matnda elektr tarmoqlari deb yuritiladi) aholi punktlarining turar joy hududlaridan tashqarida o'tkazilishi lozim.

252. Eng yirik va yirik shaharlarning turar joy va jamoat hududlarida pasaytiruvchi podstansiyalarga kiruvchi kuchlanishi 35 kV va undan yuqori elektr tarmoqlari kabellar orqali o'tkazilishi va umumiy energetika tizimlarga kiruvchi elektr uzatish tarmoqlarining ishlab chiqarish zonalari hamda qishloq xo'jaligi korxonalari hududlarida joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

253. Rekonstruksiya sharoitida kuchlanishi 35 kV va undan yuqori bo'lgan mavjud elektr tarmoqlarini turar joy hududlaridan tashqariga chiqarish yoki havo liniyalarini kabel liniyalariga almashtirilishi lozim. Bo'shagan hududlarda turar joy va jamoatchilik binolarini qurish rejalashtirilganda podstansiyalarini yopiqlari bilan almashtirish zarur.

254. Transformator quvvati 16 000 kWA va yuqoriroq bo'lgan pasaytirish stansiyalari hamda turar joy hududlaridan o'tuvchi havo tarmoqlarining kabel tarmog'iga o'tish joylari, kurort majmualari hududida esa barcha transformator podstansiyalarini va taqsimlash qurilmalari yopiq turda bo'lishi kerak.

255. Podstansiyalar va havo tarmoqlarining kabelga o'tish joylariga transport vositalari hamda kabel va havo tarmoqlari kirib-chiqishi uchun texnik yo'laklarni joylashtirish lozim.

256. Yopiq pasaytirish podstansiyalari hamda 110 — 220 kV kuchlanishli majmualar va taqsimlash qurilmalari uchun yer uchastkalarining o'lchamlari 0,6 ha dan, havo tarmoqlarining kabel tarmog'iga o'tish joylari uchun esa 0,1 ha dan oshmasligi kerak.

257. Alovida turadigan taqsimlash punktlarini va har biri 1000 kV quvvatiga ega bo'lgan ko'pi bilan ikkita transformatorli 6 — 20 kV kuchlanishli podstansiyalarni joylashtirishda shovqindan saqlash maqsadida ularning turar joy va jamoat binolaridan uzoqligi kamida 10 m, davolash-profilaktika muassasalari binolaridan kamida 25 m bo'lishi lozim.

258. Umumiy o'rta ta'lif va maktabgacha ta'lif tashkilotlari hududlarida taqsimlash punktlari va transformator podstansiyalarini joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

259. Shaharlarning turar joy hududlarida 4 qavatli va undan baland binolar qurilishi hududlarida hamda kurort majmualari hududida barcha elektr tarmoqlari kabel orqali o'tkazilishi kerak.

Tashqi yoritish tarmoqlarini havo simlari orqali amalga oshirishga yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

260. Elektr ta'minoti tizimlari SHNQ 2.04.17-24 hamda Elektr uskunalarining tuzilishi qoidalari talablariga muvofiq loyihalanishi kerak.

(260-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

261. Elektr energiyasi sarfini aniqlashda quyidagilar inobatga olinishi lozim:

sanoat va qishloq xo'jaligi korxonalari uchun — faoliyat yuritayotgan korxonalarning iste'mol hajmlari, yangi quriladigan, rekonstruksiya qilinadigan yoki o'xhash korxonalarning loyihalari va yiriklashtirilgan ko'rsatkichlar;

Oldingi tahrirga qarang.

xo'jalik-maishiy va kommunal ehtiyojlar uchun SHNQ 2.04.17-24 normalari.

(261-bandning uchinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

262. Elektr iste'molining yiriklashtirilgan ko'rsatkichlari quyidagi **15-jadval** bo'yicha qabul qilinishiga yo'l qo'yiladi.

15-jadval

Aholi punktlarining obodonlashtirish darajasi	Elektr iste'moli, 1 kishiga kW.h/yil	Elektr eng ko'p yuklanishdan foydalanish, h/yil
Statsionar elektr plitalari bilan jihozlanmagan shaharlar:		
konditsionerlarsiz	1700	5200
konditsionerli	2000	5700
Statsionar elektr plitalari bilan jihozlangan shaharlar (100 foiz qamrovli):		
konditsionerlarsiz	2100	5300
konditsionerli	2400	5800

Shaharchalar va qishloq aholi punktlari (konditsionersiz)		
Statsionar elektr plitalari bilan jihozlanmagan	950	4100
Statsionar elektr plitalari bilan jihozlangan: (100 foiz qamrovli)	1350	4400
Izohlar:		

1. Elektr iste'moli ko'rsatkichlari katta shaharlar uchun keltirilgan. Ular shaharlar guruhi koeffitsiyentlari bilan qabul qilinishi kerak:

eng yirik 1,2;

yirik 1,1;

o'rta 0,9;

kichik 0,8.

2. Keltirilgan ko'rsatkichlarda turar joy va jamoat binolari, kommunal-maishiy xizmat ko'rsatish korxonalari, tashqi yoritish, shahar transporti (metropolitensiz), suv ta'minoti, oqava suvini chiqarish va issiqlik ta'minoti tizimlarining elektr iste'moli hisobga olingan.

263. Energetika tizimiga kiruvchi elektr uzatish tarmoqlari sxemalari zarur holatlarda energiya tizimini mustaqil ishlaydigan qismlar (bog'lamlar, uzellar)ga avtomatik ravishda ajratish imkoniyatiga ega bo'lishi lozim.

264. Yangi energetika inshootlari, yuqori kuchlanishli (200 — 500 kV va undan yuqori) elektr uzatish tarmoqlari va podstansiyalari toifalangan shaharlar va obyektlarning kuchli vayronaliklar, shuningdek halokatli suv toshqini bo'lishi ehtimoli bo'lgan hududlardan tashqarida joylashtirilishi kerak.

Kuchli vayronaliklar bo'lishi ehtimoli bo'lgan hududlardan o'tuvchi mavjud, quvvati 200 kV bo'lgan tarmoqlarni qayta yotqizish zarurati bo'lganda ularni bunday hududlardan tashqariga chiqarish, eng qisqa yo'ldan o'tuvchi tutashmalarni qurish, yoxud ularni yerosti kabellar orqali o'tkazish lozim.

265. Elektr ta'minoti tizimining taqsimlovchi tarmoqlari halqalangan bo'lishi kerak.

266. Eng yirik, yirik va katta shaharlarning tashqi elektr ta'minoti sxemasini loyihashtirishda ularning elektr ta'minoti vayronaliklar bo'lishi ehtimoli bo'lgan hududlardan tashqarida tarqoq joylashgan bir necha mustaqil manbalardan ta'minlanishi lozim.

267. Elektr ta'minoti tizimi obyektlari buzilganda havo orqali elektr uzatish tarmog'iga qisqa ulangichlar o'rnatish hisobiga elektr energiyasini buzilgan obyektlardan aylantirib o'tkazish imkonini ta'minlashi kerak.

268. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda joylashgan mudofaa va fuqaro muhofazasi obyektlari, korxonalar, metropoliten, temir yo'lning elektrishgan uchastkalari, gaz va suv ta'minoti obyektlarini, davolash muassasalarini va boshqa muhim obyektlarni favqulodda holat davrida elektr bilan barqaror ta'minlash maqsadida, havodan o'tkazilgan 0,4 — 220 kV quvvatli elektr tarmoqlari kabel tarmog'iga almashtirilishi kerak.

9-5. Issiqlik ta'minoti

269. Aholi punktlarining issiqlik ta'minoti issiqlik ta'minoti sxemalariga muvofiq rejalashtirilishi lozim.

270. Bir va ikki qavatli binolar quriladigan hududlarda issiqlik ta'minoti sxemasi bo'lmaganda, markaziy issiqlik ta'minoti tizimlarini jamoat va turar joy binolari guruhlari uchun umumlashtirilgan qozonxonalardan tashkil etilishi lozim.

271. Markazlashtirilgan issiqlik ta'minoti tizimlarining manba (qozonxona)larini joylashtirish uchun yer uchastkalarining o'lchamlari quyidagi 16-jadval bo'yicha olinishi lozim.

16-jadval

Qozonxonalarning issiqlik ishlab chiqarish quvvati, MW	Qozonxonalar yer uchastkalarining maydoni, ha	
	qattiq yonilg'ida ishlaydigan	gaz-mazut yonilg'isida ishlaydigan
6 gacha	0,7	0,7
6 dan 12 gacha	1,0	1,0
12 dan 58 gacha	2,0	1,5
58 dan 116 gacha	3,0	2,5
116 dan 233 gacha	3,7	3,0
233 dan 466 gacha	4,3	3,5

Oldingi tahrirga qarang.

Izohlar:

1. Issiq suv iste'molchilarini bevosita suv olish yo'li bilan ta'minlovchi isitish qozonxonalarini, shuningdek yonilg'isi temir yo'l orqali keltiriladigan qozonxonalar uchun yer uchastkalari maydonini 20 foizga kengaytirish kerak.

2. Kul-shlak yig'ish joylari turar joy, ijtimoiy-amaliy va rekreatsiya zonalaridan tashqarida joylashtirilishi lozim.

3. Qozonxonalarning sanitariya-muhofaza zonalari SanQvaN 0103-25ga muvofiq belgilanishi kerak.

(izoh O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

272. Aholi punktlarida markazlashtirilgan issiqlik ta'minoti manbalari communal va ishlab chiqarish zonalarida, issiqlik yuklamalari markazida joylashtirilishi kerak.

273. Rekonstruksiya sharoitida iste'molchilarini yakka tartibdagi issiqlik ta'minotiga o'tkazishni hisobiga samaradorligi past bo'lgan qozonxonalarning issiqlik yuklamalarini markazlashtirilgan energiya ishlab chiqaruvchi manbalarga o'tkazilishi yoki yopilishi lozim.

274. Issiqlik ta'minoti tizimlarini rivojlantirish va rekonstruksiya qilishda izolyatsiya qilingan quvurlardan foydalanish kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

275. Aholi punktlarining issiqlik ta'minoti tizimlari **SHNQ 2.04.05-22**, **SHNQ 2.04.07-22**, **SHNQ 2.04.13-24** va boshqa texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarga muvofiq loyihalashtirilishi kerak.

(275-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

276. Turar joy va jamoat bino (inshoot)larini isitish, ventilyatsiya va issiq suv bilan ta'minlash loyihalari mavjud bo'lmaganda, soatlik hisoblangan issiqlik iste'moli binolarning umumiy maydonining 1 m^2 ga teng bo'lgan issiqlik iste'molining nisbiy ko'rsatkichlari quyidagi **17-jadval** bo'yicha aniqlanishi lozim.

17-jadval

Kompleks jamlangan issiqlik iste'moli tuzilmasi	Hisob davri uchun issiqlik iste'molining nisbiy kompleks ko'rsatkichlari (energiya tejashni hisobga olgan holda uy-joy binolarining umumiy maydonining 1 m^2 ga, kcal/h (W))
1. Turar joy binolarini isitish uchun soatlik maksimal issiqlik iste'moli	68,0
2. Jamoat binolarini isitish uchun soatlik maksimal issiqlik iste'moli	35,4 (41,16)
3. Jamoat binolarini ventilyatsiya qilish uchun soatlik maksimal issiqlik iste'moli	47,7 (55,46)
4. Turar joy va jamoat binolarini issiq suv bilan ta'minlash uchun isitish davridagi soatlik o'rtacha issiqlik iste'moli	14,0 (16,27)
5. Uy-joy communal sektorida issiqlik iste'molining kompleks ko'rsatkichi	165,0 (191,86)
6. Jamoat va uy-joy sektorlarining isitish yuklamalarining nisbati	0,52
7. Shaharning jamoat binolarida ventilyatsiya va isitish yuklamalarining nisbati	1,35
Jami	165,0 (191,86)

10-§. Gaz ta'minoti

Oldingi tahrirga qarang.

277. Magistral gaz quvuro'tkazgichlarining GTSlari aholi punktlaridan tashqarida SHNQ 2.05.06-22ga muvofiq joylashtirilishi va magistral gaz quvuro'tkazgichlarning aholi punktlari hududidan tashqarida o'tkazilishi kerak.

(277-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

278. Magistral quvuro'tkazgichlardan aholi punktlari va sanoat korxonalari chegaralarigacha bo'lgan masofalar SHNQ 2.05.06-22 bo'yicha olinishi kerak.

(278-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

279. Aholi punktlari hududida gaz tarqatish tizimi hamda gaz iste'mol qiluvchi obyektlaridan turli maqsadlardagi bino (inshoot)largacha bo'lgan masofalar **SHNQ 2.04.08-22ga** muvofiq belgilanishi kerak.

280. Gaz to'ldirish shoxobchasi yer uchastkalari maydoni ularning ishlab chiqarish quvvatidan kelib chiqib quyidagicha qabul qilinishi lozim, ko'pi bilan, ha:

10 ming t/yil 6;

20 ming t/yil 7;

40 ming t/yil 8.

281. GTPlar va oraliq ballon saqlash omborlari uchun yer uchastkalari 0,6 ha o'lchamda ajratilishi kerak. Ushbu obyektlardan turli maqsadlardagi bino (inshoot) largacha bo'lgan masofalar SHNQ 2.04.08-22ga muvofiq belgilanishi lozim.

282. Suyultirilgan uglevodorod GTPlarni aholi punktlarining tashqarisida yoki chekka qismida joylashtirish kerak.

283. Gaz tarqatish tizimi, gaz bosimi, GTP soni hamda gaz tarqatish quvurlari tuzilmalari (halqa, boshi berk, aralash) gaz iste'moli hajmini, iste'molchilarning joylashish zichligini, gaz ta'minoti ishonchlilagini hisobga olgan holda tanlanishi lozim.

284. GTPlar yuklamalar markazlariga yaqinlashtirilgan holda joylashtirish kerak.

285. Kam qavatlari uy-joylari bo'lgan daha (mahalla)lar uchun isitish va issiq suv ta'minoti gaz yoqilg'isidan foydalaniladigan alohida issiqlik manbalariga o'tkazilishi lozim.

286. Gazdan foydalaniladigan uy-joy massivlari uchun hisoblangan gaz sarfini aniqlash uchun SHNQ 2.04.08-22 bo'yicha nisbiy maksimal soatlik gaz iste'moli hisoblanishi kerak.

287. Gaz ta'minoti tizimlari SHNQ 2.04.08-22ga muvofiq loyihalanishi lozim.

288. Aholi punktlarida gazning hisobiy sarfi SHNQ 2.04.08-22ga bo'yicha olinishi kerak.

289. Eng yirik, yirik va katta shaharlarni ikki va undan ortiq mustaqil magistral gaz quvurlari orqali gaz bilan ta'minlashda gazni uzatish ushbu quvurlarga ulangan hamda bu shaharlardan tashqarida joylashgan GTS orqali amalga oshirilishi lozim.

290. Eng yirik, yirik va katta shaharlarning GTS va GTPlari, shuningdek bunday shaharlardan tashqarida joylashgan alohida ahamiyatga ega obyektlarning GTPlari yer ostidan aylantirib olib o'tiladigan gaz quvurlari (baypaslar) hamda ularda gazni uzib qo'yadigan uskunalar bilan jihozlanishi kerak.

291. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda yuqori va o'rta bosimli asosiy taqsimlovchi gaz quvurlari hamda favqulodda holat davrida faoliyatini davom etuvchi ushbu shaharlarning obyektlariga ulanadigan tarmoqlar yer ostidan o'tkazilishi va halqalanishi lozim.

292. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda yangi gaz ta'minoti tizimlarini loyihalashtirish va mavjudlarini rekonstruksiya qilishda asosiy gaz taqsimlash tugunlarida (GTS, GTP) havodagi zarba to'lqini bosimi (impulsi) ta'sirida gaz tarmog'idan uzib qo'yadigan uskunalarini hamda oldi berk (tupik) gaz quvurlari orasiga baypaslar o'rnatilishi kerak.

11-§. Aloqa, televide niye va radioeshittirish

293. Telekommunikatsiyalar, aloqa, radioeshittirish va televide niye, qo'riqlash va yong'in signalizatsiyasi, muhandislik uskuna tizimlarini dispatcherlash korxonalarini, bino va inshootlari texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarga va loyihalash normalariga muvofiq joylashtirilishi kerak.

Shuningdek, aholini favqulodda vaziyatlardan xabardor qilish maqsadida mahalliy televide niye, kabel televide niye, radioeshittirish, mobil aloqa, simli xabardor qilish hamda ovoz chiqarish vositalaridan foydalanish lozim.

294. RTS, RRS binolarini va antenna-machta inshootlarini joylashtirishda efirga uzatilishiga xalaqit beruvchi manbalardan uzoqlashish masofalari quyidagi [18-jadvalga](#) muvofiq qabul qilinishi kerak.

18-jadval

Xalaqit beruvchi manbalar	Xalaqit beruvchi manbalardan eng kam masofa, m	Izoh
Tramvay va trolleybus liniyalari, avtomobil, shahar yo'llari	60	RTS yoki RRS binosidan
Temir yo'llar, metropolitenning tashqi liniyalari	100	obyekt chegarasigacha
Tarkibida rentgen, elektr davolash xonalari, yuqori chastotali quritish va isitish bo'lgan korxonalar, ilmiy-tadqiqot, davolash-tibbiy va o'quv muassasalari	100	obyekt chegarasigacha
RTS va RRS tarkibiga kirmaydigan ishlab chiqarish korxonalarini, yirik garajlar va avtobazalar	250	obyekt chegarasigacha
Radio uzatish stansiyasi tarkibiga kirmaydigan barcha turdag'i uzatuvchi radiostansiyalar	1000	obyekt chegarasigacha
Kuchlanishli elektr uzatish liniyalari:		
20 kV gacha	400	
150 kV gacha	700	obyekt chegarasigacha
500 kV gacha	1000	

Izoh: Xalaqit beruvchi manbalardan masofalar barcha toifa RTS yoki RRS qurilishi uchun tanlangan maydonlarda ularning qiymatiga yarasha aniqlanishi kerak.

12-§. Transport va ko'cha-yo'l tarmoqlari

295. Transport infratuzilmasi aholi punktlari ichida, aholi punktlari o'rtasida va ularga tutash hududlar bilan qulay hamda xavfsiz yo'lovchi va yuk tashish aloqalariga bo'lgan ehtiyojni ta'minlaydigan tashqi, shahar atrofi va shahar transporti uchun aloqa yo'nalishlari va tuzilmalarining yagona tizimi sifatida shakllanishi kerak.

296. Transport infratuzilmasini rivojlantirish shaharsozlik hujjatlari va ular asosida ishlab chiqilgan maxsus tarhlar va loyihibar bilan belgilanishi kerak.

Obyektlarni qurish va qurishni loyihalashtirish uchun yer maydonlarini tanlash va ajratish bosqichida, shuningdek muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasini (elektr, gaz va suv ta'minoti, kanalizatsiya, temir yo'l hamda avtomobil yo'llari va boshqalar) barpo etishda, shu jumladan daraxtlar va butalarni ko'chirib o'tkazish amaliyotini qo'llash orqali ularning saqlab qolinishini qat'iy ta'minlashi kerak.

297. Tashqi, shahar atrofi va shahar transporti kommunikatsiyalari hamda inshootlarini, shuningdek ularning o'zaro aloqalari tugunlarini (transport almashtirish uzellarini) rivojlantirish uchun jamoat markazlari, turar joy, landshaft-rekreatsion hududlar hamda umumi foydalanishdagi ko'kalamzor hududlarni tranzit va yuk tashish transportlari oqimlaridan ihotalanishini tashkil etish uchun hududiy zaxiralar bilan ta'minlash lozim.

298. Aholining avtomobilizatsiya darajasi muayyan hudud uchun statistik ma'lumotlarga asoslangan holda uning ijtimoiy, iqtisodiy, geografik va boshqa funksional xususiyatlarini inobatga olgan holda hisoblab chiqilishi kerak.

13-§. Tashqi va shahar atrofi transporti

299. Tashqi va shahar atrofi transporti kommunikatsiyalari va inshootlarini rivojlantirish tuman, viloyat va mamlakatning yagona transport tarmog'ining tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Bunda, quyidagi avtomobil yo'llarining funksional-rejalashtirish tasnifi hisobga olinishi kerak:

- xalqaro ahamiyatga molik;
- davlat ahamiyatiga molik;
- mahalliy ahamiyatga molik avtomobil yo'llari.

300. Umumi foydalanishdagi avtomobil yo'llari aholi punktlarini ularning istiqbolli chegaralaridan tashqarida aylanib o'tadigan qilib loyihalashtirish lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

301. Aholi punktlari orqali o'tadigan umumi foydalanishdagi avtomobil yo'llarining uchastkalari ularning tasnifini hisobga olgan holda SHNQ 2.05.02-23 va SHNQ 2.07.06-24 talablariga muvofiq loyihalanishi kerak.

(301-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

302. Umumi foydalanishdagi avtomobil yo'llarining o'qidan aholi punktlarining turar joy zonalari chegaralarigacha masofa kamida quyidagicha, m, bo'lishi lozim:

I — III-toifa yo'llari uchun — 100;

303. Avtomobil yo'llari o'qidan jamoa bog'dorchiligi, uzumchiligi va polizchilagini yuritish shirkatlari chegaralarigacha masofa kamida quyidagicha, m, qabul qilinishi kerak:

I — III-toifa yo'llari uchun — 50;

IV-toifa yo'llari uchun — 25;

V-toifa yo'llari uchun — normalanmaydi.

304. Aholi punktlari hududlarini avtomobil transportining shovqini va chiqindi gazlaridan salbiy ta'sirni kamaytirish maqsadida yo'l yoqalab kamida 10 m kenglikdagi ihota daraxtzorlar yaratilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

305. Tegishli asoslash bilan umumi foydalanishdagi avtomobil yo'llarini shahar hududidan o'tkazishga yo'l qo'yiladi. Bunda, avtomobil yo'llar **SHNQ 2.05.02-23ga** muvofiq loyihalashtirilishi lozim.

(305-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

306. Aholi punktlarining istiqbolli chegaralari doirasida umumi foydalanishdagi avtomobil yo'llari relyefdan (ariqlar, jarlar va boshqalar) shovqin tarqalishiga tabiiy to'siq sifatida foydalangan holda, turar joy va ijtimoiy-amaliy zonalari, dam olish maskanlari, madaniy meros obyektlarining muhofaza qilish zonalaridan tashqarida qurilishlardan holi bo'lgan hududlar orqali o'tkazilishi kerak.

307. Transport mezoniga ko'ra shahar atrofi hududi yo'nalishli yo'lovchi tashish hamda yengil avtomobil transportlarida mehnat harakati uchun sarflanadigan o'rtacha vaqtga ko'ra ajratilishi va bu ko'rsatkichlar quyidagidan oshmasligi lozim, min:

eng yirik va yirik shaharlar uchun — 40;

yirik va o'rta shaharlar uchun — 30;

kichik shaharlar va shaharchalar uchun — 20.

Bunda, shahar atrofi yo'lovchi tashish transportining to'xtash joylariga piyodalarining yaqinlashish uzoqligi 1 km dan oshmasligi kerak.

14-§. Ko'cha-yo'l tarmog'i

308. Shaharlar ko'cha-yo'l tarmog'ini rivojlantirishda favqulodda vaziyatlarda evakuatsiya qilinayotgan aholini o'tqazish-tushurish uchun mo'ljallangan temir yo'l stansiya (punkt)larigacha keladigan magistral yo'llar qurilishi lozim.

309. Umumiy foydalanishdagi avtomobil yo'llarining eng yirik, yirik va katta shaharlar chegaralari bilan kesishgan joylarida transport infratuzilmasi obyektlarini maxsus texnikani hamda aholi (xodimlar)ni sanitariya ishlovidan o'tkazish uchun moslashtirish imkoniyatlari yaratilishi kerak.

310. Shaharlar ko'cha-yo'l tarmog'inining tasnifi va asosiy ko'rsatkichlari mazkur SHNQning [19-](#) va [20-jadvallariga](#) muvofiq qabul qilinishi lozim.

19-jadval

Shahar ko'chalari va yo'llari toifalari		Ko'chalar va yo'llarning asosiy vazifalari
Shaharlarning magistral ko'chalari		
1-sinf — tezkor va uzlusiz harakat		<p>Eng yirik va yirik shaharlardagi olis ishlab chiqarish va aholi istiqomat qilish hududlari o'rtaida yuqori tezlikdagi transport aloqalari.</p> <p>Tashqi avtomagistrallarga, aeroplarni, yirik ommaviy dam olish maskanlariga va APTdagagi aholi punktlariga chiqish.</p> <p>Uzlusiz harakat.</p> <p>Turli darajadagi kesishmalar orqali transport vositalarining kirishi.</p> <p>Barcha turdagagi transport vositalarining o'tishi.</p> <p>Barcha toifadagi yo'l va ko'chalar bilan kesishish (turli darajalarda).</p> <p>Piyodalar o'tish joyini yo'lning tashqarisida joylashtirish kerak.</p>
2-sinf — tartibga solinadigan harakat		<p>Shahar tumanlari orasidagi transport aloqalari.</p> <p>Tashqi yo'llarga chiqish.</p> <p>Turar joy zonalari tashqarisidan o'tadi.</p> <p>Tartibga solinadigan harakat.</p> <p>Avtotransport vositalarining oralig'i 300-400 m dan ortiq bo'limgan chorrahalar va tutashmalar orqali kirishi.</p> <p>Barcha turdagagi transport vositalari o'tishi.</p> <p>Barcha toifadagi yo'l va ko'chalar bilan kesishish (bir xil yoki turli darajalarda).</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'lning tashqarisida va yo'l harakati darajasida joylashtirish kerak.</p>
Shahar ahamiyatidagi magistral ko'chalar		
1-sinf — uzlusiz harakat		<p>Eng yirik, yirik va katta shaharlardagi turar joy, ishlab chiqarish va ijtimoiy-amaliy zonalari, shuningdek boshqa magistral ko'chalari, shahar va tashqi avtomobil yo'llari bilan transport aloqalari.</p> <p>Asosiy yo'nalishda to'xtovsiz uzlusiz harakatni ta'minlaydi.</p> <p>Shaharlarning urbanizatsiyalashgan hududlari doirasida yuqori tezlikdagi aloqalarni ta'minlaydigan asosiy transport kommunikatsiyalari.</p> <p>Umumiy foydalanishdagi avtomobil yo'llariga chiqishni ta'minlaydi.</p> <p>Binolarga xizmat ko'rsatish yondosh yoki mahalliy yo'llar orqali amalga oshirilishi kerak.</p> <p>Barcha turdagagi transport vositalarining o'tishi.</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'lning tashqarisida joylashtirilishi kerak.</p>

2-sinf — tartibga solinadigan harakat	<p>Turar joy va ishlab chiqarish zonalari, shahar va tuman hududlari markazlari, tashqi avtomobil yo'llari bilan transport aloqalari.</p> <p>Shaharning transport-rejalashtirish o'qlari, shahar va aholi punktining funksional-rejalashtirish tuzilmasining asosiy elementlari.</p> <p>Tartibga solinadigan harakat.</p> <p>Barcha turdag'i transport vositalarining o'tishi.</p> <p>Yerusti jamoat transporti harakati uchun tegishli asoslashlar bilan ajratilgan tasmalar tashkil etilishi kerak.</p> <p>Boshqa toifadagi yo'l va ko'chalar bilan kesishish — bir xil yoki turli darajalarda.</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'lning tashqarisida va yo'l sathida joylashtiriladi, svetofor bilan tartibga solinishi kerak.</p>
3-sinf — tartibga solinadigan harakat	<p>Ular shahar tumanlarini o'zaro bog'lanishi kerak.</p> <p>Harakat tartibga solinadi va o'z-o'zini tartibga solishi kerak.</p> <p>Barcha turdag'i transport vositalari o'tishiga yo'l qo'yiladi.</p> <p>Yerusti jamoat transporti harakati uchun tegishli asoslashlar bilan ajratilgan tasmalar tashkil etilishi kerak.</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'lning tashqarisida va yo'l sathida joylashtirilishi kerak.</p>
Tuman ahamiyatidagi magistral ko'chalar	
tartibga solinadigan harakat	<p>Istiqomat qilish hududlari ichidagi transport va piyodalar aloqasi, boshqa magistral ko'chalarga chiqishni ta'minlashi kerak.</p> <p>Tumanlararo va umumshahar ahamiyatidagi ko'cha va yo'llarga chiqishni ta'minlashi kerak.</p> <p>Harakat tartibga solinishi va o'z-o'zini tartibga solishi kerak.</p> <p>Barcha turdag'i transport vositalari o'tishini ta'minlashi kerak.</p> <p>Yo'llar va ko'chalar bilan bir xil darajadagi kesishishiga yo'l qo'yiladi.</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'lning tashqarisida va yo'l sathida joylashtirishga yo'l qo'yiladi.</p>
Mahalliy ahamiyatidagi ko'chalar	
Turar joy hududlaridagi ko'chalar	<p>Turar joy tuman (mavze, daho, mahalla)lardagi transport va piyodalar aloqalari, tuman ahamiyatidagi asosiy ko'chalarga, harakati tartibga solinadigan ko'cha va yo'llarga chiqishni ta'minlashi kerak.</p> <p>Binolar va yer uchastkalariga to'g'ridan-to'g'ri kirishni ta'minlashi kerak.</p>
ijtimoiy-amaliy va savdo zonalardagi ko'chalar	<p>Chakana savdo, ofislar va ma'muriy binolar, maishiy xizmat ko'rsatish obyektlari, ta'lim tashkilotlari va boshqalarga kirishni ta'minlash uchun zonalar va tumanlar ichidagi transport va piyodalar aloqalarini ta'minlashi kerak.</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'l sathida joylashtirishga yo'l qo'yiladi.</p>
ishlab chiqarish va kommunal-ombor zonalaridagi ko'chalar	<p>Ishlab chiqarish va kommunal-ombor zonalarida transport va piyodalar aloqalari ta'minlanishi kerak.</p> <p>Binolar va yer uchastkalariga to'g'ridan-to'g'ri kirishni ta'minlashi kerak.</p> <p>Piyodalar o'tish joylari yo'l sathida joylashtirishga yo'l qo'yiladi.</p>
piyodalar ko'chalar, yo'laklari va maydonlar	<p>Piyodalarning harakatlanishi va dam olishi uchun mo'ljallangan, xavfsizlikni va joyida bo'lishning yuqori qulayligini ta'minlaydigan, ko'cha-yo'l tarmog'idagi obodonlashtirilgan makondir.</p> <p>Jamoat obyektlarining boshqa binolar bilan piyodalar aloqalarini ta'minlashi kerak.</p> <p>Barcha turdag'i transport vositalarining harakatiga yo'l qo'yilmaydi.</p> <p>Maxsus transportlarning o'tish imkoniyati ta'minlashi kerak.</p>

Izohlar:

1. Ko'cha-yo'l tarmog'i tarkibida shahar markazining arxitektura-rejalashtirish tuzilishi uchun asos bo'lgan shaharning shoxko'chalari ajratib chiqarilishi kerak.

2. Shaharlarning kattaligi va rejalashtirish tuzilmasiga, transport oqimining hajmiga qarab, ko'rsatilgan asosiy toifalar ko'cha va yo'llar bilan to'ldirilishi yoki ularning to'liq bo'lmagan tarkibidan qo'llanilishga yo'l qo'yiladi.

3. Rekonstruksiya sharoitida, shuningdek tuman ahamiyatiga ega ko'chalar uchun faqat jamoat transporti vositalari va piyodalar o'tishi uchun mo'ljallangan magistral ko'chalar yoki ularning uchastkalari qurilishiga yo'l qo'yiladi.

4. Madaniy meros obyektlari bo'lgan shaharlarda shahar markazining tarixiy qismidan o'tadigan yerusti transporti harakati cheklanishi yoki qisqartirilishi kerak:

aylanma magistral ko'chalar, transport harakati cheklangan ko'chalar, piyodalar ko'chalar va zonalarini tashkil etish; tarixiy qismining perimetri bo'ylab avtoturargohlarni joylashtirish.

5. Alohida transport o'tishi turi sifatida velosipedlar uchun alohida o'tish yo'lakchalari o'z ichiga olgan tizim sifatida yoki yo'l tarmog'i bo'ylab loyihalashtirilishi kerak.

20-jadval

Shahar ko'chalari va yo'llari toifalari	Harakatning hisoblangan tezligi, km/h	Tasma kengligi, m	Tasmalar soni (jami ikki yo'nalishda)	Tarhdagi egrilikning eng kichik radiusi, m	Uzunasiga eng katta qiyalik, foiz	Vertikal egrilikning eng kichik radiuslari, m		Piyodalar yo'lagining eng kichik kengligi, m
						qavariqlar, m	botiqlar, m	
Shaharlarning magistral ko'chalari								
1-sinf ko'chalari	130	3,50-3,75	4 — 10	1200/1900	40	21500	2600	-
	110			760/1100	45	12500	1900	
	90			430/580	55	6700	1300	
2-sinf ko'chalari	90	3,50-3,75 3,25-3,75	4 — 8	430/580	55	5700	1300	-
	80			310/420	60	3900	1000	
	70			230/310	65	2600	800	
Shahar ahamiyatidagi magistral ko'chalar								
1-sinf ko'chalari	90	3,50-3,75 3,25-3,75	4 — 10	430/580	55	5700	1300	4,5
	80			310/420	60	3900	1000	
	70			230/310	65	2600	800	
2-sinf ko'chalari	80	3,25-3,75	4 — 10	310/420	60	3900	1000	3,0
	70			230/310	65	2600	800	
	60			170/220	70	1700	600	
3-sinf ko'chalari	70	3,25-3,75	4 — 6	230/310	65	2600	800	3,0
	60			170/220	70	1700	600	
	50			110/140	70	1000	400	
Tuman ahamiyatidagi magistral ko'chalar	70	3,25-3,75	2 — 4	230/310	65	2600	800	2,25
	60			170/220	70	1700	600	
	50			110/140	70	1000	400	
Mahalliy ahamiyatidagi ko'chalar								
Turar joy hududlaridagi ko'chalar	50	3,0-3,5	2 — 4	110/140	80	1000	400	2,0
	40			70/80	80	600	250	
	30			40/40	80	600	200	
ijtimoiy-amaliy va savdo zonalardagi ko'chalar	50	3,0-3,5	2 — 4	110/140	80	1000	400	2,0
	40			70/80	80	600	250	
	30			40/40	80	600	200	
ishlab chiqarish va kommunal-ombor zonalaridagi ko'chalar	50	3,5	2 — 4	110/140	60	1000	400	2,0
piyodalar ko'chalar, yo'laklari va maydonlar	-	hisob-kitob bo'yicha	hisob-kitob bo'yicha	-	50	-	-	loyiha bo'yicha

Izohlar:

1. Ko'chalar va yo'llarning kengligi transport va piyodalar harakatining jadalligiga, ko'ndalang profilga joylashtirilgan elementlarning tarkibiga (yo'llar, yerosti kommunikatsiyalarini yotqizish uchun texnik yo'laklar, trotuarlar, yashil maydonlar va boshqalar) qarab, sanitariya-gigiyena talablarini hisobga olgan holda hisoblash yo'li bilan aniqlanishi kerak. Ko'chalar va yo'llarning qizil chiziqlardagi kengligi quyidagicha qabul qilinadi, m: magistral yo'llar — 50 — 100; magistral ko'chalar — 40 — 100; mahalliy ahamiyatga ega ko'chalar va yo'llar — 15 — 30.

2. Harakatning hisoblangan tezligi qiymatini ko'cha va yo'lning funksiyasiga, yo'l qurilishi turiga (qurilish, rekonstruksiya) va ularning sharoitlari qarab qabul qilinishi kerak. Qurilishdan holi hududlarda yangi qurilish obyektlarini loyihalashtirishda tezlikning yuqori qiymatlari qabul qilinishi kerak. Rekonstruksiya obyektlarini loyihalashtirishda yoki mavjud qurilishda yer sathi balandliklarda katta farq bo'lgan murakkab relyef sharoitida, texnik-iqtisodiy asoslashlar bilan tezlikning pastki qiymatlari qabul qilinishiga yo'l qo'yiladi. Bunda harakatning ruxsat etilgan tezligi 10 km/h ga pastroq qilib qabul qilinishi kerak.

3. Yo'lning kengligi 10 ta tasma belgilanganda turli sathlardagi transport yechimlari orasidagi minimal masofa 20 foiz ga oshirilishi kerak.

4. Eng yirik, yirik va katta shaharlarning magistral ko'chalarida jamoat transportlari harakatlanishi uchun kengligi 3,75 m bo'lgan alohida tasmalarni tashkil etishga yo'l qo'yiladi.

5. Piyodalar yo'laklarining kengligi kiosklar, o'rindiglar va boshqalarni joylashtirish uchun zarur bo'lgan maydonlarni o'z ichiga olmaydi.

6. Mahalliy ko'chalarni rekonstruksiya qilish sharoitida, shuningdek har ikki yo'nalishda hisoblangan piyodalar harakati 50 kishi/h dan kam bo'lsa, kengligi 1 m bo'lgan yo'laklarni qurishga yo'l qo'yiladi.

7. Piyodalar yo'laklari binolarning devorlariga, tirkak devorlarga yoki to'siqlarga tutashganda, ularning kengligi kamida 0,5 m ga oshirilishi kerak.

8. Magistral ko'chalar va yo'llar, transport chorrahalarining loyihaviy ko'rsatkichlariga bosqichma-bosqich erishilganda kelajakda qurilish uchun hudud va yerosti makonini zaxiralash lozim.

9. Magistral yo'llarni loyihalashtirishda yo'l bo'ylab to'siqlarsiz zonani ta'minlash lozim (harakatni tashkil qilishning texnik vositalari bundan mustasno). Bunday zonaning o'lchami tor sharoitlarni hisobga olgan holda, harakatning hisoblangan tezligiga qarab qabul qilinishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

311. Ko'chalarning reja va ko'ndalang kesimi elementlari SHNQ 2.07.06-24ga muvofiq qabul qilinishi kerak.

(311-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

312. Shaharchalar va qishloq aholi punktlarining ko'cha va yo'llari tasnifi hamda asosiy ko'rsatkichlari mazkur SHNQning 21- va 22-jadvallariga muvofiq qabul qilinishi kerak.

21-jadval

Shaharchalar va qishloq aholi punktlarining ko'cha va yo'llari toifalari	Ko'chalar va yo'llarning asosiy vazifalari	
Aholi punktining asosiy ko'chalarini	Aholi punktining butun hududi bo'ylab o'tadi. Transport va piyodalarning asosiy aloqasini ta'minlaydi, shuningdek turar joy hududlarini jamoat markazi bilan bog'laydi Tashqi yo'llarga chiqishni ta'minlaydi	
Mahalliy ko'chalar	Turar joylar qurilgan hududlarni asosiy ko'chalar bilan bog'laydi	
Mahalliy yo'llar	Turar joy va ishlab chiqarish hududlarini o'zaro bog'lashi ishlab chiqarish hududlariga xizmat qilishi kerak	
O'tish yo'llari	Turar joy, ishlab chiqarish va jamoat binolari va inshootlariga bevosita kirishni ta'minlashi kerak	

22-jadval

Shaharchalar va qishloq aholi punktlarining ko'cha va yo'llari toifalari	Harakatning hisoblangan tezligi, km/h	Tasma kengligi, m	Tasmalar soni (jami ikki yo'nalishda)	Tarhdagi egrilikning eng kichik radiusi, m	Uzunasiga eng katta qiyalik, foiz	Vertikal egrilikning eng kichik radiuslari, m		Piyodalar yo'lagining eng kichik kengligi, m
						qavariqlar, m	botiqlar, m	
Aholi punktining asosiy ko'chalarini	60	3,5	2 — 4	220	70	1700	600	1,5 — 2,25
Mahalliy ko'chalar	40	3,0	2	80	80	600	250	1,5
Mahalliy yo'llar	30	2,75	2	40	80	600	200	1,0 (bir tomonlama qilishga yo'l qo'yiladi)
O'tish yo'llari	30	4,5	1	40	80	600	200	—

313. Istirohat bog'larining yo'llari, o'tish yo'llari va velosiped yo'laklari mazkur SHNQning 23 va 24-jadvallarida keltirilgan ko'rsatkichlarni inobatga olgan holda loyihalashtirilishi kerak.

23-jadval

Ko'chalar va yo'llar toifalari	Ko'chalar va yo'llarning asosiy vazifalari
Istirohat bog'lar yo'llari	Yo'llar tashrif buyuruvchilarga va istirohat bog'lar hududiga xizmat ko'rsatish, ekologik toza transport, velosipedlar, shuningdek maxsus transport (tozalash uskunalari, tez yordam va shu kabilalar) o'tishi uchun mo'ljallangan

O'tish yo'llari	Tumanlar, mavze (daha, mahalla)lar ichidagi turar joy va jamoat binolari, muassasalar, korxonalar va boshqa obyektlariga transport vositalarining kirishi
Velosiped yo'laklari: ko'cha-yo'l kesimi tarkibida	Velosipedlar uchun maxsus ajratilgan tasma. Tuman ahamiyatidagi magistral ko'chalarda hamda mavze (daha, mahalla)lar ko'chalarida qurilishiga yo'l qo'yiladi
rekreatsion hududlarda, turar joy zonalarida	Velosipedlar harakatlanish uchun maxsus ajratilgan yo'lak

24-jadval

Ko'chalar va yo'lар toifalari	Harakatning hisoblangan tezligi, km/h	Tasma kengligi, m	Tasmalar soni (jami ikki yo'nalishda)	Tarhdagi egrilikning eng kichik radiusi, m	Uzunasiga eng katta qiyalik, foiz	Vertikal egrilikning eng kichik radiuslari, m		Piyodalar yo'lagining eng kichik kengligi, m
						qavariqlar, m	botiqlar, m	
Istirohat bog'lari yo'llari	40	3,0	2	75	80	600	250	—
O'tish yo'llari - asosiy	40	3,0	2	50	70	600	250	1,00
- ikkinchi darajali	30	3,5	1	25	80	600	200	0,75
Velosiped yo'laklari: ko'cha-yo'l kesimi tarkibida	—	1,50* 1,00**	1 — 2 2	25	70	—	—	—
rekreatsion hududlarda, turar joy zonalarida	20	1,50* 1,00**	1 — 2 2	25	70	—	—	—

15-§. Magistral yo'llar

314. Magistral ko'chalar tarmog'ining o'rtacha zichligi ko'rib chiqilayotgan hududning chegaralari doirasida o'tadigan ko'chalarining uzunligini hisobga olgan holda aholi punktining qurilgan maydoniga nisbatan $2,2 - 2,4 \text{ km/km}^2$ zichlikda qabul qilinishi kerak.

315. Rekonstruksiya sharoitida aholi punktlarining markaziy hududlarida binolar bilan qurilgan ko'chalarining avtomobil yo'llarining kengligi yetarli bo'limganda orasidagi masofa 350 m dan oshmaydigan masofada parallel ko'chalar orqali bir tomonlama harakatlanishni tashkil etish kerak. Rekonstruksiya sharoitida faqat jamoat transporti va piyodalar o'tishi uchun mo'ljallangan ko'chalarini qurishga yo'l qo'yiladi.

316. Turli transport vositalari harakatining intensivligini hisoblashda ularni quyidagi koeffitsiyentlaridan foydalangan holda bitta avtomobil hisobiga keltirish lozim:

yengil avtomobillar — 1;

yuk avtomobillari, yuk ko'tarishi, t:

2,0 gacha — 1,5;

2,0 dan 5 gacha — 2,0;

5 dan 8 gacha — 2,5;

8 dan ortiq — 3,5;

Oldingi tahrirga qarang.

avtopoyezdlar — SHNQ 2.05.02-23ga muvofiq;

(316-bandning sakkizinchchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

avtobuslar — 2,5;

trolleybuslar — 3,0;

ulama avtobuslar, trolleybuslar va tramvaylar — 4,0;

mototsikl, mopedlar — 0,5.

317. Ko'chaning qatnov qismida bir tasmaning o'tkazish qobiliyati transport turlari, harakatning hisoblangan tezligi, bo'ylama qiyaligi, tasmalar soni, transport vositalarining bir tasmdan ikkinchisiga chap yoki o'nga burilish uchun o'tishi jadalligiga qarab hisoblanishi kerak.

318. Dastlabki hisob-kitoblar uchun ko'chaning bir tasmasining o'tkazuvchanligi quyidagi chorrahalarda olinishi kerak:

turli sathlarda — 1200 — 1500 keltirilgan avto/h;

bir sathida — 750 — 850 keltirilgan avt/h.

319. Bir sathda kesishishda o'tkazuvchanlik svetoforlar bilan boshqariladigan chorrahalarda chapga burilish harakati bo'limgan holat uchun aniqlanishi kerak.

Chorrahada chapga burilish harakati bo'lganda harakat tasmasining o'tkazuvchanligi chapga burilish harakatining jadalligiga mutanosib ravishda pasayishi lozim.

320. Uzluksiz harakat magistrallarida markaziy qatnov qismlari hamda bir tomonlama harakatli mahalliy o'tish yo'llari qurilishi kerak.

321. Uzluksiz harakat magistrallarining mahalliy o'tish yo'llari kengligi aholi punkti ichida ko'pi bilan 11,25 m, aholi punktidan tashqarida — 7,5 m qabul qilinishi lozim.

322. Qurilgan hududlarda mahalliy o'tish yo'llari kengligini 8 m gacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

323. Uzluksiz harakat magistrallarining qatnov qismi chetidan turar joy binolarigacha masofa kamida 50 m deb olinishi lozim. Shovqin pasaytiruvchi qurilmalardan foydalanganda bu masofani 25 m gacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

324. Uzluksiz harakat magistrallarining markaziy qatnov qismlari boshqa umumshahar ahamiyatidagi magistrallar va yo'llar bilan, shuningdek temir yo'llar bilan barcha kesishuvlarni turli sathlarda 1500 — 2000 m masofada joylashtirish kerak.

16-§. Shahar ahamiyatidagi magistral ko'chalar

325. Shahar ahamiyatidagi, harakati tartibga solinadigan magistral ko'chalarning boshqa transport yo'llari bilan kesishushi bir sathda loyihalanishi, tegishli texnik-iqtisodiy asoslash bilan bu kesishuvlarda turli sathlardagi transport yechimlari qurilishiga yo'l qo'yiladi.

326. Shahar ahamiyatidagi magistral ko'chalarning boshqa ko'chalar bilan kesishuvlari bir-biridan kamida 500 m masofada bo'lishi, tor ko'chalarni shahar ahamiyatidagi magistral ko'chalarga tutashish masofasi chorrahadan kamida 100 m etib belgilanishi lozim.

327. Tartibga solinadigan harakat chorrahalariga yaqinlashganda yo'l qatnovi qismi to'xtash chizig'idan kamida 50 m masofada 1-2 qatorga kengaytirilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

328. Bir sathda belgilangan piyodalar o'tish joylarida SHNQ 2.07.06-24 ga muvofiq transport vositalari va piyodalarining "ko'rish uchburchagi" hisobga olinishi kerak.

(328-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

329. Aholi punktlari ko'cha va yo'llarining yer poyi yondosh hududning hamda mavjud bino va inshootlarining balandlik qiymatlarini hisobga olib loyihalanishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

330. Yer poyi va yo'l qoplamlarining konstruksiyalari SHNQ 2.05.02-23ga muvofiq loyihalanishi kerak.

(330-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

331. Transportning bir tomonlama bir va ikki tasmali harakati bo'lgan ko'cha va yo'llarning qatnov qismi 750 m gacha bo'lgan radiusli gorizontal egri uchastkalarida quyidagi [25-jadvalga](#) muvofiq kengaytirilishi lozim.

25-jadval

Radiuslar, m	Har bir harakat tasmaga kengayish, m
551 dan 750 gacha	0,20
401 dan 550 gacha	0,25
301 dan 400 gacha	0,30
201 dan 300 gacha	0,35
151 dan 200 gacha	0,60
91 dan 150 gacha	0,70
51 dan 90 gacha	0,80

332. Ikki tasmali yo'llarning uzunasiga nishabi 40 foizdan ortiq va uzunligi 300 m dan ortiq bo'lgan uchastkalardagi ko'tarilishlarda qo'shimcha tasma bo'lishi lozim.

333. Ikki tasmali yo'ldan o'tish va unga qaytish uzunligi kamida 70 m bo'lishi, bunda to'liq kenglikdagi tasma uzunligi 40 m va o'tish tasmalarini to'g'rilash uzunligi 30 m dan kam bo'lmasligi kerak.

334. Boshi berk ko'chalarining qatnov qismlarini aylanish radiusi 15 m dan kam bo'Imagan maydonchalar yoki 20x20 m o'Ichamli aylanish maydonchalari bilan tugashi lozim.

Aylanish maydonchalarida jamoat transportining oxirgi bekatlari va avtoturargohlarni tashkil etishga yo'l qo'yilmasligi kerak.

335. Uzunligi 150 m dan oshmagan boshi berk tor ko'chalar trotuar bilan birlashtirilishi va kengligi kamida 3,5 m qilib qabul qilinishiga yo'l qo'yiladi. Boshi berk tor ko'chalar o'Ichamlari 12x12 m bo'lgan aylanish maydonchalari yoki yo'l o'qi bo'yicha kamida 20 m radiusli halqa bilan tugashi lozim.

336. Mavze va dahalarga kirish yo'llari, shuningdek binolardan o'tish joylari bir-biridan kamida 300 m, perimetri bo'yicha qurilgan rekonstruksiya qilinayotgan hududlarda esa kamida 180 m masofada bo'lishi kerak.

337. O'tish yo'llari va piyodalar yo'laklari turar joy va jamoat binolari devorlaridan kamida 5 m uzoqlikda joylashtirilishi lozim.

338. Aholisi 3 ming kishidan ortiq bo'lgan ko'p qavatli turar joy binolari guruhlariga olib boruvchi, kengligi 5,5 m bo'lgan ikki tasmali va 1,5 m kenglikdagi trotuarlari bo'lgan o'tish yo'llari qabul qilinishi lozim.

339. Bir tomonlama aylana harakatli va uzunligi ko'pi bilan 300 m bo'lgan o'tish yo'llarining trotuarlari bo'lgan holatlarda kengligi 3,5 m bo'lgan bir tasmali harakat yo'lagi qilib qabul qilinishiga yo'l qo'yiladi. Bir tasmali o'tish yo'llarida 100 m dan ko'p bo'Imagan oraliq bilan kengligi 6 m va uzunligi 15 m bo'lgan ayrilish maydonchalari bo'lishi kerak.

340. Turar joy va jamoat binolariga o'tish yo'llarini loyihalashtirishda ushbu SHNQning [15-bobiga](#) muvofiq yong'in-qutqaruv mashinalarining yetib borish imkoniyatlari ta'minlanishi lozim.

341. Ko'cha va yo'llar qatnov qismlarining burilish radiuslari trotuarlar va ajratuvchi tasmalar chetidan kamida 15 m deb olinishi kerak. Aholi punktining rekonstruksiysi sharoitida va qurilgan hududlarida ushbu radiusni 5 m gacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

342. Uzluksiz harakat magistrallarida kengligi 4 m bo'lgan o'rtalik ajratish tasmalari loyihalanishi kerak.

343. Ajratuvchi to'sini (ihota to'sig'i) bo'lgan o'rtalik ajratish tasmasining kengligi 2 m gacha kamaytirishiga yo'l qo'yiladi.

344. Kengligi 5 m dan kam bo'lgan o'rtalik ajratish tasmasida harakat xavfsizligini ta'minlashga aloqasi bo'Imagan inshootlar o'rnatilishiga yo'l qo'yilmasligi lozim.

345. Qizil chiziqlar yoqalab joylashgan trotuarlarning o'tkazuvchanligi 700 kishi/h, ko'cha qatnov qismidan bir sathdagi piyodalar o'tishida — 1200 kishi/h, yerosti piyodalar o'tishlarda — 1500 kishi/h hisobida qabul qilinishi kerak.

346. Trotuarlarning uzunasiga qiyaligi 30 m dan ko'p bo'Imaganda ularning qiyaligi 60 foizdan, tog'li sharoitlarda esa 80 foizdan oshmasligi, qiyaliklar katta va uzun bo'lganda zinalar qurilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Trotuarlar nogironlar aravachalari uchun harakatlanish imkoniyati SHNQ 2.07.02-24ga muvofiq ta'minlashi kerak.

(346-bandning ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

347. Uzluksiz harakat magistrallarining markaziy qatnov qismlaridan piyodalar o'tishlarini turli sathlarda loyihalash lozim.

348. Yer osti piyodalar o'tish tonnellarining eni 3 m, tonnellarga tushish zinalarining eni (tonnelning har ikkala tomonida) — 2,25 m kam bo'imasligi kerak.

349. Barcha yer osti piyodalar o'tish tonnellarida bolalar va nogironligi bo'lgan shaxslar aravachasi harakatlanishi uchun kengligi 1 m bo'lgan pandus loyihalanishi kerak.

17-§. Tashqi transport

350. Temir yo'l, avtomobil va havo transportining yo'lovchi vokzallarini aholi punktining markazi, turar joy va ishlab chiqarish zonalari bilan, shuningdek tashqi avtomobil yo'llari bilan transport aloqalarini ta'minlagan holda joylashtirish kerak.

351. Avtovokzallar, avtostansiyalar va shahar atrofi avtobus yo'nalishlarining oxirgi bekatlari, jamoat va savdo markazlari joylashgan majmualarda joylashtirilishi kerak:

eng yirik, yirik va katta shaharlarda — markaziy yoki o'rtalik hududlarda;

o'rta va kichik shaharlarda hamda shaharchalarda — markaziy zonada.

352. Temir yo'l transportidan avtobusga va aksincha, shuningdek qishloq aholisini yashash joylariga yetkazilishini ta'minlash uchun temir yo'l vokzal (bekat)lari va avtovokzal (bekat)lar bir-biriga yaqin joylashtirilishi kerak.

18-§. Temir yo'l transporti

353. Turar joy zonalari va ko'kalamzorlashtirilgan hududlarida temir yo'Ining saralash, yuk va texnika stansiyalari, yuk hovlilari, omborxonalarining konteyner maydonchalari hamda ularga olib boruvchi yo'llarning yangilarini qurish va mavjudlarini kengaytirishga yo'l qo'yilmaydi.

354. Temir yo'l uzellarida yuklar harakati aholi punktlarining istiqbolli chegaralaridan tashqarida aylanma yo'nalishlari orqali ta'minlanishi kerak.

355. Eng yirik va yirik shaharlarda shahar atrofi poyezdlarining harakati markaziyo'lovchi stansiya orqali diametral yo'nalishda amalga oshirilishi lozim.

356. Shahar atrofi poyezdlarining to'xtash bekatlari ishlab chiqarish va turar joy zonalari, jamoat markazlari yaqinida, transport uzellarini tashkil etilgan holda joylashtirilishi kerak.

357. Temir yo'llarning har xil sathlarda kesishuvini I, II toifadagi yo'llar uchun — aholi punktlaridan tashqarida, III, IV toifadagi yo'llar uchun — istiqomat qilish hududlaridan tashqarida loyihalanishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

358. Aholi punktlarining hududida temir yo'llarning ko'chalar va avtomobil yo'llari, shuningdek jamoat elektr yo'lovchi transporti yo'nalishlari bilan bir sathda kesishuvlari SHNQ 2.05.02-23 va [SHNQ 2.05.09-22](#) talablariga muvofiq bo'lishi kerak.

(358-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

359. Turar joylar temir yo'ldan (temir yo'Ining chetki izidan hisoblaganda) 100 m kenglikdagi sanitariya-muhofaza zonasini bilan ajratilishi, sanitariya-muhofaza zonasini 50 m gacha kamaytirilishiha yo'l qo'yiladi.

360. Saralovchi bekatlardan turar joylargacha masofalar yuk aylanishi, tashiladigan yuklarning portlash xavfi, shuningdek yo'l qo'yiladigan shovqin va tebranish darajasini hisobga olgan holda hisoblash asosida qabul qilinishi kerak.

361. Temir yo'ldan bog'dorchilik shirkatlari hududlarigacha bo'lgan sanitariya-muhofaza zonasining eni kamida 50 m bo'lishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

362. Sanitariya-muhofaza zonasida, temir yo'l tarmoqlanishidan tashqarida SanQvaN 0103-25da belgilangan obyektlarni, shu jumladan avtomobil yo'llari, avtoturargohlar, avtomobilgarga xizmat ko'rsatish korxonalarini, omborlar va kommunal-maishiy tashkilotlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

(362-bandning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Sanitariya-muhofaza zonasini maydonining kamida 60 foizi ko'kalamzorlashtirilishi kerak.

19-§. Havo transporti

Oldingi tahrirga qarang.

363. Aerodromlar SHNQ 2.05.08-21 talablarini hisobga olgan holda joylashtirish va loyihalanishirish kerak. Parvozlar xavfsizligi, havo kemalarining shovqini va elektromagnit nurlanishining ruxsat etilgan darajalari GOST 22283-2014, SanQvaN 0060-23 va SanQvaN 0370-19ga muvofiq ta'minlanishi lozim.

(363-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son [buyrug'i](#) (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

364. Faoliyat yuritayotgan aerodromlar hududi yaqinida turar joylar va dam olish maskanlari ushbu SHNQga rioya qilgan holda joylashtirilishi kerak.

365. Shahardan aeroportgacha bo'lgan masofa 10 km dan ortiq bo'lganda shahar hududida aerovokzal loyihalanishi lozim.

366. Aerodromlar chegaralaridan istiqomat qilish hududlarigacha masofalar, ularning keljakdagagi rivojlanishini hisobga olgan holda quyidagi [26-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

26-jadval

Aerodrom uchish-qo'nish yo'li o'qining istiqomat qilish hududiga nisbatan yo'nalishi	Samolyotlarning istiqomat qilish hududiga nisbatan trassa yo'llari	Aerodrom toifasiga bog'liq masofa, km					
		A	B	V	G	D	E
kesib o'tadi	kesib o'tadi	30	30	20	10	5	5
kesib o'tadi	kesib o'tmaydi	17	15	15	-	-	-
kesib o'tmaydi	kesib o'tmaydi	6	6	6	5	2	1

Izohlar:

1. Aerodrom toifasi fuqarolik aviatsiyasi aerodromlarini texnologik loyihalanishi muvofiq belgilanishi kerak.

2. Aerodromning uchish-qo'nish o'qidagi shovqin ta'siri zonasiga tushgan istiqomat qilish hududlarini yanada rivojlanishiga yo'l qo'yilmaydi.

367. Parvoz xavfsizligini ta'minlash maqsadida aerodromlar atrofida parvoz xavfsizligiga tahdid soluvchi quyidagi obyektlarni joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi:

aerodrom nazorat nuqtasidan 46 km radiusda joylashtiriladigan binolar, inshootlar, shuningdek odamlar, qushlar hamda yovvoyi hayvonlar (kemiruvchilar) ko'plab to'planishiga olib keladigan obyektlar;

aerodrom nazorat nuqtasidan 46 km radiusda joylashtiriladigan radio va elektr uzatish liniyalari (shu jumladan yuqori kuchlanishli), radio va elektromagnit nurlanishli boshqa obyektlar, shuningdek yoritish texnikasi obyektlari;

aerodrom nazorat nuqtasidan 15 km radiusda joylashtiriladigan portlash xavfi bo'lgan obyektlar;

joylashtiriladigan joyidan qat'i nazar chiqarib yuboriladigan gazlarni favqulodda yoqish uchun mash'ala qurilmalari;

aerodrom nazorat nuqtasidan 46 km radiusda joylashtiriladigan sanoat va boshqa korxonalar hamda inshootlar, parvoz ko'rinishini va aerodrom uchish maydonlarining holatini yomonlashtiruvchi obyektlar;

joylashtiriladigan yeridan qat'i nazar mutlaq balandligi 50 m va undan ortiq bo'lgan obyektlar.

20-§. Daryo transporti

368. Daryo portlari turar joy zonalaridan tashqarida, daryo o'zani bo'ylab pastda, turar joylardan kamida 100 m uzoqlikda joylashtirilishi kerak.

369. Daryo portlarining changiydigan yuklarni yuklash-tushirish va saqlash joylari turar joylardan kamida 300 m uzoqlikda joylashtirilishi lozim.

370. I toifaga mansub bo'lgan yengil yonuvchan va yonilg'i suyuqliklarni saqlash omborlari turar joylardan kamida 200 m, II va III toifa omborlari esa 100 m uzoqlikda joylashtirilishi kerak.

371. Daryo portlari hududida suvga tushish yo'llari va yong'in qutqaruv mashinalarining suv olishi maydonchalarini joylashtirish lozim.

372. Daryo portining yuk saqlash joylarining qirg'oqbo'yi hududlari kengligi 300 m dan oshmasligi kerak.

373. Tashish ishlarida band bo'Imagan kemalar hamda kichik hajmli motorli kemalarning sohil bazalari va to'xtash joylari turar joy binolaridan va ommaviy dam olish joylaridan 50 metrdan kam bo'Imagan uzoqlikda joylashtirilishi lozim.

374. Daryo portining yengil yonuvchan va yonilg'i suyuqliklar omborlarini joylashtirish uchun mo'ljallangan hududlari daryo o'zani bo'ylab pastda, xo'jalik-ichimlik suvini olish inshootlari, turar joylar va ommaviy dam olish maskanlari, pristanlar, daryo vokzallari, kemalar turish joylari, gidroelektrostansiylar, ishlab chiqarish korxonalari va ko'priklardan kamida 500 m uzoqlikda joylashtirilishi kerak.

375. Daryo o'zani bo'ylab teparoqda joylashtirilganda ushbu obyektlardan I toifa omborlari uchun kamida 5,0 km, II va III toifadagilar uchun esa — 3,0 km masofada joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

21-§. Jamoat transporti

376. Eng yirik, yirik va katta shaharlar uchun jamoat transporti turlari va yo'nalishlari hisoblar asosida tanlanishi kerak.

377. Shaharsozlik hujjatining loyihaviy muddatiga transport harakati hisoblari uchun ko'rsatkichlar bir yilda bir kishiga katta shaharlar uchun 350 — 425, yirik shaharlar uchun 425 — 470 safar deb qabul qilinishi lozim.

378. Shaharchalar va qishloq aholi punktlarida, turar joy hududlaridan ish joylarigacha masofa 1,5 km dan oshmaganda, shaharchada jamoat transporti bo'lmasligiga yo'l qo'yiladi.

379. Shaharlarning qurilgan hududlarida jamoat transporti yo'nalishlarining zichligi yo'lovchi oqimlarining intensivligiga bog'liq holda 1,5 — 2,5 km/km² qabul qilinishi kerak.

Eng yirik va yirik shaharlarning markaziy qismlarida bu tarmoqning zichligini 4,5 km/km² gacha oshirilishi lozim.

380. Jamoat transporti oddiy turlarining tashish imkoniyatlari transport vositasi sig'imi bo'yicha, yoki yo'lovchi salonining bo'sh maydoni to'lishi 4 kishi/m², tezyurar turlari uchun — 3 kishi/m² normasi bilan aniqlanishi kerak.

381. Jamoat transporti har xil turlarining qatnov tezligi va tashish imkoniyatlari quyidagi [27-jadvalga](#) muvofiq olinishi lozim.

27-jadval

Transport	O'rtacha qatnov tezligi, km/h	Transport yo'nalishining bir tomonga tashish imkoniyati, km/h
Avtobuslar sig'imi: 60 gacha yo'lovchi	18 — 20	3-4

60 dan ortiq yo'lovchi	18 — 20	5-6
Avtobus-tezyurarlar	20 — 25	8 — 10
Trolleybuslar	18	4 — 6
Tramvay sig'imi:		
120 gacha yo'lovchi	18 — 20	6 — 8
120 dan ortiq yo'lovchi	18 — 20	9 — 12
Tezyurar tramvay sig'imi:		
120 gacha yo'lovchi	25 — 30	12 — 20
120 dan ortiq yo'lovchi	25 — 30	20 — 24
Metropoliten, poyezdlar tarkibi:		
5 vagon	40 — 45	25 — 30
8 vagon	40 — 45	45 — 50
Elektrlashtirilgan temir yo'l	50 — 60	35 — 60
Monorels yo'l	60 — 70	10 — 30

382. Istiqomat qilish joyi yoki ishxonadan jamoat transportining eng yaqin bekatigacha piyoda yetishning uzoqligi 400 m dan oshmasligi kerak.

Eng yirik, yirik va katta shaharlarning yakka tartibdagi uy-joy qurilishi hududlarida bu masofa 600 m gacha, o'rta va kichik shaharlarda esa 800 m gacha oshirilishiga yo'l qo'yiladi.

383. Eng yirik va yirik shaharlarning umumshahar markazlarida jamoat transporti bekatlari gacha piyoda yetishning uzoqligi 250 m, ommaviy dam olish va sport zonalarida 800 m dan oshmasligi kerak.

Murakkab relyef sharoitida bu masofa bosib o'tiladigan past-balandlikning har 10 m uchun 50 m ga qisqartirilishi lozim.

384. Shahar transportining bekatlari orasidagi masofalar avtobus, trolleybus va tramvaylar uchun 400 — 600 m, tezyurar avtobus va tramvaylar uchun 800 — 1200 m, metropoliten uchun 1000 — 2000 m, elektrlashtirilgan temir yo'l uchun 1500 — 2000 m qabul qilinishi kerak.

385. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda transportning bir turidan boshqasiga o'tish joylarida transport tugunlari jamoat transportining barcha turlari majmuasi sifatida tashkil etilishi lozim.

386. O'tish joylari turiga qarab quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

tashqi va shahar atrofi transporti uchun to'xtash bekatlari;

ko'chadan tashqarida tezyurar elektr transporti stansiyalari;

ko'cha yo'lovchi tashish transporti bekatlari;

shaxsiy transport vositalari uchun avtoturargohlar;

piyodalar uchun maydonlar va yo'laklar.

387. Transportning bir turidan boshqasiga o'tish joylarida, hisobiy yo'lovchi oqimlari qiymatlaridan qat'i nazar, yo'lovchining bekattan-bekatga o'tish vaqtini, kutish vaqtini hisobga olmaganda 5 min dan oshmasligi kerak.

388. O'tish joylarida qariyalar va nogironligi bo'lgan shaxslar uchun transportyor, eskalator, lift, ko'targich va harakatlanuvchi yo'laklar kabi qurilmalar bo'lishi kerak.

389. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda jamoat transporti yo'nalishlari, shu jumladan tramvay yo'llari va metropolitennen yer ustidan o'tgan qismlari, transport vositalarining umumiy oqimi harakatlanishi tartibga solinadigan magistral ko'chalar va yo'llarda, yo'lning ajratilgan tasmasida yoki alohida yo'l qismida tashkil etilishi lozim.

390. Mavze (daha, mahalla)lar ichidan o'tuvchi jamoat transporti yo'nalishlarida jamoat transporti harakatlanishining intensivligi soatiga 30 dona, harakatlanish tezligi esa 40 km/h dan oshmasligi kerak.

391. Harakat tezlashuvi va pasayishi uchun o'tish yo'llari o'lchamlari quyidagi [28-jadval](#) bo'yicha olinishi lozim.

[28-jadval](#)

Bo'ylama nishablik, foiz	Tezlikni o'zgartirish yo'lining uzunligi, m		Tezlikni oshirish va pasaytirish yo'lining uzunligi, m
	tezlashish uchun	pasaytirish uchun	
-40	140	110	80
-20	160	105	80
0	180	100	80
+20	200	95	80
+40	230	90	80

392. Tramvay yo'llari asosan alohida to'shamada joylashtirilishi kerak. Ikki yo'lli alohida tramvay to'shamasining eni butun tramvay yo'nalishi davomida, maydonchalarini hisobga olganda kamida 10 m, bir yo'lli — 3,8 m deb qabul qilinishi kerak. Tramvay yo'llari SHNQ 2.05.09-22 talablariga muvofiq loyihalashtirilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

393. Avtobus va trolleybuslarning bekatlarini chorrahadan so'ng kamida 20 m masofada joylashtirish lozim. Bunda, yo'l harakati ishtirokchilari uchun ko'rish uchburchagi ta'minlanishi hamda SHNQ 2.07.06-24 va O'z DSt 3196:2023 talablariga rioya etilishi lozim.

(393-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

394. Bir chiqish maydonchasining uzunligini bir yo'nalishli bekat uchun 20 m, bir necha yo'nalishli uchun kamida 30 m deb qabul qilish kerak. Chiqish maydonchalarining eni kamida 1,5 m bo'lishi kerak.

395. To'xtash va chiqish maydonchalari ko'cha qatnov qismini toraytirish hisobiga qurilishiga yo'l qo'yimasligi lozim.

396. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda jamoat transportining oxirgi bekatlarida harakat bo'yicha dispatcher xonasi, haydovchilar uchun dam olish hamda ovqatlanish xonalari, transport vositalarining vaqtinchalish maydonchalari va chiqish maydonchalari joylashtirilishi uchun o'lchami 1 — 1,5 ha bo'lgan maxsus maydonchalar bo'lishi kerak.

22-§. Metropolitenlar

397. Metropolitenlar qurilishi mahalliy geologik, gidrogeologik va iqtisodiy sharoitlarni inobatga olgan holda rejalashtirilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

398. Metropolitenlar yer ostida, shuningdek yer usti (osma) usulida qurishiga yo'l qo'yiladi. Metropolitenlar SHNQ 2.05.04-21ga muvofiq loyihalashtirilishi kerak.

(398-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

399. Yerosti metropoliten yo'llari yoki ularning uchastkalari tinchlik hamda favqulodda holat davrida aholini muhofaza qilish nuqtai-nazaridan ikkilamchi inshoot sifatida tasniflanishi kerak.

Favqulodda holat davrida aholini zamonaviy qurollarning bevosita ta'siridan muhofaza qilish uchun yerosti metropolitenlarni ikkilamchi inshoot sifatida moslashtirish bo'yicha muhandislik-texnik tadbirlar ishlab chiqilishi lozim.

23-§. Velosiped infratuzilmasi

400. Velosiped infratuzilmasini (shu jumladan velosiped yo'laklarini) loyihalashtirish aholi punktlari chegaralarida ishlab chiqilgan velosiped harakati sxemalarini hisobga olgan holda amalga oshirilishi kerak.

401. Magistral ko'chalarda velosiped yo'laklarini qurilishi harakatlanish uchun yo'lning qatnov qismidan yoki trotuarlar qismidan alohida yo'laklarni ajratgan holda amalga oshirilishi kerak. Mahalliy ko'chalarda velosipedchilarining harakatlanishi yo'l bo'ylab tashkil etilishi lozim.

402. Tuman ahamiyatidagi magistral ko'chalarda, ajratish tasmalari bilan ajratilgan velosiped yo'laklarini bo'lishi kerak.

403. Aholining ommaviy dam olishi zonalarida va ko'kalamzorlashtirilgan hududlarda velosiped yo'laklarini boshqa ko'chalar, yo'llar va piyodalar yo'nalishlaridan ihotalangan holda loyihalashtirilishi kerak. Velosiped yo'laklarini bir va ikki tomonlama harakatli qilib barpo etilishi lozim. Bunda veloyo'lak chetidan xavfsizlik masofasi kamida, m:

yo'l qatnov qismigacha, transport inshootlari tayanchlari va daraxtlargacha — 0,75;

trotuarlargacha — 0,5;

avtoturargohlar va jamoat transporti bekatlarigacha — 1,5 m bo'lishi kerak.

404. Ko'chalarning qatnov qismi chetidan velosiped tasmalarini juft chiziq bilan belgilanishiga yo'l qo'yiladi.

Velosiped yo'lagining eni transport oqimi yo'nalishidagi harakatda kamida 1,2 m va qarama-qarshi harakatda kamida 1,5 m, trotuar yonida barpo etiladigan velosiped tasmasining eni kamida 1,0 m bo'lishi kerak.

405. Velosiped yo'llari qurilayotgan yoki rekonstruksiya qilinayotgan yo'llar bo'ylab uchastkalarda, transport intensivligi kuniga kamida 4 mingga yetadigan hamda dastlabki besh yilda velosiped yoki mopedlarning intensivligi bir yo'nalishda 200 velosiped (moped)ga va 30 min ichida eng ko'p trafik bilan yoki kuniga 1 000 donaga yetishi mumkin bo'lgan yo'l qismlarida loyihalashtirilishi lozim.

406. Hududlarni rejalashtirish va qurish to'g'risida (shu jumladan yo'l qurilishi loyihalari) shaharsozlik hujjatlarida velosiped va yugurish yo'laklari, badminton, stritbol va mini-futbol maydonchalari hamda yo'nalishlari bo'yicha yo'l belgilari bilan ta'minlanishi lozim.

407. Yangi quriladigan turar joy mavzelarida har 5 ta kvartira uchun kamida bitta velosiped hisobidan velosipedlarni saqlash joylari loyihalaniishi kerak.

408. Velosipedlarni saqlash uchun ko'p kvartirali uy-joylar, jamoat, ma'muriy, ijtimoiy va ishlab chiqarish binolariga kirish joylari yaqinida, umumiyo foydalanishdagi ko'kalamzorlar hududlarida, shuningdek avtoturargohlarda velosiped turargohlari joylashtirilishi kerak.

24-§. Avtomobilarga va transport vositalariga texnik xizmat ko'rsatish korxonalari

409. Fuqarolarga tegishli yengil avtomobilarni doimiy saqlash joylari (100 foizi qamrab olgan holda), ularning egalari yashash joyidan ko'pi bilan 1000 m masofada joylashtirilishi lozim. Rekonstruksiya qilinadigan va shaharlarning tarixiy zonalarida bu masofa 1,5 barobarga oshirilishi mumkin.

Nogironligi bo'lgan shaxslarga qarashli transport vositalarini saqlash uchun boks turidagi garajlar ularning yashash joyidan ko'pi bilan 200 m masofada joylashtirilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

410. Hisob muddatiga kutiladigan avtomobillar sonini joylashtirish uchun yetarli bo'lgan sig'imdag'i yerosti yoki ko'p qavatli avtoturargohlar SHNQ 2.05.07-24 ga muvofiq loyihalaniishi kerak.

Shaharsozlik hujjatining birinchi navbat davri uchun ochiq avtoturargohlar SHNQ 2.05.07-24 ga muvofiq loyihalaniishi yo'l qo'yiladi.

(410-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-son buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

411. Avtoturargohlarda mashina joylarining kamida 5 foizi (lekin bitta joydan kam bo'lmagan holda) nogironligi bo'lgan shaxslarning avtomobilillari uchun ajratilishi kerak.

412. Savdo va biznes markazlari, ko'ngilochar va dam olish maskanlari, avtomobilarga yoqilg'i quyish shoxobchalari, mehmonxonalar, xalqaro va davlat ahamiyatiga molik avtomobil yo'llari bo'yidagi infratuzilma obyektlarining loyihalariga elektromobilarni quvvatlantirish stansiyalari kiritilishi lozim.

Bunda, mazkur infratuzilma obyektlari avtoturargohlaridagi mashina joylarining kamida 5 foizi (lekin bitta joydan kam bo'lmagan holda) elektromobillar va gibrild avtomobilarni quvvatlantirish uchun ajratilishi kerak.

413. Yengil avtomobilarga mo'ljallangan avtoturargohlar uchun yer uchastkalari maydonlari quyidagi o'lchamlarda qabul qilinishi kerak, bir mashina-joy uchun kamida, m²:

2-qavatli avtoturargohlar — 20;

3-qavatli avtoturargohlar — 14;

4-qavatli avtoturargohlar — 12;

5-qavatli avtoturargohlar — 10;

ochiq atoturargohlar — 25;

ko'kalamzorlarni hisobga olgan holda ochiq atoturargohlar uchun — 35.

414. Avtoturargohlarning kirish-chiqish joylari magistral ko'chalar chorrahalaridan kamida 50 m, mahalliy ahamiyatidagi ko'chalardan 20 m, jamoat transporti bekatlaridan 5 m masofada bo'lishi kerak.

415. Yerosti avtoturargohlarining kirish-chiqish joylari turar joy va jamoat binolari derazalaridan, shuningdek ta'lif va davolash muassasalari hududlaridan kamida 15 m uzoqlikda bo'lishi kerak.

416. Turar joy, jamoat va dam olish maskanlarida avtoturargohlarni hisoblash normalari quyidagi 29-jadvalga muvofiq belgilanishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

29-jadval

Avtoturargohlar joylashadigan hududlar va obyektlar	Hisob birligi	Hisob birligiga mashina-joylari soni (kamida)
Toshkent shahri va Toshkent viloyatida joylashgan ko'p qavatli turar joy binolari	10 ta kvartiraga	7 ta
Boshqa viloyatlarda joylashgan ko'p qavatli turar joy binolari	2 ta kvartiraga	1 ta
Maktabgacha ta'lif tashkilotlari	25 ta bolaga	1 ta
Maktab	25 ta o'quvchiga	1 ta
Oliy ta'lif tashkilotlari	4 ta talabaga	1 ta
Tibbiyot muassasalari:		
shifoxonalar	5 ta koykaga	1 ta
poliklinikalar	5 ta qatnovchiga	1 ta
Ma'muriy binolar	binoning har 10 m^2 maydoni	1 ta
Umumiy ovqatlanish va marosimlar o'tkazish binolari (to'yxonalar)	4 ta o'ringa	1 ta
Maishiy va kommunal xizmat ko'rsatish obyektlari	binoning har 10 m^2 maydoni	1 ta
Masjidlar	10 kishiga	1 ta
Sanoat va ishlab chiqarish korxonalari	20 ta xodimga	2 ta
Sig'imi 500 kishidan ziyod bo'lgan sport bino va inshootlari	10 ta o'ringa	1 ta
Teatrlar, sirklar, kinoteatrlar, konsert zallari, muzeylar va ko'rgazma majmualari	5 ta o'ringa	1 ta
Madaniyat va istirohat bog'lari	hududning har 0,05 ha ga	1 ta
Savdo maydoni 200 m^2 dan ziyod bo'lgan savdo markazlari	10 m^2 (savdo maydoniga)	1 ta
Bozorlar	2 ta savdo rastasiga	1 ta
Mehmonxonalar	5 ta o'ringa	1 ta
Aeroport, vokzallar va avtostansiyalar	5 ta yo'lovchiga (tig'iz paytida)	1 ta
Sanatoriylar va dam olish uylari	10 ta dam oluvchiga	1 ta
Qabristonlar	hududning har 0,05 ha ga	1 ta

(29-jadval O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

Izoh:

2. Transport vositalarini doimiy yoki vaqtincha saqlash uchun mo'ljallangan avtoturargohlar alohida yoki qo'shib qurilgan, yerusti, yerosti yoki birlashgan bino, inshoot (bino yoki inshootning qismi) yoxud maxsus ochiq maydon shaklida mahalliy sharoitdan kelib chiqib tashkil etilishiga yo'l qo'yildi.

(izoh O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

417. Vaqtincha avtoturargohlardan aeroportlar, vokzallar, temir yo'l bekatlari va savdo majmualarigacha bo'lgan masofa ko'pi bilan 100 m, boshqa obyektlar uchun — 300 m bo'lishi kerak.

418. Ochiq avtoturargohlar hamda avtomobilarga TXSdan turar joy va jamoat binolari derazalarigacha, bolalar va davolash muassasalari hududlarigacha bo'lgan masofalar quyidagi 30-jadvalda keltirilgan masofalar dan kam bo'imasligi kerak.

30-jadval

Masofalar hisoblanadigan binolar	Masofa, m							
	Yerusti, yerusti-yerosti hamda ochiq avtoturargohlar, yengil avtomobillar soni					TXS, postlar		
	10 gacha	11 — 50	51 — 100	101 — 300	300 dan ziyod	10 gacha	11 — 30	30 dan ziyod
Turar joy binolari: old tomonidan	12	15	25	35	50	15	25	50

derazasiz yon tomonidan	12	10	15	25	35	-	-	-
Jamoat binolari	10	10	15	25	25	15	20	20
Maktablar, ta'lif tashkilotlari	15	25	25	50	-	50	-	-
Statsionar turidagi davolash muassasalari	25	50	-	-	-	50	-	-

419. TXS 200 yengil avtomashinaga 1 post hisobidan, ularning yer uchastkasi o'lchamlari (ha) stansiya uchun quyidagicha qabul qilinishi lozim:

3 — 5 post uchun — 0,3-0,5;

10 post uchun — 1,0;

15 post uchun — 1,5;

25 post uchun — 2,0;

40 post uchun — 3,5.

420. TXS aholi punktlarining markaziy va bosh ko'chalarda joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi. TXS magistral yo'llar bo'yida, bir-biridan kamida 1,5 — 2,0 km masofada joylashtirish kerak.

421. Yirik TXS aholi punktlarining kommunal-ombor va ishlab chiqarish zonalarida joylashishi lozim.

422. TXS bokslarining chiqish joylari magistral ko'chalarga to'g'ridan-to'g'ri chiqmasligi kerak.

25-§. Avtomobilarga yonilg'i quyish stansiyalari

423. Aholi punktlarida AYOQS turar joy va jamoat hududlardan tashqarida, umumiyo ehtiyojni hisobga olib avtomobilashuvi darajasi, harakat intensivligi va iste'mol talabiga bog'liq holda joylashtirish kerak.

424. Muayyan joylashuv uchun AYOQS turini tanlash uning quvvati va texnologik yechimlariga bog'liq holda, shaharsozlik chekllovleri va tabiat muhofazasiga oid talablarini hisobga olib o'tkazilishi lozim.

425. AYOQS sanitariya-gigiyenik hamda yong'inga qarshi talablarga riosa qilgan holda, haydovchilar va transport vositalariga servis xizmat ko'rsatish, chakana savdo, tez ovqatlanish, avtomobilarga texnik xizmat ko'rsatish, yuvish va moylash xonalari hamda alohida obyektlari bo'lgan avtoyonilg'i quyish majmualari sifatida loyihalashtirishga yo'l qo'yiladi.

426. AYOQS 1200 ta yengil avtomobilga bir yonilg'i-quyish kolonkasi hisobidan [SHNQ 2.09.20-08ga](#) muvofiq loyihalanishi kerak.

427. Avtomobilashuv darajasi 1000 kishi aholi soniga o'rtacha 80 dona avtomobil hisobidan qabul qilinishi kerak.

428. Tarkibida transport vositalariga xizmat ko'rsatish punktlari bo'lgan AYOQS faqat sanoat va kommunal-ombor zonalari ko'cha-yo'llari bo'yab, ularning hududida va aholi punktlaridan chiqishda joylashtirilishi lozim.

429. Shaharlarda AYOQS umumshahar va tuman ahamiyatidagi magistral ko'cha-yo'llarda, shuningdek sanoat va kommunal-ombor zonalari ko'chalari bo'yab hamda ularning hududlarida, transport harakati yo'naliishlari va yoqilg'i turidan qat'iy

nazar, bir-biridan 2,5 — 3,0 km masofada joylashtirilishi kerak.

AYOQS hududlarida kamida 2 ta elektromobil akkumulyatorlarini quvvatlantirish uskunalari o'rnatilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

430. Aholi punktlariro hududlarda AYOQSni joylashtirish hamda ular orasidagi masofalar [SHNQ 2.05.02-23ga](#) muvofiq qabul qilinishi lozim.

(430-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

26-§. Avtokorxonalar, garajlar va depolar

431. Avtokorxonalar, yengil va yuk avtomobilari garajlari, tramvay va trolleybus depolari shaharlarning sanoat zonalarida joylashtirilishi kerak.

432. Avtokorxonalarning yer maydonlari quyidagi o'lchamlarda loyihalanishi lozim, bir transport vositasi uchun, m²:

ko'chma tarkibga texnik xizmat ko'rsatish va joriy ta'mirlash ishlaringning to'la majmui bilan avtotransport korxonalar, avtobuslar uchun ochiq to'xtash joyi bilan — 160;

yuk avtomobilari uchun — 120 — 150;

yengil taksomotorlar uchun — 85 — 120;

yengil avtomobillar uchun yopiq to'xtash joyi bilan — 32 — 40;

ta'mir ustaxonalarisiz tramvay deposi uchun — 500 — 600;

ta'mir ustaxonalari bo'lgan tramvay deposi uchun — 400 — 600;

trolleybus parklari uchun — 300 — 350.

9-bob. Rekreatsiya zonaları

1-§. Umumiy talablar

433. Aholi punktlarida tabiiy tizim bilan bog'liq umumiy foydalanishdagi ko'kalamzorlashtirilgan hududlar (bundan buyon matnda yashil hududlar deb yuritiladi) va boshqa ochiq maydonlar tizimining uzluksizligi ta'minlanishi kerak.

434. Landshaft-rekreatsiya hududlari turizmni va aholining ommaviy dam olishini tashkil etish uchun mo'ljallangan bo'lib, tarkibida ko'kalamzor obyektlari (shahar o'rmonlari, o'rmon-bog'lar, istirohat bog'lari, xiyobonlar, bog'lar, sayilgohlar), hayvonot bog'lari, hovuzlar, plyajlar, sohilbo'yи obyektlari va boshqa obyektlarni joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

Bunday tizimlar yordamida aholi punktining o'lchamlari, ahamiyati, rejashtirish hamda arxitektura-fazoviy tuzilmasi asosida ochiq va yashil maydonlarning yagona tizimi shaklida aholi punktining tabiiy-ekologik tizimi yaratilishi kerak.

435. Aholi punktlari va shahar atrofi hududlarning yashil hududlari rekreatsiya tadbirdarni tashkil etish va atrof-muhit holatini yaxshilash uchun mo'ljallangan bo'lib, ularning iqlim o'zgarishiga moslashuvi hisobga olinishi lozim.

436. Yashil hududlar aholi punktlarining turar joylari, jamoat va biznes obyektlari bilan qulay piyoda va transport aloqalariga ega bo'lishi kerak.

437. Aholi punktining rejashtirish tuzilmasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydigan suv obyektlari mavjud bo'lganda, suv-yashil tizimlarni yaratish lozim.

438. Shaharsozlik hujjalarda rekreatsiya va zaxira hududlar sifatida belgilangan yashil hududlar rekreatsiya funksional zonasiga ajratib chiqarilishi kerak.

439. Yashil hududlardan funksional foydalanish turi ularning maqsadi, holati, qiymati va rejashtirish tizimida egallagan o'rnidan kelib chiqib belgilanishi kerak.

Aholining yashil maydonlarga bo'lgan ehtiyojlari ushbu SHNQga muvofiq hisoblanishi kerak.

2-§. Mintaqaviy rekreatsiya tizimlari

440. Rekreatsiya hududlari rivojlanishini aholi punktlari tizimlarining rejaviy tuzilmasidan, mavjud tabiiy resurslardan oqilona foydalanishdan kelib chiqib ularni o'zlashtirish muddatlariga bog'liq bo'lmagan holda amalga oshirilishi lozim.

441. Rekreatsiya maqsadlari uchun hudud tanlash, rekreatsiya hududini funksional zonalashtirish va me'moriy-rejaviy tashkil etish tabiiy zaxiralalar majmuuni baholash asosida amalga oshirilishi kerak.

442. Baholash ishlari kurort zaxiralari, manzaralar, sanitariya-gigiyenik xususiyatlar, muhandislik-qurilish sharoitlari, hududlardan joriy foydalanishini tahlil qilish asosida bajarilishi lozim.

443. Rekreatsiya hududlarining chegaralari geografik obyektlar va tabiiy to'siqlar (tog' tizmalari, daryolar, ko'llar, avtomobil yo'llari) bo'yicha, tarkibiga milliy bog'lar, qo'riqxonalar va buyurtma qo'riqxonalarni tashkil etish uchun yaroqli tabiiy hududlarni kiritgan holda belgilash lozim.

444. Rekreatsiya hududlariga bo'lgan ehtiyoj hisoblari va turli rekreatsiya zonalarida bir dam oluvchi uchun maydon normasidan kelib chiqib quyidagi [31-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi lozim.

[31-jadval](#)

Rekreatsiya hududlarining turlari	Aholi punktlari tizimidagi bir kishiga maydon normasi, m ²	Turli rekreatsiya zonalarida bir dam oluvchiga maydon normasi, m ²
Uzoq muddatli dam olish zonalarini va markazlari	0,8 — 1 0,2 — 0,3	200 — 400 150 — 300
Qisqa muddatli dam olish zonalarini va markazlari	10 — 12 2 — 3	100 — 150 20 — 100

Izoh: Kasr suratida tog' va tog'oldi hududlari uchun maxrajda suv havzalari yonidagi tekislik hududlari uchun normalar keltirilgan.

445. Kam suvli hududlarda dam olish joylarini tashkil etish maqsadida mavjud suv omborlarining sohillaridan foydalanish hamda sun'iy havzalarni yaratish lozim.

Ular aholi punktlari tizimlarining asosiy shaharlari-markazlaridan 10 — 15 km doirasida joylashtirilishi kerak.

446. Sun'iy havzalar sohillarida dam olish joylarini tuzilishi ushbu obyektlardan foydalanish talablariga javob berishi, yerlar rekultivatsiyasi, sayoz joylar va botqoqliklarni yo'q qilish, suv havzalarini obodonlashtirish va tabiiy muhitni asrash tadbirdari amalga oshirilishi lozim.

447. Tabiiy va sun'iy suv havzalari asosida tashkil etilgan plyajlarda bir vaqtning o'zida tashrif buyuruvchilar soni plyajlarning bir vaqtning o'zida yuklanish koeffitsiyentlari asosida quyidagicha hisoblanishi kerak:

sanatoriylar uchun — 0,6 — 0,8;

dam olish va turizm muassasalari uchun — 0,7 — 0,9;

bolalarni sog'lomlashtirish oromgohlari uchun — 0,5 — 1,0;

mahalliy aholi uchun umumiyl foydalanish plyajlari — 0,2;

mustaqil dam oluvchilar uchun — 0,5.

Sohillarda tashkil etiladigan plyajlar sig'imi suv almashuvi shartlariga riosa qilgan holda sun'iy burunlar, ko'rfazlar va yarimorollarni tashkil etish yo'li bilan oshirilishiga yo'l qo'yiladi.

448. Har qanday turdag'i rekreatsiya muassasasi uchastkasi chegarasidan bo'lgan masofani quyidagicha qabul qilish kerak, kamida, m:

turar joy uylarigacha — 500, rekonstruksiya sharoitida — 100;

kommunal xo'jalik muassasa va obyektlari, bazalar, omborlar va boshqalar — 500;

I, II, III toifadagi avtomobil yo'llarigacha — 500, IV toifa — 200;

bog'dorchilik shirkatlari hududlarigacha — 300.

449. Tog'li rekreatsiya zonalarining funksional tuzilishi muayyan tabiiy-shaharsozlik vaziyati, vertikal zonalashtirish, shuningdek hududdan foydalanishning mo'ljallangan yo'naliishini va ushbu SHNQning [4-ilosvasini](#) hisobga olgan holda tashkil etilishi lozim.

450. Tog' sharoitlarida dam olish joylarini shakllantirishda funksional zonalar hududlari va yo'l qo'yiladigan rekreatsion yuklamasi nisbatining hisobiy ko'rsatkichlari quyidagi [32-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

32-jadval

Zonalar	Maydonining nisbiy salmog'i, foiz	Rekreatsion yuklamalar, kishi/ha
Rekreatsiya inshootlari	2 — 5	400 gacha
Tog' sporti	15 — 20	2 — 20
Sayyoqlik va landshaftli-yo'naliish yo'laklari:		
o'zgartirilgan landshaft	10 — 20	22 — 50
tabiiy landshaft	50 — 70	0,3 — 3
Qo'riqxonalar buyurtma qo'riqxonalari	30 gacha	0,1 — 0,2

451. Rekreatsiya zonalarida barcha dam oluvchilarning, nogironligi bo'lgan shaxslar, shuningdek doimiy aholi ehtiyojlarini qondiruvchi ochiq va yopiq elementlardan iborat bo'lgan madaniy-maishiy xizmat ko'rsatish muassasalari tarmog'i shakllantirilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

452. Yopiq tarmoq muassasalari muntazam dam olish muassasalari tarkibida tashkil etilib, sanatoriylar, dam olish muassasalari va mehmonxonalarini loyihalashtirish SHNQ 2.08.02-23 va [SHNQ 2.08.03-21 ga](#) muvofiq hisoblanishi kerak.

(452-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

453. Rekreatsiya hududlaridagi ochiq xizmat ko'rsatish tarmog'ini quyidagi [33-jadvalga](#) ko'ra loyihalashtirish lozim.

33-jadval

Madaniy-maishiy xizmat ko'rsatish turlari	O'ichov birligi	1000 dam oluvchi uchun me'yoriy ko'rsatkich
---	-----------------	---

Umumiy ovqatlanish korxonalar:		
kafe va tamaddixona	o'tirish joyi	28
oshxonalar		40
restoranlar		12
Mustaqil ovqat tayyorlash o'chog'i	dona	10
Do'konlar:	ish joyi	
oziq-ovqatlar		1 — 1,5
sanoat mollari		0,5 — 0,8
Ijara (prokat) punkti	ish joyi	0,2
Kinomaydonchalar	tomosha joyi	20
Raqs maydonchalari	m^2	20 — 25
Sport maydonchalari	m^2	3800 — 4000
Qayiq stansiyalari	qayiq soni	15 — 20
Hovuzlar	m^2 suv sathi	300
Velo va chang'i stansiyalari	joy	200

Izoh: Xizmat ko'rsatish tizimining har bir bo'g'ini rekreatsiya yuklamasi o'zgarishlariga moslanishi lozim: xizmat ko'rsatish markazlari, tarmoqlari — mavsumiy, mahalliy elementlar — haftalik; obyektlarning maydalangan tarmog'i — kundalik.

454. Rekreatsiya hududlarida aholi punktlari tizimining asosiy magistral yo'llari bilan qulay aloqaga ega bo'lgan transport va piyodalar yo'llarining yagona tizimini yaratish kerak.

Yo'llar rekreatsiya hududidagi asosiy oqimlarini taqsimlovchi bosh yo'llar hamda alohida dam olish muassasalariga xizmat qiladigan mahalliy yo'llarga bo'linishi lozim.

455. Tranzit avtomobil va temir yo'llar dam olish joylarini kesib o'tmasligi, ularni aylanib o'tishi, dam olish maskanlari orqali transport magistrallarining o'tkazilishini istisno qilish iloji bo'lganda, ularning sathi chuqurlashtirilishi, yer ostidan yoki osma yo'lo'tkazgichlar orqali o'tkazilishi kerak.

456. Rekreatsiya hududining maydoni katta bo'lganda, qatnov qismlari quyidagi kenglikda bo'lgan, harakat tezligi cheklangan avtomobil yo'llari va yo'l-so'qmoq tarmog'i loyihalanishi kerak, m:

shosse yo'llari — 9;

bosh yo'llar — 5 — 7;

ikkinchi darajali yo'llar — 2,5 — 3,0;

bosh yo'lkalar — 7;

so'qmoqlar — 1,2 — 2,0.

3-§. Shahar atrofi rekreatsiya zonaları

457. Aholi punktlarining rekreatsiya tizimlarini shahar atrofi hududlarining rejaviy tuzilmasi yechimlari bilan uyg'unlikda loyihalashtirish kerak.

458. Shahar atrofidagi qisqa muddatli ommaviy dam olish maskanlarini joylashtirish dam olish oqimlarining ko'laminib hisobga olgan holda, ularga jamoat transportida yetib olish vaqtini quyidagilardan oshmasligi lozim, min:

eng yirik va yirik shaharlar uchun — 60;

katta va o'rta shaharlar uchun — 40;

kichik shaharlar va shaharchalar uchun — 30.

459. Qisqa muddatli ommaviy dam olish obyektlari (bundan buyon matnda dam olish maskanlari deb yuritiladi) hududlarining o'lchamlari bitta tashrif buyuruvchiga kamida 500 — 1000 m^2 hisobidan olinishi, shu jumladan uning faol dam olish turlari uchun intensiv foydalaniladigan qismi bitta tashrif buyuruvchiga kamida 100 m^2 ni tashkil etishi kerak.

460. Aloida qisqa muddatli ommaviy dam olish zonasining maydoni kamida 50 ha, cho'l va yarim-cho'l hududlarda kamida 30 ha bo'lishi lozim.

461. Shahar atrofi rekreatsiya zonalarida yashil hududlar shakllantirilib, ular tarkibida quyidagilar joylashtirilishi kerak:

tabiiy sharoitlarda qisqa muddatli dam olish va turizm obyektlari va hududlar — rekreatsion-sog'lomlashtirish o'rmonlari va suv havzalari, shahar tashqarisidagi bog'lar va o'rmon bog'lari, ochiq osmon ostidagi memorial va etnografik muzeylar, tarixiy-madaniy majmualar;

tarkibida dam olish maskanlari, pansionatlar, sanatoriy-kurort majmualari, motel va kempinglar, plyajlar, sport inshootlari, sayyoqlik, ov va baliqchilik bazalari, sport-sog'lomlashtirish oromgohlari, bog'dorchilik shirkatlari bo'lgan aralash, qisqa muddatli va uzoq muddatli dam olish zonalari;

uzoq muddatli dam olish, turizm va kurort zonalari, davolash-profilaktika muassasalari (tegishli tabiiy-davolash omillari mavjud bo'lganda), qariyalar va nogironligi bo'lgan shaxslar uchun internatlari;

462. Shahar atrofi rekreatsiya zonalari mavjud o'rmonlar negizida yo'l-so'qmoq tarmog'ini o'tkazish, kichik me'moriy shakllar va dam olish moslamalari bilan jihozlash orqali shakllantirilishi kerak.

463. Shahar tashqarisidagi bog'larda hududining 8 — 12 foizgacha bo'lgan qismi, o'rmon bog'larda hududining 4 foizgacha bo'lgan qismi yo'l-so'qmoq tarmog'i uchun ajratilishi lozim.

464. Rekreatsiya hududlariga dam oluvchilar yuklamasi quyidagilardan oshmasligi kerak, kishi/ha:

shahar tashqarisidagi bog'lar uchun — 50;

yaylov bog'lari uchun — 15;

o'rmon bog'lari uchun — 10.

465. Aholining har xil turdag'i va shakllardagi dam olishga bo'lgan ehtiyojining normativ hisobi quyidagi **34-jadval** bo'yicha qabul qilinishi lozim.

34-jadval

Joylashtirish shart-sharoitlari va tabiiy dam olish zaxiralari	Dam oluvchilarning taqsimlanishi	Shaharlar toifasi va dam oluvchilarning taxminiyl taqsimoti		
		o'ta yirik va yirik	katta va o'rta	kichik
Qulay: shaharda, 20 va undan ortiq	tashqariga chiqadi	20 — 30 / 10 — 20	20 — 30 / 10 — 20	20 — 30 / 10 — 20
shahar atrofida, 70 va ko'proq	shaharda qoladi	40 — 30 / 50 — 40	45 — 35 / 50 — 45	55 — 50 / 55 — 50
Nisbatan qulay: shaharda, 5 — 10	tashqariga chiqadi	15 — 25 / 5 — 15	15 — 20 / 5 — 10	0 — 5 / 0
shahar atrofi zonasida, 15 — 45	shaharda qoladi	45 — 35 / 55 — 45	50 — 40 / 55 — 50	60 — 55 / 60
Noqulay: shaharda, 0 — 3	tashqariga chiqadi	5 — 10 / 0 — 5	0 — 5 / 0	0 / 0
shahar atrofi zonasida, 0 — 10	shaharda qoladi	55 — 50 / 60 — 55	60 — 55 / 60	60 / 60

Izohlar:

1. Jadvalda yozgi yakshanba kunlari qisqa muddatli dam oluvchi shaharliklarning shahar aholisi soniga nisbatan ulushi taqsimoti tabaqalashtirilgan hisobda keltirilgan.

2. Surat va maxrajda shahar muhitining yuqori va sust urbanizatsiyalashgan shaharlar uchun dam oluvchilarning taqsimlanishi mos ravishda keltirilgan.

3. Shahar tashqarisidagi rekreatsiya hududlari uchun dam oluvchilarning almashish koeffitsiyentini — 1, shahar ichida esa 2 dan ko'p bo'lmagan deb olish kerak.

4. Bir vaqtning o'zida dam oluvchi shahar va qishloq aholisi sonining nisbatini mavsumdan qat'i nazar, uzoq muddatli dam olish uchun 6:1 deb olinishi kerak.

466. Shaharlar tashqarisidagi ommaviy dam olish muassasalari va kurort-rekreatsiya zonalari SanQvaN 0198-06 talablari asosida loyihalashtirilishi lozim.

467. Kurort zonalari va dam olish zonalarida joylashgan plyajlar hududining o'lchamlari bitta tashrif buyuruvchi quyidagicha qabul qilinishi kerak, kamida, m²:

yirik suv omborlari va ko'llarda — 5;

daryo va ko'llarda — 8;

daryo va ko'llarda (bolalar uchun) — 4.

468. Qishloq xo'jaligi uchun foydalanishga yaroqli bo'lgan yerlarda joylashgan daryo va ko'l plyajlari o'lchamlarini bitta tashrif buyuruvchi uchun 4 m^2 hisobidan kelib chiqib qabul qilish lozim.

469. Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun maxsus davolash plyajlari hududining o'lchamlari bitta tashrif buyuruvchi uchun $8 - 12 \text{ m}^2$ hisobidan kelib chiqib qabul qilinishi kerak.

470. Bir tashrif buyuruvchi uchun plyaj qirg'og'ining minimal uzunligi quyidagicha qabul qilinishi kerak, kamida, m:

yirik suv omborlari va ko'llarda — 0,2,

daryo va ko'llarda — 0,25.

471. Rekreatsiya zonalari va muhofaza etiladigan tabiiy hududlarda rekreatsiya, dam olish, sog'lomlashtirish hamda atrof-muhitni muhofaza qilish faoliyati bilan bevosita bog'liq bo'Imagan omborxonalar, sanoat, ishlab chiqarish, kommunal va boshqa obyektlarning yangilarini qurish va mavjudlarini kengaytirishga yo'l qo'yilmasligi kerak.

Bunday hududlarda tabiiy obyektlar va majmualarni saqlab qolish, takror ko'paytirish va tiklash maqsadida shaharsozlik faoliyati alohida tartibga solinishi hamda muhofaza qilish va foydalanish rejimlari o'rnatilishi kerak.

472. Estetik va madaniy-tarbiyaviy ahamiyatga ega yuqori darajada saqlanib qolgan tabiiy landshaftlar hududlarida milliy va tabiat bog'larini shakllantirish kerak.

473. Milliy va tabiat bog'larini me'moriy-hajmiy jihatdan tashkil etishda ularning hududlarini qo'riqxona, qo'riqxona-rekreatsiya, rekreatsiya va xo'jalik zonaliga ajratgan holda ulardan ilmiy, madaniy-ma'rifiy va rekreatsiya maqsadlarida foydalanish lozim.

4-§. Aholi punktlarining rekreatsiya zonalari va ko'kalamzorlashtirilgan (yashil) hududlari

474. Aholi punktlari hududlaridagi turli maqsadlardagi yashil maydonlarning ulushi (yashillik darajasi), shu jumladan turar joy yoki aralash qurilish hududlarida, mavze (daha, mahalla)larning umumiyo ko'kalamzorlashtirilganlik darajasi kamida 25 foizni tashkil etishi kerak.

Alohida turuvchi bino va inshootlar yoki ularning majmualari hududlari bino (inshoot)larning qurilish maydonining 30 foizidan kam bo'Imagan maydoni ko'kalamzorlashtirilgan (daraxt ekilgan) bo'lishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Toshkent shahri hududida qurilishi rejalashtirilayotgan balandligi yer yuzasidan 12 m va undan yuqori yoki umumiyo maydoni 500 m^2 va undan katta bo'lgan yakka tartibdagi uy-joylar, shuningdek umumiyo hajmi 300 m^3 va undan ortiq bo'lgan noturar joy binolari (sanoat obyektlari bundan mustasno) loyihalashtirilayotganda bino umumiyo maydonining har 100 kvadrat metriga kamida bitta daraxt va ikkita buta ko'chatlari ekilishi lozim.

(474-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2026-yil 21-yanvardagi 01/2-3-sonli buyrug'iga (hisob raqami 383, 26.01.2026-y.) asosan xatboshi bilan to'ldirilgan)

475. Funksional maqsadlarga ko'ra aholi punktlarining yashil hududlari quyidagilarga bo'linishi lozim:

umumiyo foydalanishdagi — rekreatsion, istirohat bog'ları, xiyobonlar, sayilgohlar (agar shahar tumanlarga bo'lingan bo'lsa, shahar va tuman ahamiyatga ega bo'lgan istirohat bog'ları, xiyobonlar), shahar o'rmonlari, dam olish zonalari, suv bo'yidagi qisqa muddatli dam olish joylari, umumshahar va viloyat ahamiyatiga ega markazlari jamoat joylarining yashil hududlari;

cheklangan foydalanishdagi — sanoat, kommunal-omborlar, ma'muriy-biznes, ilmiy-ta'lim, savdo-maishiy, tibbiy-sog'lomlashtirish, sport va ko'ngilochar, madaniy-ma'rifiy, diniy binolar atrofidagi yashil hududlar;

maxsus maqsadlar uchun — botanika bog'ları, dendrologik bog'lar, sanitariya-muhofazasi zonalari va sanitariya oraliqlari chegaralarida joylashgan yashil hududlar, eroziyaga qarshi va yo'l chetidagi dov-daraxtlar maydonlari;

turar joy hududlarining ko'kalamzorlashtirilgan hududlari;

aholi punktlari ko'chalarining qizil chiziqlari chegarasida joylashgan dov-daraxtlar maydoni;

zaxira hududlar — shaharsozlik hujjatlari bilan belgilangan, aholi punktining yashil hududlari tizimini takomillashtirish uchun keyinchalik obodonlashtirilishi rejalashtirilgan yashil hududlar;

aholi punktining obodonlashtirilmagan hududlari — shaharsozlik hujjatlari bilan qurilish uchun belgilangan hududlar.

476. Aholi punktlarining rekreatsiya zonaliga shahar o'rmonlari, xiyobonlar, istirohat bog'ları, shahar bog'ları, hovuzlar, ko'llar, suv havzalari, plyajlar egallagan hududlar, shuningdek dam olish, turizm, jismoniy tarbiya va sport maqsadlari uchun mo'ljallangan boshqa hududlar kiritilishi lozim.

477. Shahar va qishloq aholi punktlari chegaralarida alohida muhofaza qilinadigan hududlar zonalari ajratilishi, ularning tarkibiga muhofaza etiladigan tabiiy hududlar, ilmiy, tarixiy-madaniy, rekreatsion va sog'lomlashtirish qiymatiga ega bo'lgan yer uchastkalari kiritilishi kerak.

478. Istirohat bog'lariga jamoat transportida yetib olish vaqtini (transportni kutish vaqtini hisobga olmaganda) shahar bog'lariga — 30 min dan va tuman bog'lariga — 20 min dan ko'p bo'lmasligi lozim.

479. Hayvonot bog'ları rekreatsiya zonalari tarkibida joylashtirilishi kerak. Hayvonot bog'ları chegaralaridan turar joy va jamoat binolarigacha bo'lgan masofa sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlariga muvofiq bo'lishi, lekin 50 m da kam bo'lmasligi kerak.

480. Istirohat bog'ları va xiyobonlarini joylashtirishda mavjud dov-daraxtlar hamda suv havzalari bo'lgan hududlar saqlab qolinishi lozim.

481. Istirohat bog'ları va xiyobonlarning maydonlarini quyidagicha qabul qilish lozim, kamida, ha: shahar bog'ları — 15, rejaviy tumanlar bog'ları — 10, turar joy tumanlari bog'ları — 3, xiyobonlar — 0,5.

Rekonstruksiya sharoitida bog' va xiyobonlarning maydonlarini 20 foizgacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

482. Sayilgohlar piyodalarining ommaviy harakati yo'naliishlarida loyihalanishi kerak.

Ko'chaning o'qi bo'y lab joylashgan bitta yo'lakli sayilgoh (bulvar, alleya)larning kengligi 18 m dan, ko'chaning bir tomonida (yo'l va bino o'rtasida) joylashganda esa 10 m dan kam bo'lmasligi lozim.

483. Sayilgohlar ularning uzunligi va kengligi, ko'chaning ko'ndalang kesimidagi joylashuvni ko'chaning me'moriy-rejaviy yechimi va ularning qurilishini hisobga olgan holda joylashtirilishi kerak.

Sayilgohlarda qisqa muddatli dam olish joylari bo'lishi lozim.

484. Noqulay landshaft-iqlim sharoitida joylashgan aholi punktlari bog'larining maydonini sayilgohlar sonini va ularning uzunligini oshirish hisobiga qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

485. Bino va inshootlardan hamda obodonlashtirish obyektlaridan daraxtlar va butalargacha bo'lgan masofa quyidagi [35-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi lozim.

35-jadval

Binolar, inshootlar, obodonlashtirish obyektlari	Bino, inshoot, obyektdan o'qqacha masofalar, m	
	daraxt poyasi	buta poyasi
Bino va inshootning tashqi devori	5,0	1,5
Tramvay yo'lining cheti	5,0	3,0
Trotuar va bog' yo'lkasi cheti	0,7	0,5
Ko'cha qatnov qismining cheti, yo'l yoqasining mahkamlangan yonbag'ri yoki ariq qirg'og'i	2,0	1,0
Yoritish tarmog'i, tramvay ustuni, ko'prik tayanchi, estakada	4,0	—
Yonbag'ir va terassa poyi, shu kabilar	1,0	0,5
Tirgak devorning asosi yoki ichki qirrasi	3,0	1,0
Yerosti tarmoqlari:		
gaz va kanalizatsiya tarmoqlari	1,5	-
isitish tarmog'i (kanal, tonnelning devori yoki kanalsiz o'tkazilgan quvur qobig'i)	2,0	1,0
suv va drenaj tarmoqlari	2,0	-
kuchlanish kabeli, aloqa kabeli	2,0	0,7

Izohlar:

1. Keltirilgan normalar shox-shabbasi 5 m gacha bo'lgan daraxtlarga tegishli bo'lib, kattaroq daraxtlar uchun oshirilishi kerak.

2. Elektr uzatish havo tarmoqlaridan daraxtlargacha bo'lgan masofa Elektr uskunalarining tuzilishi qoidalalarining II bo'limiga muvofiq qabul qilinishi kerak.

3. Binolar yaqinida ekiladigan daraxtlar turar joy va jamoat xonalarining me'yorlangan insolyatsiyasiga to'sqinlik qilmasligi lozim.

486. Aholi punktlari hududida joylashgan umumiy foydalanishdagi yashil hududlar (istirohat bog'ları, xiyobonlar, sayilgohlar) maydoni quyidagi [36-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

36-jadval

Umumiy foydalanishdagi yashil hududlar	Bir kishiga umumiy foydalanishdagi yashil hudud maydoni, m ²			
	Eng yirik, yirik va katta shaharlarda	O'rta shaharlarda	Kichik shaharlar va shaharchalarda	Qishloq aholi punktlarida
Umumshahar istirohat bog'lari	4	5	6	6
Tuman istirohat bog'lari	6	6	-	-
Xiyobonlar va sayilgohlar	2	2	2-3	3
Jami	10	7	8-9	9
Turar joy tumanlari bog'lari	4-5	4-5	-	-
Mavzelardagi yashil hududlar	3-4	3-4	3-4	4 — 6
shu jumladan:				
mavzelardagi xiyobonlar	1	1	1	-
turar joy uylari guruhlari va mahalla markazlari qoshidagi bog'lar	1-1,5	1-1,5	1	1
asosiy piyodalar yo'nalishidagi sayilgohlar	1-1,5	1-1,5	1	1
Jami	7 — 9	7 — 9	3-4	4 — 6
Hammasi	17 — 19	14 — 16	11 — 13	13 — 15

Izohlar:

1. Kurort shaharlarda umumiy foydalanishdagi umumshahar yashil hududlarning maydoni 50 foizgacha oshirilishi kerak.

2. Cho'l va yarim-cho'l hududlarda, cho'l-saxro vohalarda hamda quruq yerlarda joylashgan aholi punktlarda umumiy foydalanishdagi yashil hududlarning maydoni 20-30 foizgacha oshirilishi kerak.

3. O'rmonlar, yirik daryolarning qirg'oqbo'yini mintaqalarida va suv havzalari yaqinida joylashgan o'rta va kichik shaharlar, shaharchalar hamda qishloq aholi punktlarida umumiy foydalanishdagi yashil hududlarning maydonini 20 foizgacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

4. Kengligi 1 km dan ortiq sanitariya-muhofaza zonalari tashkil etilishi talab etiladigan korxonalar joylashgan shaharlarda yashil hududlarning maydonini kamida 15 foizga oshirilishi kerak.

487. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda mavjud shahar o'rmonlari hududlari shahar o'rmon bog'lariga aylantirilishi va ushbu SHNQning **36-jadvalida** keltirilgan yashil hududlarga qo'shimcha ravishda bir kishiga 5 m² hisobidan qo'shimcha hisoblanishi kerak.

488. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda shahar hamda tuman ahamiyatiga ega istirohat bog'laridan tashqari ixtisoslashgan bolalar, sport, ko'rgazma, hayvonot va botanika bog'lari tashkil qilinishi kerak.

489. Bolalar bog'larining o'chamlari sport maydonchalarini va inshootlarning maydonlarini qo'shgan holda 0,5 m²/kishi hisobidan qabul qilinishi lozim.

490. Istirohat bog'lari va xiyobonlar maydonlarini quyidagicha qabul qilish lozim:

shahar istirohat bog'lari — 15 ha;

rejaviy tumanlar istirohat bog'lari — 10 ha;

turar joy tumanlari istirohat bog'lari — 3 ha;

xiyobonlar — 0,5 ha.

Rekonstruksiya sharoitida ularning maydonini kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

491. Istirohat bog'lari hududlarining kamida 70 foizni ko'kalamzorlashtirilgan hududlar tashkil etishi kerak.

492. Umumiy foydalanishdagi yashil hududlar obodonlashtirilishi va kichik me'moriy shakllar (favoralar, hovuzlar, zinalar, rampalar, tirkak devorlar, soyabonlar, ko'shklar, lampalar) bilan jihozlanishi lozim.

493. Rekreatsiya hududlarida yo'l-so'qmoq tarmog'i (yo'l, sayilgoh, yo'lak), piyodalar harakatining asosiy yo'nalishlari, jamoat transporti bekatlari, o'yin va sport maydonchalarigacha eng qisqa masofalarni aniqlagan holda, kichik qiyaliklar bilan tanlanishi kerak.

Yo'laklar kengligining karraligi 0,75 m (bir kishilik yo'lak kengligi)ga teng bo'lishi kerak.

494. Nogironligi bo'lgan shaxslar ehtiyojini inobatga olgan holda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

yo'laklar yoritilgan bo'lishi hamda bo'ylama qiyaligi — 8 % dan, ko'ndalang qiyaligi — 2 % dan ko'p bo'lmasligi;

yo'laklar kengligi 1 m dan kam bo'lmasligi.

Bunday yo'laklarning har 100 — 150 m da dam olish va nogironlik aravachalarni burib (qaytarib) olish maydonchalari bo'lishi kerak.

495. Cho'l va dasht hududlarida joylashgan, shuningdek kuchli shamol, chang bo'ron va garmsellarga bo'ladigan aholi punktlari uchun shamolning asosiy (ustuvor) esish yo'naliishini hisobga olib, atrofida shamol-changdan himoya qiluvchi ihota daraxtzorlari barpo etilishi lozim.

496. Himoya ihotazorlarning eni kamida quyidagicha bo'lishi kerak:

eng yirik va yirik shaharlar uchun — 500 m;

katta va o'rta shaharlar uchun — 100 m;

kichik shaharlar, shaharchalar va qishloq aholi punktlari uchun — 50 m.

497. Mo'tadil iqlimli hududlarda himoya ihotazorlarning eni 25 foizgacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

5-§. Dam olish va kurort zonalari

498. Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar tarkibida tibbiy shifobaxsh omillarga, qulay mikroiqlim, landshaft va sanitariya-gigiyena sharoitlariga ega bo'lgan yerlarda davolash-sog'lomlashtirish zona (sanatoriyl, kurort)lar ajratib chiqarilishi kerak.

499. Bu hududlarda sanatoriyl-kurort va sog'lomlashtirish, dam olish va sayyohlik muassasalari, davolanuvchilar va dam oluvchilarga xizmat ko'rsatish muassasalari va korxonalar, shuningdek kurort zonalari markazlarini shakllantiruvchi kurort bog'lari va umumiy foydalanishdagi yashil hududlar va plyajlar joylashtirilishi lozim.

500. Yangi loyihalanayotgan sanatoriyl, kurort va sog'lomlashtirish muassasalari hududlaridan kurort va dam olish obyektlariga xizmat ko'rsatishga daxli bo'lgan obyektlargacha masofalar quyidagicha qabul qilish kerak, kamida, m:

turar joy va jamoat binolari, kommunal xo'jalik obyektlari va omborxonalargacha — 500;

xo'jalik obyektlari va omborxonalargacha rekonstruksiya sharoitida — 200;

bog'dorchilik shirkatlari qurilmalarigacha — 300;

umumiy foydalanishdagi temir yo'llargacha — 500;

avtomobil yo'llarigacha, toifalari:

I — 500;

II va III — 300;

IV — 200;

V — 50.

501. Istirohat bog'lari, o'rmonli bog'lari, shahar o'rmonlari hududlariga bir vaqtning o'zida tashrif buyuruvchilarning hisobiy soni quyidagicha qabul qilish lozim, ko'pi bilan, kishi/ha:

shahar istirohat bog'lari uchun — 100;

dam olish zonasasi istirohat bog'lari uchun — 70;

kurort istirohat bog'lari uchun — 50;

o'rmon bog'lari uchun (o'tloq bog'lari, gidrobog'lari) — 10;

shahar o'rmonlari uchun — 1 — 3.

502. Tashrif buyuruvchilar soni bir vaqtning o'zida 10 — 15 kishi/ha bo'lganda ularning harakatini tashkil etish uchun yo'l-so'qmoq tarmog'i, o'rmonning yalanglik chekkalarida tuproqni himoyalovchi ekinlar ekilishi, tashrif buyuruvchilar soni bir vaqtning o'zida 50 kishi/ha va undan ortiq bo'lganda o'rmon landshaftini bog'landshaftiga aylantirish ishlari loyihalarga kiritilishi kerak.

503. Kurort zonalarining umumiy foydalanishdagi hududlari maydoni sanatoriyl, kurort va sog'lomlashtirish muassasalari sig'imidan kelib chiqib qabul qilinishi lozim:

kurort zonalari markazlari uchun 10 m²/kishi;

yashil hududlar uchun 100 m²/kishi hisobidan.

504. Cho'l va yarim-cho'l hududlarda, shuningdek shakllanib bo'lgan tog'li kurortlarning umumiy foydalanishdagi yashil hududlari maydonini 30 foizgacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

505. Dam olish maskanlari, sanatoriya va kurortlar daryolar va suv omborlari qirg'oqlarida joylashtirishda suv obyektlarining svn muhofaza qilish zonalari, sohil bo'yni mintaqalari va sanitariya-muhofazasi zonalarida yerdan foydalanish va xo'jalik faoliyatini yuritish bo'yicha o'rnatilgan rejimga rioya etish lozim.

506. Rekreatsiya zonalarida ularning ekologik, sanitariya-gigiyenik va dam olish vazifalarini bajarishiga zid bo'lgan obyektlar joylashtirilishiga yo'l qo'yilmaydi.

507. Ommaviy qisqa muddatli dam olishi zonalari sanatoriylardan, bolalar va o'smirlar uchun dam olish oromgochlardan, maktabgacha yoshdagagi bolalar uchun sanatoriya-sog'lomlashtirish muassasalaridan, bog'dorchilik shirkatlardan, umum foydalanishdagi avtomobil yo'llaridan kamida 500 m, dam olish uylaridan esa kamida 300 m masofada joylashtirilishi kerak.

508. O'rmon bog'lari, dam olish hamda kurort zonalari hududida avtoturargohlar bo'lishi lozim.

509. Plyajlar, xizmat ko'rsatish obyektlari va dam olish maskanlaridan avtoturargohlargacha masofa 500 m dan oshmasligi kerak.

Dam olish maskanlaridan avtoturargohlargacha eng kam masofa 50 m, plyajlardan esa — sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlariga muvofiq bo'lishi kerak.

510. Kurort zonalarini loyihalashda quyidagilar inobatga olinishi lozim:

sanatoriya-kurort muassasalarini shovqin darajasi maqbul bo'lgan hududlarda joylashtirilishini;

bolalar uchun sanatoriya-kurort va sog'lomlashtirish muassasalarini kattalar uchun mo'ljallangan muassasalardan kengligi 100 m dan kam bo'lmagan ko'kalamzor tasmalar bilan ajratilishini;

davolanuvchilar va dam oluvchilarga xizmat ko'rsatish bilan bog'liq bo'lmagan ishlab chiqarish va kommunal-omborxona obyektlarini, turar joy va jamoat binolarini olib chiqishni;

transport harakatini cheklash va kesib o'tuvchi transportning tranzit harakatini istisno qilishni.

511. Sanatoriya-kurort va sog'lomlashtirish muassasalarining xizmat ko'rsatuvchi xodimlari yashaydigan turar joylarni ularning ishlash joyigacha yetib borish uchun zarur bo'lgan vaqt sarfi 30 min atrofida bo'lismeni ta'minlangan holda, kurort hududidan tashqarida joylashtirish lozim.

512. Kurort zonasida joylashgan bir xil turdag'i va ixtisosligi bo'yicha yaqin bo'lgan sanatoriya-kurort va sog'lomlashtirish muassasalarini tibbiy, madaniy-maishiy va xo'jalik xizmat ko'rsatish sohalari bo'yicha markazlashtirish va yagona me'moriy-hududiy majmualarga birlashtirish lozim.

513. Dam olish va kurort zonalari uchun tabiiy va sun'iy suv havzalari asosida tashkil etiladigan plyajlarda bir vaqtning o'zida tashrif buyuruvchilar soni mazkur SHNQning 457-band talablariga muvofiq hisoblanishi kerak:

Plyajlar suv havzasidan 100 m gacha kenglikdagi hududda joylashganda 30 — 40 kishi/ha rekreatsion yuklamani ta'minlash darajasida obodonlashtirilishi kerak.

Yaylov-o'tloqli plyajlar uchun rekreatsiya yuklamasi 75 — 100 kishi/ha, qumli plyajlar uchun — 1000 kishi/ha hisobidan olinishi kerak.

10-bob. Qishloq xo'jaligi maqsadlarida foydalaniladigan zonalar

514. Aholi punktlarining chegaralari chizig'i doirasida haydaladigan yerlar, bog'lar, tokzorlar, polizlar, pichanzorlar, yaylovlari va boshqa yer maydonlari, shuningdek qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan binolar va inshootlar egallab turgan, qishloq xo'jaligi maqsadlarida foydalaniladigan zonalarga ajratiladi.

515. Qishloq aholi punktlarining ishlab chiqarish zonalarida, ularning ishlab chiqarish ixtisosiga muvofiq, qishloq xo'jaligi korxonalarini hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini birlamchi, to'liq va tizimli qayta ishlash korxonalar guruhlari yoki ayrim kichik korxonalarini joylashtirish lozim.

516. Qishloq xo'jaligi va boshqa qayta ishlash korxonalarini, bino va inshootlarni qishloq aholi punktlarining ishlab chiqarish zonasida joylashtirishda ularning orasida texnologik loyihalashning sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari, veterinariya, veterinariya-sanitariya qoidalari va normalari hamda yong'inga qarshi normalari talablaridan kelib chiqib, shuningdek QMQ 2.09.01-19 talablarini hisobga olib yo'l qo'yiladigan eng kichik masofalar belgilanishi lozim.

517. Chorvachilik majmualari va fermalar hududida hamda ularning sanitariya-muhofaza zonalarida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlovchi korxonalarini, umumiyoq ovqatlanish va ularga tenglashtirilgan obyektlarni joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

518. Qishloq xo'jaligi korxonalarini va boshqa obyektlarni joylashtirishda tuproqning, yerusti hamda yerosti suvlarining, yuzaki suv to'plash joylarining suv havzalari va atmosfera havosining ifloslanishiga qarshi choralar ko'riliishi lozim.

11-bob. Maxsus maqsadlarga mo'ljallangan zonalar

519. Maxsus maqsadlarga mo'ljallangan zonalar foydalanilishi aholi punktlari hududiy zonalarining boshqa turlaridan foydalanishga to'g'ri kelmaydigan dafn qilish joylari, chorva mollari ko'miladigan joylarni, maishiy chiqindilar tashlanadigan axlatxonalarini va boshqa obyektlarni joylashtirish uchun ajratilishi lozim.

520. Maxsus maqsadlarga mo'ljallangan zonalar aholi punktlari hududlaridan tashqarida joylashtirilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

521. Maxsus maqsadlarga mo'ljallangan zonalar uchun SanQvaN 0103-25ga muvofiq sanitariya-himoya zonalari o'rnatilishi kerak.

(521-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

12-bob. Harbiy obyektlar va boshqa rejimli hududlar zonalari

522. Harbiy obyektlar va boshqa rejimli hududlar zonalarda alohida rejim belgilanadigan obyektlar joylashtirilishi kerak.

523. Harbiy obyektlar va boshqa rejimli hududlarning chegaralaridan 50 m gacha bo'lgan masofada bino va inshootlar loyihalanmasligi, mazkur harbiy obyektlar va boshqa rejimli hududlarning chegaralaridan 50 m dan so'ng, bino va inshootlarning balandligini 15 m gacha loyihalanishi lozim.

Agar bino va inshootlar balandligi 15 m dan oshirilganda har bir metr balandlik uchun mos ravishda masofa ham 1,5 m ga uzaytirilishi kerak.

Bino va inshootlar portlash xavfi mavjud obyektlargacha 400 — 5000 m masofada loyihalanishi zarur.

13-bob. Shahar atrofi zonalari

524. Shahar atrofi zonalari shaharlar chegaralaridan tashqaridagi, shahar bilan yagona ijtimoiy, tabiiy, xo'jalik jihatdan uyg'unlashib ketgan hududni tashkil etadi.

525. Shahar atrofi zonalari tarkibiga quyidagi hududlar ajratilishi lozim:

shahar atrofi zonesiga kiruvchi aholi punktlari hududlari;

aholi punktlariaro hududlari (shaharni rivojlantirish uchun zaxira hududi);

jamoa bog'dorchiligi, uzumchiligi va polizchiligin yuritish uchun yer uchastkalari;

aholi dam olish joylari va shahar atrofi rekreatsiya zonalari;

qishloq xo'jaligini yuritish uchun mo'ljallangan yerlar;

muhandislik, transportga oid infratuzilmalar obyektlari yerkari;

muhofaza va sanitariya-gigiyena vazifalarini bajarish uchun mo'ljallangan yerlar.

526. Quyidagi sanoat, kommunal, omborxona obyektlari shahar atrofi zonalarda joylashtirilishi kerak:

ayrim ajratilgan omborlar;

davlat zaxiralari omborlari;

neft va neft mahsulotlarining 1-guruh omborlari;

neft va neft mahsulotlarining tushirib-ortish omborlari;

suyultirilgan gaz omborlari;

kuchli ta'sir qiladigan zaharli moddalarning tayanch omborlari;

oziq-ovqat, yem-xashak va sanoat xomashyolari tayanch omborlari;

portlovchi moddalar omborlari;

o'rmon va qurilish ashyolarining tayanch omborlari.

527. Shahar atrofi zonalarda aholi punktlarini ko'chat materiallari bilan ta'minlashni hisobga olib, daraxt va butalar ko'chatxona (pitomnik)lari hamda gul-oranjereya xo'jaliklari tashkil etilishi kerak.

528. Ko'chatxonalar maydoni aholi punktining umumiyligi foydalanishdagi yashil hududlari va sanitariya-muhofazasi zonalari o'chamlaridan kelib chiqib 3 — 5 m²/kishi hisobidan qabul qilinishi kerak. Ko'chatxonalarning maydoni kamida 80 ha bo'lishi lozim.

529. Gul-oranjerya xo'jaliklarining umumiyligi maydonini 0,4 m²/kishi hisobidan qabul qilinishi kerak.

14-bob. Aholiga xizmat ko'rsatish infratuzilmalari

1-5. Umumiyl talablar

530. Aholiga xizmat ko'rsatish tizimlari aholi punktlarining aholini joylashtirish tizimidagi ahamiyatidan kelib chiqib tabaqlashtirilgan turli tipdag'i majmualardan shakllantirilishi kerak.

531. Poytaxtlarda hamda viloyat markazlari bo'lgan shaharlarda xizmat ko'rsatish majmualari tarkibiga xalqaro tadbirlar o'tkazilishini ta'minlash imkoniyatiga ega milliy ahamiyatga molik obyektlar (teatrler, muzeylar, san'at va savdo ko'rgazma majmualari, sport inshootlari va bazalari, tashqi va ichki savdoning brend korxonalar, modalar uylari, yuqori toifali mehmonxonalar) kiritilishi lozim.

532. Viloyatlararo ahamiyatga ega shaharlar uchun xizmat ko'rsatish majmualari har bir hududning xususiyatlarni hisobga olgan holda, viloyat markazlarining xizmat ko'rsatish obyektlaridan uzoqda joylashgan aholiga xizmat ko'rsatish bo'yicha bir qator funksiyalarini takrorlashi kerak.

533. Tuman markazlari bo'lgan shaharlarda xizmat ko'rsatish majmualari tumanning kichik shaharlari, shaharchalar va qishloq aholi punktlari aholisiga epizodik, davriy va kundalik ehtiyojlari bo'lgan xizmatlarning standart to'plamini ko'rsatishni ta'minlaydigan oddiy statsionar va ko'chma obyektlar tarmog'ini shakllantirishi lozim.

534. Kichik shaharlar, shaharchalar va qishloq aholi punktlarida xizmat ko'rsatish majmualari transportdan foydalangan holda yetib olish imkoniyati doirasida bo'lgan, aholi punktlari va ularga tutash hududlarning ma'muriy chegaralarida yashovchi aholi uchun davriy va kundalik ehtiyojlari bo'lgan xizmatlarning barcha turlarini ta'minlaydigan xizmat ko'rsatish obyektlarini o'z ichiga olishi kerak.

535. Xizmat ko'rsatish majmularini rivojlanish parametrlari, aholi punktining funksional-hududiy tuzilishi va ularning tarkibiy-rejalashtirish elementlarini aniqlashda ushbu SHNQning 5-ilova ko'rsatkichlarini inobatga olgan holda, quydagilar hisobga olinishi lozim:

aholi punktining rejaviy tuzilmasi, funksional zonalashtirish xususiyatlari va jamoat joylarining mahalliyashganligini;

aholi sonining dinamikasi va ijtimoiy-demografik tarkibini;

turli muassasa va korxonalarning ijtimoiy hamda hududdagi joylashuvi qulayligini;

obyektlarning tarkibi, ularning joylashuvi, funksiyalarining rivojlanish darajasi, moddiy-texnika bazasining holati va mulk turlarini.

2-§. Aholiga xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlari

536. Aholiga xizmat ko'rsatish aholining to'laqonli yashash muhitiga bo'lgan huquqini ro'yobga chiqarishga xizmat qiluvchi, ta'lif, ijtimoiy, madaniy, maishiy, tibbiy, savdo, umumiyligi ovqatlanish va kommunal xizmat turlarini ko'rsatish, telekommunikatsiya, aloqa, shuningdek sport inshootlari va moliya muassasalari tomonidan ko'rsatilishi lozim.

537. Aholiga xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlari aholining asosiy qismi istiqomat qiladigan va ish joylariga yaqin hududlarda, jamoat markazlarida hamda jamoat transporti tizimi bilan bog'langan holda, piyodalar va transport vositalaridan foydalanish doirasida joylashtirilishi kerak.

538. Aholiga xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlari ularga yetib olish qulayligi bo'yicha:

kundalik ehtiyojlar uchun — piyoda 30 min dan ko'p bo'lmagan;

davriy ehtiyojlar uchun — transportdan foydalangan holda 30 min dan oshmaydigan masofada joylashtirilishi kerak.

539. Aholiga kundalik xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlarining xizmat ko'rsatish radiuslari quydagi [38-jadval](#) bo'yicha, ularning binolari va yer uchastkalari chegarasidan ko'chalarning qizil chiziqlari va boshqa binolargacha bo'lgan masofalar esa mazkur SHNQning [39-jadvali](#) bo'yicha qabul qilinishi lozim.

38-jadval

Muassasalar va tashkilotlar	Xizmat ko'rsatish radiusi, m	
	shahar aholi punktlarida	qishloq aholi punktlarida
Maktabgacha ta'lif tashkilotlari	300	500
Maktabgacha ta'lif tashkilotlari, qurilish zinchligi past bo'lgan (1-2-qavatli tomorqali (yakka tartibdagisi) uy-joylar joylashgan) hududlarda	500	750
Umumiy o'rta ta'lif tashkilotlari I bosqich — boshlang'ich ta'lif (I — IV sinflar)	300	1000 yoki transportda 15 daqiqa
II bosqich — tayanch o'rta ta'lif (V — IX sinflar) III bosqich — o'rta ta'lif (X — XI sinflar)	500 800	2000 yoki transportda 30 daqiqa
Hordiq va jismoniy-sog'lomlashtirish obyektlari	500	2000 yoki transportda 30 daqiqa
Tuman ahamiyatidagi jismoniy-sport markazlari	1500	

Poliklinikalar va ularning filiallari, qishloq vrachlik punktlari	1500	transportda 30 daqiqa
Dorixonalar	500	transportda 30 daqiqa
Dorixonalar, qurilish zichligi past bo'lgan (1-2-qavatli uy-joylar joylashgan) hududlarda	800	
Savdo, umumiy ovqatlanish va maishiy xizmat tashkilotlari:	300 — 500 800 — 1500	800 — 2000 transportda 30 daqiqa
mahalliy ahamiyatga ega markazlar, kundalik qatnov davriy qatnov (nooziq-ovqat do'konlari, bozorlar)		
Mahalla markazlari (jamoat idoralari)	500	1000 yoki transportda 15 daqiqa

Izohlar:

1. Jadvalda ko'rsatilgan radiuslar nogironligi bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan ta'limga muassasalari, shuningdek gimnaziyalar, litseylar, alohida fanlarni o'rganish markazlariga hamda nodavlat ta'limga tashkilotlariiga tatbiq etilmaydi.

2. Cho'l va yarim cho'l zonalarda hamda murakkab relyefli hududlarda jadvalda ko'rsatilgan radiuslarni 20 foizgacha o'zgartirishga yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

39-jadval

Xizmat ko'rsatish muassasa va korxonalarining binolari (yer uchastkalari)	Xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlarining binolari (yer uchastkalari)dan masofa, m			
	Qizil chiziqqacha		Uy-joylar devorigacha	Maktabgacha va umumiy o'rta ta'limga tashkilotlari, davolash muassasalari binolarigacha
	shahar aholi punktlarida	qishloq aholi punktlarida		
Maktabgacha va umumiy o'rta ta'limga tashkilotlari, (bino devorigacha)	25	10		insolyatsiya va yoritish normalariga ko'ra
Yong'in qutqaruv depolari	10	10	-	-
Ikkilamchi xomashyo qabul punktlari	-	-	20	50
Qabristonlar	6	6		SanQvaN 0103-25 bo'yicha
Poliklinika, dispanser va shifoxonalar	6	6		SanQvaN 0020-22 bo'yicha

(39-jadval O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

3-5. Ta'limga muassasalari va tashkilotlari

540. Ta'limga tashkilotlari aholining ta'limga mehnat, estetik va jismoniy tarbiyaga kundalik ehtiyojin ta'minlash tizimlari quydagilarni o'z ichiga olishi kerak:

maktabgacha ta'limga tashkilotlari (umumiy turdag'i, ko'p tarmoqli ixtisoslashtirilgan, inklyuziv guruhlarga ega bo'lgan hamda qo'shma turdag'i);

umumiy o'rta ta'limga tashkilotlari (boshlang'ich ta'limga, tayanch o'rta ta'limga va o'rta ta'limga muassasalari, litseylar, gimnaziyalar, o'quv-pedagogik majmualar va boshqalar);

professional ta'limga tashkilotlari (kasb-hunar maktablari, kollejlar va texnikumlar);

maktabdan tashqari ta'limga muassasalari (bolalarning bo'sh vaqtiga va dam olishini tashkil etish uchun madaniy-estetik, ilmiy, texnikaviy, sport yo'naliishidagi maktabdan tashqari ta'limga tashkilotlari);

jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish markazlari;

yoshlar uchun o'quv, madaniyat va dam olish markazlari;

oliy ta'limga tashkilotlari (bakalavriat va magistratura bosqichi);

oliy ta'limga keyingi ta'limga tashkilotlari (oliy ta'limga va ilmiy tashkilotlar, tayanch doktorantura — falsafa doktori (Doctor of Philosophy (PhD) va doktorantura — fan doktori (Doctor of Science (DSc) ilmiy darajasiga da'vogar izlanuvchilar uchun ta'limga shakli).

541. Kichik shaharlar, shaharchalar va tuman markazlarida maktabgacha ta'limga umumiy o'rta ta'limga tashkilotlari sig'imi yondosh hududlardagi qishloq aholi punktlaridan keladigan bolalarni hisobga olgan holda aniqlanishi lozim.

4-§. Maktabgacha ta'lif tashkilotlari

542. Maktabgacha ta'lif tashkilotlarining sig'imi aholining demografik tarkibidan kelib chiqib, maktabgacha ta'lif tashkilotlari bilan qamrab olish darajasi 1 — 5 yoshdagi bolalarni — 85 foiz, 5 yoshdan katta bolalarni esa — 100 foiz miqdorda qabul qilinishi kerak.

543. Maktabgacha ta'lif tashkilotlari uchun yer uchastkalari maydoni 1 o'rinn hisobidan quyidagi o'lchamlarda qabul qilinishi kerak, m²:

100 o'ringacha — 40;

100 o'rindan ortiq — 35;

turar joy binolari ichiga qo'shib qurilganda — 29.

yakka tartibdag'i uy-joylarda joylashtiriladigan maktabgacha ta'lif tashkilotlari uchun — 12.

Oldingi tahrirga qarang.

544. Maktabgacha ta'lif tashkilotlari va ularning hududlari SHNQ 2.08.02-23ga muvofiq loyihalanishi kerak.

(544-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

545. Sog'lomlashadirish, maxsus hamda nogironligi bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktabgacha ta'lif tashkilotlari SHNQ 2.08.07-22ga muvofiq joylashtirilishi lozim.

546. Maktabgacha ta'lif tashkilotlarining sig'imirini maktabgacha yoshdagi bolalarni qamrab olinishi ko'rsatkichlari, sog'lomlashadirish va maxsus muassasalar demografik ma'lumotlarga hamda quyidagi **40-jadvalga** muvofiq hisoblanishi lozim.

40-jadval

Shaharsozlik sharoitlarning turlari	Tashkilotlarning ta'minlanish darajasi, maktabgacha yoshidagi bolalar qamrovi, foiz			
	umumi turdag'i	sog'lomlash-tirish	maxsus	jami
Sanoat shaharlari va sanoat-aholi joylashgan tumanlar, yangi turar joy qurilish tumanlarida	75	10	5	90
Shakllangan (eski shahar), kam qavatli yakka tartibdag'i uy-joylar hududlarida	60	10	5	75
Qishloq aholi punktlarida	50	5 — 10	5 — 10	60 — 70

547. Maktabgacha ta'lif tashkilotlari tizimiga idoraviy va nodavlat maktabgacha ta'lif tashkilotlarini ham kirishiga yo'l qo'yiladi.

5-§. Umumi o'rta ta'lif tashkilotlari va maktab-internatlar

548. Umumi o'rta ta'lif tashkilotlarining quvvatlari bolalarni qamrab olishni hisobga olgan holda belgilanishi lozim, bunda umumi o'rta ta'lif tashkilotlarining boshlang'ich va tayanch o'rta ta'lif bosqichlari uchun — 100 foiz, o'rta ta'lif bosqichi uchun — 75 foiz.

549. Umumi o'rta (o'rta maxsus) ta'lif tashkilotining hududida har bir ta'lif oluvchi uchun ajratiladigan umumi maydoni o'lchamlari quyidagi **41-jadvaliga** muvofiq belgilanishi lozim.

41-jadval

T/r	O'quvchilar soni (kishi)	Bir o'quvchiga ajratilgan umumi yer maydoni o'lchami (m ²)
1.	40 — 660 nafar	20
2.	661 — 989 nafar	15
3.	989 nafardan ortiq	10

550. Ixtisoslashtirilgan va maxsus maktablar (matematika, tillar, aniq fanlar), gimnaziyalar, litseylar, shuningdek nodavlat ta'lif tashkilotlarining sig'imi o'quvchi o'rinn soni hisobidan qabul qilinishi kerak.

551. Maktab-internatlarning sig'imi muayyan sharoitlardan kelib chiqib loyihalash topshirig'i bilan belgilanishi kerak.

552. Kanalizatsiya tizimi bo'lmagan aholi punktlarda maktablar uchun hovlida qo'l yuvish joyi bo'lgan alohida turgan o'rali hojatxonalar loyihalashga yo'l qo'yiladi.

553. Maktabdan tashqari ta'lif tashkilotlari sig'imi hamda uchastkalar maydoni o'lchamlari quyidagi **42-jadvalga** muvofiq qabul qilinishi kerak.

42-jadval

Muassasalar	Hisob normasi	Uchastka o'lchamlari
Barcha maktabdan tashqari muassasalar, qamrovi o'quvchilarning umumiy sonidan, foizda, jumladan: san'at maktablari (musiqa, badiiy, raqs, tabiatshunoslik va texnik to'garaklar)	10 — 15 2,7 — 3,5	
bolalar-o'smirlar sport maktablari	2,3 — 3,5	1 joyga 50 — 70 m ²

554. Maktabdan tashqari ta'llim tashkilotlarini bolalarning turar joyiga piyoda yetib olish yaqinligini hisobga olib joylashtirish kerak. Yirik maktablar negizida bolalar uchun madaniy-hordiq va jismoniy-sog'lomlashtirish markazlari (to'garaklari)ni yaratishga yo'l qo'yiladi.

555. Qishloq aholi punktlarida maktabdan tashqari ta'llim tashkilotlari aholi punktida joylashgan maktablar va madaniyat markazlar tarkibida joylashtirilishi lozim. Yirik qishloq aholi punktlarida maktabdan tashqari ta'llim tashkilotlari qishloqlar guruhini hisobga olgan holda joylashtirilishi kerak.

6-§. Professional ta'llim, oliy ta'llim va oliy ta'llimdan keyingi ta'llim tashkilotlari

556. Professional ta'llim tashkilotlari (PTT) yirik va katta shaharlarda, oliy ta'llim va oliy ta'llimdan keyingi ta'llim tashkilotlari (OTT) esa eng yirik va yirik shaharlarda loyihalashtirish topshirig'iga ko'ra joylashtirilishi kerak.

OTTning o'qituvchilari va xizmat ko'rsatish xodimlarining soni shaharni shakllantiruvchi guruh tarkibida hisobga olinishi lozim.

557. Professional ta'llim tashkilotlarining sig'imi umumta'llim maktablarining 9-sinfini tugatgan o'quvchilar sonining 25 foizi miqdorida hisobga olinishi kerak.

PTTning o'qituvchilar va xizmat ko'rsatish xodimlari shaharni shakllantiruvchi guruh tarkibida hisobga olinishi zarur.

558. PTT va OTT uchun yer uchastkalari maydoni ta'llim yo'nalishdan va talabalar sonidan kelib chiqib mazkur SHNQning [43](#) va [44-jadvallari](#) bo'yicha hisoblanishi, rekonstruksiyasi sharoitida ularning yer uchastkalari maydoni 30 foizgacha kamaytirilishiga yo'l qo'yiladi.

[43-jadval](#)

	Talabalar soni, kishi	1 talabaga hisoblangan uchastka maydoni, m ² , yo'nalishi bo'yicha
Professional ta'llim tashkilotlari	360	100 — 130
	450	70 — 110
	540	65 — 100
	720	63 — 85
	900	63 — 77

[44-jadval](#)

OTTning zonalari	1 talabaga hisoblangan uchastka maydoni, m ² , yo'nalishi bo'yicha
O'quv zonasi	30 — 70
Sport zonasi	10 — 20
Yotoqxona zonasi	15 — 30
Oliy ta'llimdan keyingi ta'llim tashkilotlari, shu jumladan malaka oshirish institutlari	yo'nalishiga muvofiq, K = 0,5

559. Qishloq xo'jaligi yo'nalishidagi OTTning o'quv xo'jaliklari (qishloq xo'jaligi dalalari, tajriba uchastkalari, poligonlar) o'quv binolaridan alohida joylashtirishga yo'l qo'yiladi. Ularning maydonlari loyihalashtirish topshirig'i bilan belgilanishi kerak.

7-§. Davolash-profilaktika muassasalari

560. Davolash-profilaktika muassasalari sig'imi va uchastkalarining o'lchamlari hisob ko'rsatkichlari [SanQvaN 0020-22](#) hamda quyidagi [45-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

[45-jadval](#)

Joylashushi	Muassasalar	O'lchov birligi	1000 kishiga soni	Yer uchastkalari o'lchami, ha
1	2	3	4	5

Daha, mavze, magistrallararo hudud	Markazlashgan dorixonalar	obyekt	1 ta obyekt	0,2-0,3 yoki bino ichiga qurilgan
	Poliklinika, ambulatoriya	obyekt	1 ta obyekt	0,2-0,3 yoki bino ichiga qurilgan
Turar joy tumani	Umumiyo'nalish (oilaviy) poliklinikalari	smenada qatnov	26	obyekt uchun 0,3-0,5
	jumladan: kattalar uchun		13	obyekt uchun 0,2-0,3
	bolalar uchun		13	obyekt uchun 0,2-0,3
	Markazlashgan dorixonalar	obyekt	2 — 4 ta obyekt	0,2-0,3 yoki bino ichiga qurilgan
	Nodavlat tibbiyot tashkilotlari	obyekt	topshiriq bo'yicha	0,3-0,5 yoki bino ichiga qurilgan
Shahar (ma'muriy tuman), boshqa aholi punktlari	Ixtisoslashtirilgan va statsionardagi poliklinikalar, dispanserlar (statsionarsiz)	smenada qatnov	10 (topshiriq bo'yicha)	obyekt uchun 0,3-0,5
	Markazlashgan dorixona	obyekt	topshiriq bo'yicha	obyekt uchun 0,2-0,3
	Barcha turdag'i shifoxonalar (statsionarlar) jumladan:	koyka	15-12	statsionar sig'imi (joylarda) 1 koykaga m ² 50 — 150 — 300 m ² 150 — 400 — 125 m ² 400 — 600 — 100 m ² 600 va undan ko'p — 80 m ²
	kattalar uchun (jumladan tug'ruqxonalar)	koyka	9 — 14	tug'ruqxonalar uchun 0,7 koeff.
	bolalar uchun	koyka	6 — 11	bolalar uchun 1,5 koeff.
Shahar (ma'muriy tuman), boshqa aholi punktlari	Qon quyish stansiyasi	obyekt	0,2 obyekt	topshiriq bo'yicha (0,4 — 1,0)
	Sanitariya-epidemiologiya muassasalari	hudud birligiga obyekt	1 hududga 1 ta obyekt	topshiriq bo'yicha (1,0 — 2,5)
	Tez tibbiy yordam stansiyasi (podstansiyasi)	avto-mashina	1 ta maxsus transport	topshiriq bo'yicha (kamida 0,1)
	Tez tibbiy yordam stansiyasi (qishloq aholi punktlari uchun)	avto-mashina	1 ta maxsus transport	topshiriq bo'yicha (kamida 0,1)

Izohlar:

1. Nodavlat tibbiyot tashkilotlari davlat tibbiyot muassasalariga qo'shimcha hisobga olinishi kerak.
2. Qishloq aholisiga xizmat ko'rsatish uchun mahalliy va tuman shifoxonalari bo'lishi lozim.
3. Bir yer uchastkasida bir necha statsionar joylashganda uchastka maydoni umumiyo' sig'imidan kelib chiqib hisoblanishi kerak.

Eng yirik va yirik shaharlarda rekonstruksiya hududlarida, relyefda, ko'kalamzorlashtirish va qurilish uchun noqulay sharoitlarida shifoxonalar uchun yer uchastkalari maydonini 25 foizgacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

Shahar atrofi zonalarida joylashtiriladigan shifoxonalarning uchastkalari maydonini 25 foizgacha oshirishga yo'l qo'yiladi.

4. Sig'imi 400 koykagacha bo'lган shifoxona yer uchastkasini 50 foizgacha oshirishga yo'l qo'yiladi.

5. Statsionar va poliklinika (dispanser) yer uchastkalari o'lchamlari bitta davolash-profilaktika qilish muassasasiga birlashtirilganda tegishli normalar bo'yicha olinishi kerak.

6. Shaxsiy davolash muassasalari yer uchastkalari o'lchamlari davlat davolash-profilaktika muassasalari normalari bo'yicha olinishi kerak.

7. Davolash-profilaktika muassasalarining joylashuvi, hisob normalari va yer uchastkasi o'lchamlari SanQvaN 0020-22 bo'yicha olinishi kerak.

561. Aholi punktlari aloqalarni hisobga olgan holda davolash-profilaktika muassasalari uchun hisobiy ko'rsatkichlar quyidagi **46-jadval** bo'yicha olinishi kerak.

46-jadval

Muassasalar, o'lchov birligi	Hisob ko'rsatkichlari			
	viloyat markazida, mintaqaviy joylashtirish tizimi markazida	shaharda, mahalliy joylashtirish tizimi markazida	Viloyat bo'ysunuvi-dagi shaharda	Tuman bo'ysunuvidagi shaharda
Barcha turdag'i statsionarlarda, 1000 kishi aholiga koykalar soni,	25	20	20	16
jumladan:				
kattalar uchun	14	12	12	9
bolalar uchun	11	8	8	7
Poliklinikalar, smenada qatnovchi soni,	38	35	35	33
jumladan:				
kattalar uchun	19	17	17	16
bolalar uchun	19	18	18	17

562. Dorixonalar xizmat ko'rsatiladigan aholi soni hisobidan 8 — 10 ming kishiga bitta dorixona hisobidan aniqlanadi. Dorixona (obyekt) uchun yer uchastkasi maydoni 0,25 ha o'lchamda qabul qilinadi.

Kichik va dori-darmon tayyorlanmaydigan dorixonalarni turar joy, jamoat boshqa binolarining birinchi qavatida joylashtirishga yo'l qo'yiladi.

563. Davolash-profilaktika muassasalari aholi punktining turar joy va jamoat zonalarining ko'kalamzorlashtirilgan hamda sanitariya-gigiyenik jihatdan eng qulay hududlarda joylashtirilishi kerak.

564. Yirik ixtisoslashgan shifoxonalar (ruhiy, sil, yuqumli, onkologik, teri-tanosil kasalligi), shuningdek qariyalar va mehnat faxriylari uchun internatlar, pansionatlar hamda psixonevrologik internatlar aholi joylashgan hududdan kamida 500 m masofada joylashtirish lozim.

565. Davolash-profilaktika muassasalarini avval chiqindixona, najaslardan tozalash maydonlari, hayvonlar ko'milgan joylar, qabristonlar, shuningdek organik, kimyoviy va boshqa chiqindilar uchun foydalanylган hududlarda joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

566. Davolash-profilaktika muassasalari hududi orqali magistral muhandislik kommunikatsiyalarni (suv, issiqlik, elektr ta'minoti, oqava tarmoqlari) o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

567. Davolash-profilaktika muassasalarining tug'ruqxona, statsionar va davolash binolari muassasa uchastkasi chegarasi (qizil chizig'i)dan 30 m masofada, turar joy va jamoat binolaridan kamida 50 m masofada, davolash-diagnostika, poliklinika, dispanserlar va ayollar maslahatxonalari binolaridan kamida esa 15 m masofada joylashtirish lozim.

568. Davolash-profilaktika muassasalarining kirish yo'llari, ichki o'tish yo'llari va piyodalar yo'laklari qattiq qoplamaga ega bo'lishi kerak.

569. Davolash-profilaktika muassasasi hududidagi binolar orasidagi sanitariya masofalar insolyatsiya, yoritish, shamollatish, shovqin va changdan himoya qilish choralarini ta'minlashi lozim.

570. Aholisi 10 ming kishidan ko'p bo'lgan shahar va shaharchalarda poliklinikalar joylashtirilishi lozim.

571. Davolash-profilaktika muassasalari hududlaridagi qurilish zichligi umumiy maydonining kamida 15 foizni tashkil etishi, qolgan hududlari (umumiy maydonning kamida 60 foizi) obodonlashtirilishi va ko'kalamzorlashtirilishi kerak. Bunda, bog' zonasining maydoni bir koykaga 25 m^2 hisobidan olinishi kerak.

Davolash-profilaktika muassasalari hududlarining perimetri bo'ylab eni 10 m dan kam bo'lmagan daraxtzor va butazorlar ekilishi lozim.

8-§. Jismoniy tarbiya-sport inshootlari

572. Jismoniy tarbiya-sport inshootlari aholi punktlarining barcha turar joy hududlarida va shahar atrofidagi yashil zonalarda joylashtirilishi kerak.

Jismoniy tarbiya-sport inshootlari joylashuvi, hisob ko'rsatkichlari, uchastkalarining maydoni quyidagi [47-jadvalga](#) muvofiq bo'lishi lozim.

47-jadval

Joylashuvi	Inshootlar	O'lchov birligi	1000 kishiga norma	Yer uchastkasi o'lchami

Mavze (daha)lar, mahalla, turar joy majmuasi	Bolalar o'yinlari, sport o'yinlari va jismoniy tarbiya-sport mashg'ulotlari maydonchalarini	ha		0,31
	jumladan: maktabgacha yoshidagi bolalar uchun			0,05
	kichik yoshdagi o'quvchilar uchun			0,06
	katta yoshdagi o'quvchilar va kattalar uchun			0,2
	Kattalar va bolalarning jismoniy tarbiya-sport va sog'lomlashshtirish mashg'ulotlari uchun xonalar	pol maydoni, m ²	40-60	loyihalash topshirig'i bo'yicha
Turar joy tumani markazi — sport inshootlari yoki sport markazi zonasini	Jismoniy-sport inshootlari majmui	ha		0,2-0,3
	Sportzallar	poli, m ²	20-40	loyihalash topshirig'i bo'yicha
	Hovuzlar: Yopiq	m ² suv yuzasi	10-15	
	Ochiq		15-20	
Umumshahar markazi — sport inshootlari zonasini	Jismoniy-sport inshootlari majmui	Ga		0,15-0,25
	Sportzallar	poli, m ²	40	loyihalash topshirig'i bo'yicha
	Hovuzlar: Yopiq	m ² suv yuzasi	10-15	
	Ochiq		15-20	

Izohlar:

1. Mavze (daha)lardagi katta yoshdagi o'quvchilar va kattalar uchun sport maydonchalarini maktablarning sport maydonlari bilan birlashtirilishi lozim.

2. 10 ming kishigacha bo'lgan aholi punktlarda jismoniy-sport maydonchalarini maydoni 1 ming kishiga 0,5 ha hisobidan olinishi kerak.

9-§. Madaniyat va san'at muassasalari

573. Madaniyat va san'at muassasalarini jamoat markazlarida joylashtirish kerak.

Ularning joylashuvi, hisobiy ko'rsatkichlari va uchastka maydonlari quyidagi 48-jadval bo'yicha qabul qilinishi lozim.

48-jadval

Muassasalar	O'lchov birligi	1000 kishiga hisobiy ko'rsatkich		Yer uchastkalari kattaligi
		turar joy tumani markazi, mavze (daha)	shahar markazi, shahar tumani markazi	
Madaniy-ommaviy ishlar va hordiq olish muassasalari	foydali maydoni, m ²	30 — 60	-	jumladan, mahalla va bolalar-o'smirlar klublari uchun, 1 o'ringa 5 — 7 m ² ,
Madaniyat markazlari	tomoshabin, o'rinni	25 — 30	25 — 50	obyekt uchun 0,6-1,0 ha
Kinoteatrlar (videozallar)	tomoshabin, o'rinni	10 — 15	15	1 o'ringa 5 m ²
O'yin-atraksion va o'yin-avtomat zallari	tashrif buyuruvchi	topshiriq bo'yicha	topshiriq bo'yicha	ichiga qurilgan, yopiq maydonlarda, yoziq xonalarda, yig'ma qurilmalarda
Teatrlar	tomoshabin, o'rinni	-	4 — 6	topshiriq bo'yicha
Konsert zallari		-	3 — 4	(1 o'ringa 13 — 20 m ² ,
Sirklar		-	3 — 5	obyekt uchun 1,0-1,7 ha)

Raqs zallari	pol maydoni, m ²	-	3 — 5	topshiriq bo'yicha (1 o'ringa 6 — 12 m ²)
Leksiya zallari	o'rin	-	1,5 — 2	topshiriq bo'yicha (1 o'ringa 6 — 12 m ²)
Universal sport-tomosha zallari (arenalar), jumladan sun'iy muzli	o'rin		5 — 8	1 ta obyekt uchun 0,8-2 ha
Ommaviy kutubxonalar	saqlash birligi/ kitobxon joyi	1,5 — 2	1,5 — 2,5	1 ta obyekt uchun 0,15 — 0,3 ha
Qo'shimcha shahar kutubxonasi		1,0	1,0 — 2,0	
50 — 100 ming kishiga				topshiriq bo'yicha
100 — 250 ming kishiga				topshiriq bo'yicha
Ko'rgazma zallari, muzeylar	obyekt		topshiriq bo'yicha	topshiriq bo'yicha, 1 ta obyekt uchun 0,5 — 1,2 ga

Izohlar:

1. Normalarning eng kam qiymati eng yirik shaharlar uchun olinishi kerak. Yangi shaharlar uchun hisobiy hajmini eng katta, uchastkalar maydonini esa eng kam ko'rsatkichlardan olish kerak.

2. Mavsumiy tomosha inshootlarining sig'imi (yozgi kinolar, konsert va teatr zallari) loyihalash topshirig'iغا ko'ra statsionar inshootlarning normalaridan tashqari olinishi kerak.

3. Tuman va shahar aqmiyatidagi jamoat markazlari tarkibida madaniy muassasalar joylashganida umumiylar uchastkasining o'lchami 25 — 30 foizga kamaytirilishi kerak.

4. Markaziy shahar kutubxonalari uchun hisob normalari aholi punktlararo vazifalari hisobidan mahalliy sharoitlarga ko'ra (loyihalash topshirig'i bo'yicha) aniqlanishi kerak.

574. 10 ming kishigacha bo'lgan aholi punktlarida madaniyat markazlarining sig'imi va uchastkalari o'lchamlari aholi punktlararo vazifalarini hisobga olgan holda (piyoda yurishda 30 min lik masofada) loyihalashtirish topshirig'i bilan belgilanishi kerak.

Hisoblar uchun aholi punkting loyihami aholisi sonidan (ming kishida) kelib chiqib, quyidagi tomoshabinlar o'rini hisobida qabul qilinishi lozim:

1,0 gacha — 300;

1,0 — 2,0 gacha — 250 — 200;

2,0 — 5,0 gacha — 200 — 190;

5,0 — 10,0 gacha — 190 — 140;

10,0 — 20,0 — 140 — 80.

575. Qishloq aholi punktlarida kutubxonalarni madaniyat markazlar tarkibida, loyihalashtirish topshirig'iغا ko'ra joylashtirish lozim. Bunda, 1 ming kishiga 3 — 5 ming saqlash birligi va 2 — 5 kitobxon joyi hisobidan olinishi kerak.

10-§. Savdo, umumiylar ovqatlanish va maishiy xizmat ko'rsatish korxonalarini

576. Savdo, umumiylar ovqatlanish va maishiy xizmat ko'rsatish korxonalarining hisob ko'rsatkichlari va uchastka o'lchamlari quyidagi [49-jadval](#) bo'yicha olinishi kerak.

49-jadval

Korxonalar, o'lchov birligi	Shahar aholi punktlarida	Qishloq aholi punktlarida	Yer uchastkalari maydoni
Do'konlar, 1000 kishiga m ² savdo mayd.		250 — 300	Savdo korxonalarini, savdo mayd. m ² , 100 m ² savdo maydoni: 600 gacha — 0,08 ha 600 dan 1500 gacha — 0,05 ha 1500 dan 3000 gacha — 0,02 ha.

jumladan: oziq-ovqat mollari	70	90 — 100	Mahalliy ahamiyatdagi savdo markazlari, aholi soni, ming kishiga: 4 dan 6 gacha — 0,4 — 0,6 ha 6 dan 10 gacha — 0,6 — 0,8 ha 10 dan 15 gacha — 0,8 — 1,1 ha 15 dan 20 gacha — 1,1 — 1,3 ha.	
nooziq-ovqat mollari	30	160 — 200	Qishloq aholi punktlari va kichik shaharlar savdo markazlari, aholisi soni, ming kishiga: 1 gacha — 0,1 — 0,2 ha 1 dan 3 gacha — 0,2 — 0,4 ha 3 dan 4 gacha — 0,4 — 0,6 ha 5 dan 6 gacha — 0,6 — 1,0 ha 7 dan 10 gacha — 1,0 — 1,2 ha.	
Bozor majmualari, 1 ming kishi, m ² savd.may./savd. joyi	12 — 18 2 — 3	topshiriq bo'yicha	Bozor majmuasining savdo maydoni, m ² 600 gacha — 1 m ² savd.may.ga 14 m ² 600 dan 3000 gacha — 10 m ² 3000 dan ortiq — 6 — 8 m ²	
Mavsumiy bozor savdosi, m ² savdo maydoni	topshiriq bo'yicha, asosiy hajmidan: 50 — 100 foiz			
Umumi ovqatlanish korxonalari, 1 ming kishiga	6 — 8	20 — 30	o'tirish joyi, 100 joyga ha: 50 gacha — 0,2 — 0,25 ha 50 dan 150 gacha — 0,2 — 0,15 ha 150 dan ortiq — 0,1 ha	
Ovqatlanish korxonalarining mavsumiy joylari	topshiriq bo'yicha, asosiy hajmidan:			
	30 — 60 foiz	50 — 100 foiz		
Kulinariya do'konlari, 1 ming kishiga 1 m ² savd.mayd.	3	3	topshiriq bo'yicha	
Maishiy xizmat ko'rsatish korxonalari, 1 ming kishiga 1 ish joyi,	2	5 — 7	10 ish joyi uchun, korxonalar quvvati ish joylari hisobida, 10 dan 50 gacha — 0,1 — 0,2 ha 50 dan 150 gacha — 0,05 — 0,08 ha 150 dan ortiq — 0,03 — 0,04 ha	
jumladan: bevosita xizmat ko'rsatish	2	3 — 4		
buyurtmalarni markazlashtirilgan holda bajarish korxonalari	2	2 — 3		
Kommunal xizmat ko'rsatish korxonalari: kir yuvish korxonasi (fabrikasi) 1 ming kishiga, smenada kg kiyim-choyshab	40 — 80	30 — 40	1 obyekt uchun 0,5 — 1,0 ha	
o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish kirxonasi, obyekt	10	10 — 20	1 obyekt uchun 0,1 — 0,2 ha	
kimyoviy tozalash korxonalari, 1000 kishiga, smenada kg kiyim (buyum)	6	3 — 4	1 obyekt uchun 0,1 — 0,2 ha	
Hammom, 1000 kishiga joy	5	7	0,2-0,4 ha 1 obyektga	

577. Savdo, umumi ovqatlanish va maishiy xizmat ko'rsatish korxonalarini majmualarga birlashtirib, jamoat markazlari tarkibida joylashtirish lozim.

578. Katta bo'Imagan bozorchalar mahsulotlarni bevosita iste'molchilarga chakanalab sotishni hisobga olgan holda shahar va mavzelarning markaziy tumanlariga joylashtirish kerak.

10 — 30 savdo o'rniga ega bo'lgan kichik bozorlarni (bozor pavilyonlarini) mahalla markazlariga va aholisi 5 ming kishigacha bo'lgan aholi punktlarida joylashtirish lozim.

50 — 100 savdo o'rniga ega bo'lgan va to'rli xil savdodan (qishloq xo'jaligi mahsulotlari, oziq-ovqat mahsulotlari; sanoat mollari va xo'jalik mollari) tashkil topgan bozorlarni mavzelarda va aholisi 25 minggacha bo'lgan mavzelarda joylashtirish kerak.

150 — 400 savdo o'rniغا ega bo'lgan bozor birlashmalari va bozor majmualarini (qishloq xo'jaligi mahsulotlari; oziq-ovqat mahsulotlari; sanoat mollari va xo'jalik mollari) bir-biridan ajratgan holda joylashtirish lozim.

579. Qurilish materiallari, avtomobillar va ularga ehtiyyot qismlari, uy hayvonlari va parrandalarni sotishga ixtisoslashgan bozorlarni aholi punktlarining chekkalarida yoki ulardan tashqarida joylashtirish lozim.

11-5. Ma'muriy-xo'jalik va kommunal muassasalar

580. Boshqarish, ma'muriy, moliya muassasalari va tashkilotlari, shuningdek telekommunikatsiya, axborot texnologiyalari, aloqa korxonalar shaharlar, rejalashtirish tumanlari, turar joy va sanoat zonalarining jamoat markazlarida joylashtirilishi, mazkur muassasalarning yer uchastkalari o'lchamlari quyidagi **50-jadval** bo'yicha olinishi kerak.

50-jadval

Muassasalar, tashkilotlar va korxonalar (o'lchov birligi)	Hisob normasi	Yer uchastkalari maydoni
Davlat boshqaruvi muassasa va tashkilotlari, obyekt (jumladan tuman va shahar hokimliklari)	topshiriq bo'yicha	<p>1 xodimga:</p> <p>44 — 19 m² — 3 — 5 qavatli binoda</p> <p>13 — 11 m² — 9 — 12 qavatli binoda</p> <p>10 m² — qavatlari 16 va undan ortiq,</p> <p>shaharchalarda va qishloq aholi punktlarida 1 xodimga:</p> <p>60 — 40 m² — 3 qavatgacha binoda</p>
Turar joy dahalarida, mahalla markazlari, obyekt	1,5 — 3,0 ming kishiga	1 ta obyekt uchun 0,6 — 0,9 ha
Kasaba qo'mitalari binolari, obyekt	topshiriq bo'yicha	1 ta obyekt uchun 0,3 — 0,6 ha
Ichki ishlar vazirligining tuman va shahar bo'limlari, obyekt	topshiriq bo'yicha	<p>shahar bo'limlari uchun 0,35 — 0,5 ha</p> <p>tuman bo'limlari uchun 0,2 — 0,4 ha</p>
Loyiha tashkilotlari	topshiriq bo'yicha	<p>1 xodimga:</p> <p>30 — 15 m² — 2-5 qavatli binolarda</p> <p>9,5-8,5 m² — 9-12 qavatli binolarda</p> <p>7 m² — qavatlari 16 va undan ortiq</p>
Tuman (shahar) jinoyat ishlari bo'yicha sudlar, ish joyi	30 ming kishiga 1 sudya	<p>1 ta obyekt uchun, sudya (xodim)lar sonidan:</p> <p>0,15 ha — 1</p> <p>0,3 ha — 5</p> <p>0,4 ha — 10</p> <p>0,5 ha — 25</p>
Viloyat jinoyat ishlari bo'yicha sudlar, ish joyi	60 ming kishiga 1 sud a'zosi	
Yuridik maslahatxonalar, ish joyi	10 ming kishiga 1 advokat	
Notarial idoralar, ish joyi	30 ming kishiga 1 notarius	
Telekommunikatsiya stansiyalari va ularning infratuzilmalari, jumladan, radio, radiorele, mobil aloqa stansiyalari, ma'lumotlarni saqlash va ularga ishlov berish markazlari, pochta aloqasi bog'lamasi va bo'limlari, telegraf, telekommunikatsiya bog'lamasi hamda Raqamli texnologiyalar vazirligi tizimidagi korxona, tashkilot va muassasalarga tegishli (ma'muriy va xo'jalik) obyektlari, televiedeniye, kabel televiedeniye, radio-eshittirish va internet tarmoqlari	idoraviy qurilish normalari bo'yicha	<p>shahar aholi punktlarida:</p> <p>9 ming kishigacha — 0,07-0,08 ha</p> <p>9 — 18 ming kishiga — 0,09-0,1 ha</p> <p>20 — 25 ming kishiga — 0,11-0,12 ha</p> <p>qishloq aholi punktlarida:</p> <p>0,5 — 2,0 ming kishiga — 0,3 — 0,35 ha</p> <p>2 — 6 ming kishiga — 0,4 — 0,45 ha</p>
Bank bo'limlari, ish yurituvchi g'aznalar	10 — 30 ming kishiga 1 g'azna	<p>obyekt uchun:</p> <p>2 g'azna — 0,2 ha</p> <p>7 g'azna — 0,5 ha</p>

Xalq banki bo'limlari va filiallari, ish joy: shaharlarda shaharchalarda va qishloq aholi punktlarida	2-3 ming kishiga 1 ish joy (oyna)	3 ish joyga — 0,05 ha 5 ish joyga — 0,1 ha
---	--------------------------------------	---

581. Kommunal xo'jaligi korxonalarining yer uchastkalari joylashuvi o'lchamlari quyidagi **51-jadval** bo'yicha qabul qilinishi lozim.

582. Yong'in-qutqaruv depolarini SHNQ 2.09.21-22 talablarini hisobga olgan holda joylashtirish, ularning hisobiy ko'rsatkichlari quyidagi **51-jadval** bo'yicha qabul qilinishi kerak.

51-jadval

Muassasalar va korxonalar, o'chov birligi	Hisob normasi	Yer uchastkalari maydoni
Turar joydan foydalanish tashkilot, obyekt: Mavzelarda	10 — 20 ming kishiga 1 obyekt	0,3 ha
Turar joy tumanida	30 — 80 ming kishiga 1 obyekt	0,6-1,0 ha
Ikkilamchi xom ashyni qabul qilish punkti, obyekt	6 — 10 ming kishiga 1 obyekt	0,01 ha
Shahar muhandislik xizmatlari binolari, obyektlar (jumladan, sanitariya, shahar irrigatsiyasi, shahar ko'kalamzorlash xo'jaligi, shu kabilar)	topshiriq bo'yicha	0,2 — 1,5 ha
Yong'in-qutqaruv depolari, ming kishi aholisi bo'lgan punktlarda, yong'in-qutqaruv avtomobilari soni: 1 gacha	1 ming kishiga	1 ta obyekt uchun 0,6 — 0,8 ha
1 dan 5 gacha	1 — 5 ming kishiga	1 ta obyekt uchun 0,8 — 1,2 ha
5 dan 20 gacha	1 — 5 ming kishiga	1 ta obyekt uchun 1,2 — 1,5 ha
21 dan 50 gacha	1 — 5 ming kishiga	1 ta obyekt uchun 1,5 — 3 ha
51 dan 100 gacha	1 — 6 ming kishiga	topshiriq bo'yicha
101 dan 200 gacha	1 — 7 ming kishiga	
201 dan 500 gacha	1 — 8 ming kishiga	
500 dan ortiq	topshiriq bo'yicha	
Mehmonxonalar, 1 ming kishiga joylar: kichik va o'rta shaharlar hamda shaharchalar uchun katta, yirik va eng yirik shaharlar uchun	6 — 10 10 — 15	sig'imi, 1 joyga maydoni: 25 dan 100 gacha — 55 m ² 100 dan 500 gacha — 30 m ² 500 dan 1000 gacha — 20 m ²
Jamoat hojatxonalari	1 ming kishiga 1 jihoz	topshiriq bo'yicha
Dafn qilish xizmati idorasi	topshiriq bo'yicha	topshiriq bo'yicha
Motam-marosimlarini o'tkazish uyi	topshiriq bo'yicha	topshiriq bo'yicha
Qabristonlar	topshiriq bo'yicha	1 ming kishiga 0,24 ha

Izoh: Aholisi 250 ming kishi va undan ortiq bo'lgan ma'muriy tumanlari bo'lgan shaharlarda shahar xizmatlari obyektlari uchastkalarining eng katta normasidan 40 foiz miqdorda yer uchastkalari bo'lgan tuman muhandislik xizmatlari obyektlari joylashtirilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Xizmat ko'rsatish doirasi umumiyl foydalanish yo'llari bo'yicha hisoblanganda 3 000 m deb qabul qilinishi kerak.

(582-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'iga (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) asosan xatboshi bilan to'ldirilgan)

583. Mehmonxona, motel va mehmon uylari hisob-kitoblar asosida shaharlarning jamoat markazlarida joylashtirilishi kerak.

12-§. Sanatoriy-kurort va sog'lomlashtirish muassasalari

584. Sanatoriy-kurort, sog'lomlashtirish, dam olish va sayyohlik muassasalarining sig'imi statistik ma'lumotlar asosida va loyihalashtirish topshirig'i bo'yicha hisoblanishi, hisobiy ko'rsatkichlar esa quyidagi **52-jadvali** bo'yicha qabul qilinishi kerak.

Muassasalar	O'lchov birligi	Hisob ko'rsatkichi		Muassasa sig'imi, joy, yer uchastkasi maydoni, 1 joyga m ²
		Doimiy joylar	Mavsumiy joylar	
Sanatoriylar jumladan kasalliklar bo'yicha:				
sil bo'lmanan nafas olish a'zolari	kishi/joy	topshiriq bo'yicha, 0,43 (0,25)		
qon aylanishi a'zolari	kishi/joy	0,64		
hazm qilish a'zolari	kishi/joy	0,58 (0,11)		sig'imi 500 gacha bo'lganda — 150
harakat a'zolari	kishi/joy	0,36 (0,14)		sig'imi 1000 ortiq bo'lganda — 120
asab tizimi	kishi/joy	0,32 (0,08)		
bod xastaliklari	kishi/joy	0,15		
buyrak xastaliklari	kishi/joy	0,08 (0,02)		
ginekologik xastaliklari	kishi/joy	0,17		
sil sanatoriylari	kishi/joy	0,64 (0,36)		
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining chorbog'lari	kishi/joy	topshiriq bo'yicha	-	120 — 140
Bolalar sag'lomlashtirish oromgohlari	kishi/joy	8	30	150 — 200
Sport-sag'lomlashtirish oromgohlari	kishi/joy	10	15 — 20	150 — 200
Dam olish bazalari, pansionatlar	kishi/joy	8-9	10	120 — 130
shu jumladan bolalar bilan	kishi/joy	(5)	(7)	140 — 150
Sayyohlik bazalari	kishi/joy	5	5 — 9	70 — 100
Kempinglar	kishi/joy	-	5 — 9	130 — 150
Kurort mehmonxonalar	kishi/joy	topshiriq bo'yicha	-	65 — 75
Sayyohlik mehmonxonalar	kishi/joy	topshiriq bo'yicha	-	50 — 75

Izohlar:

1. Sanatoriylar uchun qavs ichida bolalar uchun, dam olish uylari va pansionatlar uchun qavs ichida bolali oilalar uchun ko'rsatkichlar keltirilgan.

2. Sanatoriylar qisqa muddatli va uzoq dam olish zonalari tarkibida joylashganda quyidagi masofalar qabul qilinishi kerak: ommaviy dam olish zonalari, bolalar oromgohlari, maktabgacha ta'lim tashkilotlari chorbog'lari, kempinglar va motellargacha — 500 m; dam olish uylari, sayyohlik bazalarigacha — 300 m.

3. Sanatoriy-kurort va dam olish muassasalar uchastkalari chegarasigacha I va II toifa avtomobil va temir yo'llaridan masofa — 300 m, lekin avtomobil yo'llarigacha 20 min piyoda yurishdan oshmasligi lozim.

4. Muassasalar uchastkalari maydonlari mahalliy sharoitga ko'ra, yozgi kengayishini hisobga olib qabul qilinishi kerak.

5. Ovchilik va baliqchilik bazalari mahalliy sharoitlarga ko'ra joylashtirilishi kerak.

6. Dam oluvchilar uchun madaniy-maishiy xizmat ko'rsatish obyektlarini hisoblash ularning maqsadlari va mavsumiy kengayishi hamda foydalanish talablarni hisobga olgan holda qabul qilinishi kerak.

585. Sanatoriy-kurort, sog'lomlashtirish, dam olish va sayyohlik muassasalar uchun joy tanlashda quyidagilarni hisobga olish lozim:

tabiiy davolash omillari (sanatoriy-kurort muassasalar uchun);

tabiiy sharoitlar xususiyatlari, jumladan madaniy omillar, shuningdek sayyohlik va sayr uchun qiziq bo'lgan obyektlarning mavjudligi; sanitariya-gigiyenik sharoitlar, ijtimoiy infratuzilmaning zarur qismlari bilan ta'minlash talablari.

13-§. Internatlar, qariyalar va nogironligi bo'lgan shaxslar uchun maxsus yashash uylari

586. Qariyalar va mehnat faxriylari, nogironligi bo'lgan shaxslar, shuningdek fiziologik jihatdan zaif bo'lgan va ruhiy xasta (psixonevrologik) bemorlar uchun internatlar sig'imi statistik ma'lumotlari asosida hisoblanishi kerak.

587. Muassasalarning hisobiyo ko'rsatkichlari va uchastkalari o'lchamlari quyidagi 53-jadval bo'yicha qabul qilinishi kerak.

53-jadval

Muassasalar	Hisobiyo ko'rsatkichi	Yer uchastkalari o'lchami, sig'imiga qarab, 1 joyga m ²
Qariyalar va mehnat faxriylari uchun internatlар, pansionatlar, 1 ming kishiga joy (60 yoshdan yuqori)	15 — 20	200 gacha — 150 200 dan ortiq — 100
Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun: katta yoshdagilar internatlari, 1 kishiga joy	2	
Psixonevrologik internatlар, 1 ming kishiga joy (18 yoshdan)	1,5 — 3	

14-§. Aholi punktlariaro xizmat ko'rsatish muassasalari

588. Aholini joylashtirish tizimlari markazlari bo'lgan shaharlardagi xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlarining quvvatini hisoblashda qo'shimcha ravishda ularning qamrab olish zonasida joylashgan kichik shaharlar,

shaharchalar va qishloq aholi punktlaridan kelib-ketuvchi aholini hisobga olish kerak:

eng yirik, yirik yoki katta shaharda — 2 h gacha;

orta va kichik shaharda — 1 h gacha.

589. Hisoblar quyidagi 54-jadvalning ko'rsatkichlari asosida bajarilishi lozim.

54-jadval

Xizmat ko'rsatish muassasalari va korxonalarining nomi	O'lchov birligi	Joylashtirish tizimida 1 ming kishiga norma	
		mahalliy joylashtirish tizimi markazi	mintaqaviy joylashtirish tizimi markazi
Do'konlar: oziq-ovqat	savdo mayd. m ²	5	2
nooziq-ovqat		8	4
Umumiy ovqatlanish muassasalari	o'rin	6	3
Konsert zallari	o'rin	0,8	0,5
Teatrlar	o'rin	1,0	0,5
Sirklar	o'rin	1,0	1,0
Universal sport-tomosha zallari	o'rin	2,0	2,0
Madaniyat markazlari va saroylari	o'rin	1,0	0,5
Kutubxonalar	ming jild	0,5	0,3
Kinoteatrlar	o'rin	1,0	0,5
Dorixonalar	obyekt	+	+
Poliklinikalar: bolalar uchun	smenada qatnov soni	1,0	1,0
kattalar uchun		2,0	1,0
Shifoxonalar: bolalar uchun	koyka	Mazkur SHNQning me'yordarda hisobga olingan	
kattalar uchun			
Tez yordam stansiyasi	avtoyo'l	0,1	-
Sanitariya-epidemiologiya xizmati muassasalari	obyekt	1,0	-
Ma'rifat uylari	joy	0,3	-

Hammomlar	joy	0,2	-
Maishiy xizmat ko'rsatish korxonalari: bevosita xizmat ko'rsatish	ish joyi	0,5	-
ishlab chiqarish korxonalari	ish joyi	4,0	0,5
Kir yuvish fabrikasi	smenada tozalangan buyum, kg	30	-
Kimyoviy tozalash fabrikasi		1,5	-
Qariyalar va mehnat faxriylari uchun internatlар (60 yoshdan)	joy	2,5	-
Bolalar internatlари (4 — 17 yosh)	joy	1,0	-
Psixonevrologik internatlар (18 yoshdan)	joy	1,0	-
Veterinariya shifoxonasi, veterinariya-bakteriologik laboratoriysi bilan	obyekt	1,0	-

15-bob. Hududlarni muhandislik jihatdan tayyorlash

1-§. Xavfli geologik va gidrogeologik hodisalardan muhofaza qilish

590. Hududlarni muhandislik jihatdan tayyorlashga oid tadbirlar tarkibi iqlim xususiyatlari hamda bosh rejalarini ishlab chiqishdan avval bajarilgan muhandislik-geologik, gidrogeologik izlanishlar va radioekologik tekshiruvlar natijalariga ko'ra belgilanishi kerak.

591. Hududni muhandislik jihatdan tayyorlash bo'yicha tadbirlar quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

umumiy — butun hududga taalluqli bo'lgan:

ko'kalamzor maydonlarni sun'iy sug'orish;

suv oqimlarini tartibga solish, tabiiy yoki sun'iy gidrografik tarmoqlarni boshqarish, qirg'oqbo'yini mintaqalarni tashkil etish va obodonlashtirish;

antiseysmik tadbirlar (seysmik faolligi 8 balldan ortiq bo'lgan hududlarda);

bosimsiz oqava va yomg'ir kanalizatsiyalari hamda drenaj tarmoqlarini yotqizish;

yer sathini vertikal rejalashtirish, yo'l va ko'chalarda bo'ylama nishablikni yaratish;

maxsus — ayrim aholi punktlari hududlariga taalluqli bo'lgan:

- hududlarda suv sathini pasaytirish;

- suv havzalarining qirg'oqlarini buzilishdan himoyalash;

- sel oqimlari, toshqinlar va suv bosishdan himoyalash;

- yer cho'kishiga qarshi tadbirlar;

- jarliklarning paydo bo'lishi va mavjudlarining rivojlanishi oldini olish;

- inson faoliyati natijasida ishdan chiqqan hududlarni (chiqindixonalar, faoliyati tugatilgan karyerlar va boshqalar) qayta tiklash.

2-§. Sun'iy sug'orish, suv obodonchiligi, suvni olib chiqib ketish

592. Sug'orish tizimlari sug'orish, suv chiqarish, dekorativ va mikroiqlimi vazifalarni o'zida mujassam etishi, qattiq qoplamlarini namlash va yuvishda foydalanishni, shuningdek sun'iy havzalarda suv oqimini ta'minlashi lozim.

593. Sug'orish uchun suv sarfini sug'orish tartibi, hudud balansi, hududning ayrim qismlarini ko'kalamzorlashtirish foiziga muvofiq sug'orish normalari asosida aniqlash lozim. Sug'orish normalari [SHNQ 2.04.02-19ga](#) hamda SanQvaN 0339-16ga muvofiq qabul qilinishi kerak.

594. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda betonli ariqlar tarmog'i qurilishi lozim.

O'rta va kichik shahrlar, shaharchalar hamda qishloq aholi punktlari nishablar va hudud sharoitlaridan kelib chiqib ham betonli, ham tuproqli ariqlarda ochiq tarmoq bilan sug'orishga yo'l qo'yiladi.

595. Aholi punktlari markazida hamda shaharning magistral yo'llari bo'ylab, hududini ochiq tarmoqlardan suv tindirib yoki yerosti suv olish qudug'idan oladigan, bosimli statsionar tarmoqlar orgali tomchilatib sug'orish lozim.

Madaniy meros obyektlari atrofidagi hududlarda esa yodgorliklarni muhofaza qilish talablardan kelib chiqib sug'orish tizimlarini loyihalash zarur.

596. Suv "quyish" usulida sug'orishga faqatgina maxsus maqsadli ko'kalamzor hududlarda — ihota daraxtzorlarda hamda sanitariya-muhofazasi zonalarida yo'l qo'yiladi.

597. Suv ta'minoti yetarli bo'Imagan hududlarda suv sarfini ancha kamaytirish imkonini beruvchi sug'orish usullaridan (tomchilatib, jo'yakariqlardan infiltratsiya usuli) foydalanish kerak.

598. Aholi punktlarini sug'orish uchun suv manbalari sifatida yerusti suvlaridan (kanal, daryo, ko'l, suv havzalari), yerosti suvlari hamda tozalangan oqava suvlaridan foydalanish lozim.

Suv ta'minoti taqchil hududlarda yog'ingarchilik suvlari toplash, buloq suvlarini quvurga olish (kaptaj) usullari qo'llanilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

599. Sug'orish tizimlari va tarmoqlarini SHNQ 2.02.02-20, SHNQ 2.04.02-19, SHNQ 2.05.03-22, SHNQ 2.06.01-24 va SHNQ 2.06.03-12ga muvofiq loyihalashtirish kerak.

(599-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

600. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda faqat yog'ingarchilik hamda drenaj suvlarini qabul qiluvchi zovurlar yopiq bo'lishi kerak. O'rta va kichik shaharlarda, shaharchalarda va qishloq aholi punktlarida zovurlar ochiq bo'lishiga yo'l qo'yiladi. Bunda ularning yoqasida qirg'oqbo'yi mintaqalari belgilanishi kerak.

3-§. Vertikal rejalashtirish va drenaj

601. Hududni vertikal rejalashtirish yer massalarining nolli balans muvozanati bilan belgilanishi, vertikal rejalashtirish yog'ingarchilik oqimlari tuproq eroziyasini keltirib chiqarmaydigan tezlikda oqizib yuborilishini ta'minlashi lozim.

Yer sathi nishabliklari tuproq xossalari ko'ra quyidagi 55-jadval bo'yicha qabul qilinishi kerak.

55-jadval

Tuproqlar	Sath nishablari, foiz, yog'inalarning yillik miqdoriga ko'ra, mm			
	150 gacha	151 — 300	301 — 450	450 va ortiq
Loyli	2 — 50	2 — 50	3 — 50	3 — 50
Qumli	2 — 30	10 — 30	20 — 30	30
Lyoss, mayda qum	2 — 10	3 — 10	5 — 10	10
II turdag'i cho'kuvchan tuproqlar	2 — 10	3 — 10	5 — 10	5 — 10

602. Yerosti sizot suvlarning sathi yuqori bo'lgan uchastkalarda uni pasaytirish yopiq drenajlarni qurish orqali amalga oshirilishi, kichik shahar, shaharchalar va qishloq aholi punktlarida suv sathini pasaytirish zovurlar tarmog'i yordamida amalga oshirilishi kerak.

603. Drenaj turi muhandislik-geologik va gidrogeologik izlanishlar asosida tanlanishi, toshloq, qumloq, qumloq-tuproqli yerdarda chiqarilgan suvlardan (yarqli bo'lgan hollarda) sug'orish va texnik ehtiyojlar uchun foydalanish sharti bilan vertikal yoki aralash drenaj tizimlari qo'llanilishi hamda suglinkali va lyossli tuproqli uchastkalarda o'zi oqar yoki majburiy oqiziladigan gorizontal drenajlar qurilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

604. Drenaj tizimlari SHNQ 1.02.09-21ga asosan bajarilgan muhandislik-geologiya izlanishlarga hamda SHNQ 2.04.02-19ga muvofiq loyihalaniishi kerak.

(604-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

4-§. Xavfli geologik jarayonlardan himoya qilish

605. Barcha turdag'i qurilishlar uchun QMQ 2.01.03-19ga muvofiq antiseysmik tadbirlar ishlab chiqilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

606. Aholi punktlari uchun shaharsozlik hujjatlari seysmik mikrohuddudlashtirish xaritalari va SHNQ 1.02.09-21ga muvofiq bajarilgan muhandislik-geologiya izlanishlari natijalari asosida ishlab chiqilishi kerak.

(606-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

607. Seysmik darajaning o'sishini keltirib chiqaruvchi omillar (geodinamik jarayonlar, suv bosishi, yerosti suvlarining sizib chiqishi) sababli murakkablashgan hududlar qurilishdan chiqarilishi, qurilishi o'ta zinch bo'lgan hududlarda bu omillar bartaraf etilishi lozim.

608. Qirg'oqlari eroziya (o'pirilish, jarliklar hosil bo'lishi) ta'siriga uchragan ochiq suv oqimlari bo'yicha qirg'oqlarni mustahkamlash tadbirlari amalga oshirilishi lozim.

Oqimlari faqat yog'ingarchilik suvlaridan tashkil topadigan ochiq suv oqimlari tubida suv chiqarish quvuri va drenaj kollektorlari o'rnatilishi, usti esa qisman yoki butunlay grunt bilan to'ldirilishi, hududda ko'kalamzorlar,

ko'p pog'onali transport inshootlari, kommunal qurilmalar, savdo do'konlari qurilishiga yo'l qo'yiladi.

609. Sel xavfi bo'lgan hududlarda seldan himoyalash maqsadida aholi punktlari bosh rejali sel oqimlaridan saqlanish tarhlari bilan bog'liq holda ishlab chiqilishi kerak.

610. Daryolarning quyi terrasalarida joylashgan aholi punktlari hududlarini toshqin suvlari bosishidan himoya qilishda hududni yerosti suvlari sathidan kamida 0,5 m ga ko'targan holda grunt bilan to'ldirish yoki dambalar qurish lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

611. Eroziya ta'siriga uchragan qirg'oqlarni mustahkamlash, aholi punktlari hududlarini seldan va toshqin suvlari bosishidan himoya qilish hamda yerning cho'kuvchanligiga qarshi loyihalar SHNQ 2.06.01-24, SHNQ 2.06.04-21, [SHNQ 2.06.05-21](#) va SHNQ 2.04.02-19ga muvofiq ishlab chiqilishi kerak.

(611-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

16-bob. Atrof-muhitni muhofaza qilish

1-5. Shaharsozlik ekologiyasi va tabiiy zaxiralardan oqilona foydalanish

612. Barcha turdag'i shaharsozlik hujjatlari tarkibida atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiiy zaxiralardan oqilona foydalanishga doir tadbirlar atrof muhitga ta'sir ko'rsatilishi to'g'risidagi bayonot loyihasi tarkibida ishlab chiqilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

613. Atrof-muhitga ta'sirni baholash (AMTB) materiallari Atmosfera havosini ifloslantiruvchi manbalarni xatlovdan o'tkazish hamda unga tashlanayotgan ifloslantiruvchi moddalar miqdorini belgilash to'g'risidagi yo'riqnomaga (ro'yxat raqami 3586, 2024-yil 19-dekabr) muvofiq ishlab chiqilishi lozim.

(613-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

614. Atrof-muhitni muhofaza qilish choralari quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

a) shaharsozlik tadbirlari:

tabiiy tizimni saqlash va rivojlantirish (suv oqimlari va ular bo'yini ko'kalamzorlashtirish, daraxtzorlarni barpo etish);

hududni rejashtirish tarhlari va loyihalarini ishlab chiqishda daryolar, soylar, kanallar va suv omborlarining muhofazasi zonalari, shuningdek kurort zaxiralaring va yerosti suvlari manbalari shakllanadigan zonalarining qat'iy tartibga solish rejimlari belgilangan sanitariya-muhofaza zonalaridan funksional foydalanishga doir talablarga roya etilishini ta'minlash;

eng yirik, yirik va katta shaharlar atrofida yashil belbog'larni barpo etish;

yo'l-transport tizimini takomillashtirish.

b) muhandislik-texnik tadbirlar:

sanoat va energetika obyektlarni rekonstruksiya qilish, chiqindisiz texnologiyalarni joriy etish;

muhandislik infratuzilmasi va communal xo'jalikni yuqori texnologik darajada rivojlantirish;

aholi punktlarini muhandislik uskunalari bilan to'liq hajmda ta'minlash.

615. Shaharsozlik hujjatlarida loyihalanayotgan hududlarning yashillik darajasini umumiy hududga nisbatan 30 foizgacha yetkazilishi lozim.

616. Yashil belbog'lar rekreatsiya, sanitariya-gigiyenik va xo'jalik maqsadlarida foydalanilishi, yashil belbog'larda ularning funksional vazifalarini bajarishiga monelik qiladigan xo'jalik faoliyatini yuritishga yo'l qo'yimasligi lozim.

617. Cho'l va yarim cho'l zonalarda joylashgan shahar va qishloq aholi punktlari atrofida shamol-changdan himoya qiluvchi ihota daraxtzorlarini barpo etish, eroziyaga uchrayotgan tepaliklar, jarlar va soyliklarning yonbag'irlarini ko'kalamzorlashtirish choralari ko'riliishi lozim.

618. Ihota daraxtzorlarning eni kamida quyidagicha bo'lishi lozim:

eng yirik va yirik shaharlar uchun — 500 m;

katta va o'rta shaharlar uchun — 100 m;

kichik shaharlar, shaharchalar va qishloq aholi punktlari uchun — 50 m.

619. Aholi punktlaridan tashqaridagi temir yo'llari va avtomobil yo'llari yoqasidagi ihota daraxtzorlarning eni 25 m dan kam bo'lmasligi lozim.

2-5. Loyihalanayotgan hududlarda ekologik xavfsizlikni ta'minlash

620. Atrof-muhitni muhofaza qilish tadbirlari loyihalanayotgan hududda mahsulotlarni (chiqindilarni) ishlab chiqarish, saqlash, tashish va utilizatsiya qilish jarayonlarining ekologik xavfsizligini ta'minlaydigan quyidagi talablarni belgilashi lozim:

- atmosfera havosi muhofazasini;
- suv obyektlarining muhofazasini;
- hayvonot va o'simlik dunyosi obyektlarining muhofazasini;
- yer resurslarining muhofazasini;
- chiqindi bilan bog'liq ishlarni amalga oshirishni.

621. Loyihalanayotgan hududlarning ekologik xavfsizligi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 18-fevraldagi 95-sonli qarori bilan tasdiqlangan Ekologik xavfsizlik to'g'risida umumiy texnik **reglament** talablariga muvofiq ta'minlanishi lozim.

3-5. Hududlarni shovqin, tebranish, elektromagnit maydoni va radiatsiyadan himoya qilish

622. Turar joy hududlarida avtomobillar, temir yo'l va fuqarolik aviatsiyasi transporti vositalari hamda ularning infratuzilma obyektlari, kommunal-transport va ishlab chiqarish korxonalar, qozonxonalar va nasoslarning shovqinlari hisobga olinishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

623. Turar joy va jamoat binolari hamda yondosh hududlar uchun yo'l qo'yiladigan shovqin sharoitlari, tashqi shovqinning asosiy manbalarining shovqin xususiyatlari, kutilayotgan shovqin darajasini aniqlash tartibi va hisoblash nuqtalarida ularning kamayishi SanQvaN 0267-20 va SHNQ 2.01.08-24 bo'yicha olinishi kerak.

(623-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

624. Aviatsiya shovqinining yo'l qo'yiladigan darajalari GOST 22283-2014 bo'yicha belgilanishi lozim.

625. Aholi punktlari ko'cha va yo'llarida transport (avtomobil va temir yo'llari, metropolitenlarning ochiq uchastkalari) oqimining shovqin tavsifi GOST 20444-2014ga muvofiq o'chanishi kerak.

626. Shaharsozlik hujjatlarini ishlab chiqishda transport oqimlari, relsli transport, kommunal-transport korxonalarini va boshqa shovqin manbalaridan tovushning ekvivalent darajalari, LA_{ekv} (dB), ushbu SHNQning 6-ilovasi **1 — 6-jadvallari** bo'yicha bo'lishi lozim.

Tovush darajasining ihota daraxtzorlari yordamida pasaytirilishi LA_{ko'k} ushbu SHNQning 6-ilovasi **7-jadvali** bo'yicha olinishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

627. Turar joy binolarida tebranislarning yo'l qo'yiladigan darajalari SanQvaN 0103-25ga muvofiq bo'lishi lozim.

(627-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

628. Sayoz metro yo'llarini joylashtirishda turar joy va jamoat binolarigacha masofalarni aniqlash uchun tebranish va shovqin dariasi SHNQ 2.05.04-21 asosida hisoblanishi lozim.

(628-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

629. RTS, fuqarolik aviatsiyasining radiolokatsiya stansiyalari, yuqori kuchlanishli elektr uzatish havo tarmoqlarini joylashtirishda SanQvaN 0370-19 hamda Elektr qurilmalarning tuzilishi qoidalari talablariga asoslanish lozim.

(629-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

630. Radioaktiv moddalarni ishlab chiqarishda, ishlov berishda, qo'llash, saqlash, tashish, zararsizlantirish va ko'mishida radiatsiyaviy xavfsizlik ta'minlanishi "Radiatsiya xavfsizligi normalari" (RXN 2006) va "Radiatsiya xavfsizligini ta'minlashning asosiy sanitar qoidalari" (RXTASQ 2006)ga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

17-bob. Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish

631. Hududida madaniy meros obyektlari mavjud bo'lgan aholi punktlarini rejalashtirishda tarixiy-madaniy boyliklar hududlarini, madaniy meros obyektlari, landshaftlar va madaniy qatlamlarni muhofaza qilish hamda shaharsozlik faoliyatini tartibga alohida solish zonalarini belgilash lozim.

Ushbu zonalarning chegaralari shaharsozlik hujjatlarida belgilanishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

632. Madaniy meros obyektlari mavjud bo'lgan aholi punktlari uchun ishlab chiqilayotgan shaharsozlik hujjatlarida madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish loyihalari SHNQ 1.03.02-23ga muvofiq ishlab chiqilishi lozim.

(632-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

633. Tarixiy-madaniy ahamiyatga ega bo'lgan obyektlarning uchastkalarida ularning muhofaza qilish zonalarida hamda shaharsozlik faoliyatini alohida tartibga solish zonalarida quyidagilarga yo'l qo'yilmaydi:

yangi binolarni joylashtirishga;

transport magistrallari, yo'l o'tkazgichlar, ko'priklar va boshqa muhandislik inshootlarini qurishga;

transport tuzilmasini rekonstruksiya qilish va tarixiy muhitning o'zgartirishga olib keladigan yangi elementlarni qurishga;

yuk oqimi ko'payishiga olib keladigan sanoat korxonalarini, omborxonalar va savdo obyektlari, havo va suv havzalarini ifloslanтирувчи, portlash va yong'in xavfi bo'lgan inshootlarni joylashtirish hamda mavjudlarini kengaytirishga;

arxeologiya obyektlari va arxeologik ashyolarni muhofaza qilish hududlarida qurilish va qazish ishlarni olib borishga.

634. Madaniy meros obyekti yer uchastkasida, muhofaza zonasida va qurilishni tartibga solish zonasida quyidagilar ta'minlanishi kerak:

tarixiy rejalshtirish tuzilmasini saqlash;

ko'cha tarmog'ining yo'qolgan elementlari va rejalshtirish tuzilmasini tiklash;

butunlay vayron bo'lgan madaniy meros obyektini qayta tiklash yoki madaniy qatlamda saqlanib qolgan devor va poydevor qismlarini konservatsiya qilish, hududni obodonlashtirish;

tarixiy rejalshtirish elementlarini saqlab qolgan holda an'anaviy uslublar va materiallardan foydalangan holda hududni obodonlashtirish;

yangi qurilishlarni cheklash;

fasadlarning me'moriy yechimlarini takomillashtirish, obodonlashtirishni tashkil etish tadbirlarni amalga oshirish orqali tarixiy muhitga mos kelmaydigan va nomutanosib bo'lgan binolarning ta'sirini kamaytirish.

635. Qo'riqlanadigan tabiiy landshaftlarning muhofaza qilish zonalarida quyidagilarga yo'l qo'yilmaydi:

mavjud relyef va landshaft xususiyatini o'zgartirishga;

daraxtlarni kesishga;

bino va inshootlarni qurishga;

transport kommunikatsiyalarini qurishga.

636. Qo'riqlanadigan tabiiy landshaftlarning muhofaza qilish zonalarida quyidagilar ta'minlanishi kerak:

landshaftning tarixiy qiyofasini va atrofdagi qurilishlar bilan aloqalarini muhofaza qilish va tiklash, shuningdek uni buzib turuvchi inshootlarni bartaraf etish;

relyefni, o'simlik qoplamasini va o'tloqlarni saqlash, qirg'oqbo'yi hududlarini eroziya va ko'chkilardan himoya qilish, yonbag'irlarini mustahkamlash, suv havzalari va daryolarni tozalash, tabiatni muhofaza qilish tadbirlarini amalga oshirish.

637. Moddiy madaniy meros obyektlari joylashgan hamda ularga tutash hududlarda yer qazish, yer tuzish, qurilish, melioratsiya, xo'jalik ishlarni olib borishda arxeologik nazorati ta'minlanishi hamda arxeologik yodgorliklarni muhofaza qilish choralarini amalga oshirilishi kerak.

638. Transport va muhandislik kommunikatsiyalari madaniy meros obyektlaridan quyidagi masofalarda o'tkazilishi lozim, kamida, m:

tezkor va uzlusiz harakat magistrallarining qatnov qismlari hamda sayoz qurilgan metropoliten yo'llari;

murakkab relyef sharoitida — 100 m;

tekis relyefda — 50 m;

suv va oqava suvlari quvurlari, issiqlik ta'minoti tarmoqlari (taqsimlash tarmoqlaridan tashqari) — 15 m;

boshqa yerosti muhandislik tarmoqlari — 5 m.

639. Rekonstruksiya sharoitida muhandislik tarmoqlarigacha bo'lgan masofalarni kamaytirishga yo'l qo'yiladi, biroq ular kamida quyidagicha bo'lishi lozim:

suv olib boruvchi tarmoqlargacha — 5 m;

suv olib bormaydigan tarmoqlargacha — 2 m.

640. Madaniy meros obyektlaridan sug'oriladigan ko'kalamzorlashtirilgan hududlar va daraxtzorlargacha bo'lgan masofalar quyidagicha bo'lishi kerak, m:

murakkab relyef sharoitida — 50 m;

tekis relyefda — 100 m.

Tomchilatib sug'orish tizimlaridan foydalanilganda bu masofalar 50 foizgacha kamaytirishga yo'l qo'yiladi.

18-bob. Yong'in xavfsizligi talablari

641. Funksional yong'in xavfi bo'yicha F1 — F4 sinflariga mansub binolar va inshootlar (keyingi o'rinnlarda — binolar) orasidagi yong'inga qarshi minimal masofa mazkur SHNQning [56-jadvali](#) bo'yicha bo'lishi, bunda binolarning funksional yong'in xavfi bo'yicha sinflari [SHNQ 2.01.02-04 ga](#) muvofiq qabul qilinishi lozim.

642. Yong'in xavfsizligi talablarini o'z ichiga olgan boshqa texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarda boshqacha tartib belgilanmagan bo'lsa, funksional yong'in xavfi bo'yicha F1 — F4 sinflariga mansub binolardan to F5.1 — F5.3 sinflaridagi binolargacha bo'lgan yong'inga qarshi masofalar quyidagi [56-jadval](#) bo'yicha qabul qilinishi kerak.

[56-jadval](#)

Binoning olovbardoshlik darajasi	Konstruktiv yong'in xavfi sinfi	F1-F4 sinflariga binolarning olovbardoshlik darajasi va konstruktiv yong'in xavfi sinflari asosida minimal masofalar, m			
		I, II, III C0	II, III C1	IV C0, C	IV, V C2, C3
F1-F4 sinflariga mansub binolar					
I, II, III	S0	6	8	8	10
II, III	S1	8	10	10	12
IV	S0, S1	8	10	10	12
IV, V	S2, S3	10	12	12	15
F5.1 — F5.3 sinflariga mansub binolar					
I, II, III	S0	10	12	12	12
II, III	S1	12	12	12	12
IV	S0, S1	12	12	12	15
IV, V	S2, S3	15	15	15	18

Izoh: Binolarning olovbardoshlik darajasi va konstruktiv yong'in xavfi sinfi SHNQ 2.01.02-04 ga muvofiq belgilanadi.

643. AYOQS, xavfli ishlab chiqarish obyektlari, gaz ta'minoti obyektlari, neft-gaz sanoati, energetika obyektlari va inshootlari, o'ta xavfli va texnik jihatdan murakkab obyektlargacha bo'lgan yong'inga qarshi masofalar yong'in xavfsizligi talablarini belgilaydigan texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlarga muvofiq aniqlanishi lozim.

644. Funksional yong'in xavfi bo'yicha F5.1 — F5.3 sinflariga mansub binolar (jumladan ishlab chiqarish maydonlari tashqarisida joylashganlari) orasidagi masofalar SHNQ 2.09.17-22 va QMQ 2.09.01-19ga muvofiq belgilanishi kerak.

645. Olovbardoshlik darajasi I — II va konstruktiv yong'in xavfi sinflari C0 — C1 bo'lgan F1 — F4 sinflariga mansub bo'lgan hamda yordamchi maqsadlardagi binolardan to tom qoplamarining izolyatsiya materiallari yong'in xavfliliği ko'rsatkichlari Yo3 — Yo4, A3, AT4, T3 va Z4 bo'lgan F5.1 sinfiga mansub binolargacha bo'lgan minimal oraliq masofa 15 m dan kam bo'lmasisligi kerak.

646. Kam qavatli zinch qurilish hududlaridagi turar joy binolaridan avtomobil yo'lgacha bo'lgan maksimal masofa o'tish joylari ochiq yo'lakli va ularning ikki chegarasi yo'lning qatnov qismi bilan tutashganda 60 m dan va boshi berk bo'lgan yo'laklarda esa 45 m dan ko'p bo'lmasisligi kerak.

647. Asosiy konstruksiyalardan 1 m dan ortiq chiqib turuvchi Yo1 — Yo4 guruhiga kiruvchi materiallardan ishlangan konstruktiv elementlari mavjud bo'lganda masofa ushbu konstruksiyalardan olinishi kerak.

648. Olovbardoshlik darajasi I — II va konstruktiv yong'in xavfi sinfi S0 bo'lgan binolarning yopiq devorlari (derazasiz, eshiksiz, bo'shliqlarsiz) orasidagi yong'inga qarshi masofani toming yuqori qatlami yonmaydigan materiallardan yoki himoya qatlamiga (qoplama) ega bo'lganda ushbu SHNQning [56-jadvalida](#) belgilangan ko'rsatkichlarga nisbatan 20 foizga qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

649. Seysmik faolligi 9 ball va undan yuqori bo'lgan hududlarda F1 sinfga mansub binolar orasidagi masofa, shuningdek konstruktiv yong'in xavfi sinfidan qat'iy nazar olovbardoshlik darajasi IV — V bo'lgan F1 — F4 sinflariga mansub binolar orasidagi masofalar 20 foizga oshirilishi kerak.

650. Olovbardoshlik darajasi V bo'lgan sinch va shchitli konstruksiyali ikki qavatli binolar uchun, shuningdek tomlari yong'in xavfi ko'rsatkichlari Yo1 — Yo4 bo'lgan materiallar bilan yopilgan binolar uchun yong'inga qarshi masofalar 20 foizga oshirilishi kerak.

651. Avtomatik yong'in o'chirish qurilmalari bilan jihozlangan olovbardoshlik darajasi I — II, konstruktiv yong'in xavfi sinfi C0 bo'lgan binolar orasidagi yong'inga qarshi masofalarni **56-jadvalda** belgilangan ko'rsatkichlarga nisbatan 50 foizgacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

651¹. Konstruktiv yong'in xavfi sinfidan qat'i nazar, funksional yong'in xavfi bo'yicha F1 — F4 sinflariga mansub hamda I-II olovbardoshlik darajasiga ega bo'lgan binolarni joylashtirishda, agar qarama-qarshi joylashgan binolarda birining devori (maxsus qurilgan mustaqil devor) yoki har ikkala binoning bir-biriga qaragan devorlari I-turdagi yong'inga qarshi (oyna va eshiklarsiz) bo'lganda, ushbu binolar orasidagi oraliq masofalar normalanmaydi. Mazkur talablar vaqtinchalik binolar va inshootlarga (qurilmalarga) nisbatan ham tatbiq etilishiga yo'l qo'yiladi.

(651¹-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'iga (hisob raqami 381, 05.01.2026-y.) asosan kiritilgan)

652. Tomorqa yer uchastkasidagi bir va ikki xonodonli turar joy uylari hamda xo'jalik imoratlari (saroy, garaj, hammom)dan qo'shni yer uchastkalaridagi turar joy uylari va xo'jalik imoratlarigacha masofalar mazkur SHNQning **56-jadvali** bo'yicha olinishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Bunda, qurilmalarning umumiylar qurilish maydoni ularning orasidagi qurilmagan maydonni bilan qo'shib hisoblanganda SHNQ 2.08.01-24 ga muvofiq, olovbardoshlik darajasidagi bir bino uchun yong'inga qarshi devorlarsiz, eng ko'pi bilan yo'l qo'yiladigan maydon (qavat) talablariga mos bo'lishi kerak.

(652-bandning ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

Oldingi tahrirga qarang.

Bitta yer uchastkasi doirasida joylashgan turar joy binolari o'rtasidagi, shuningdek turar joy binolari bilan xo'jalik imoratlari (omborxona, garaj, hammom) o'rtasidagi masofalar normalanmaydi.

(652-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'iga (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) asosan xatboshi bilan to'ldirilgan)

653. Bir va ikki xonodonli turar joy binolari tomorqa yer uchastkalarida yong'in xavfsizligi normalarini inobatga olgan holda bir juft doirasida joylashtirilishi zarur.

Oldingi tahrirga qarang.

Bunda, mazkur SHNQning 652-bandni birinchi xatboshisida belgilangan talablarga rioya etilishi lozim.

(653-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'iga (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) asosan xatboshi bilan to'ldirilgan)

654. Xo'jalik omborlari va garajlar uyni yashash xonasining derazali devori va verandasigacha hamda bir juft uylar doirasidagi qo'shni uy orasidagi masofa 7 m dan kam bo'lmasligi yoxud ombor va garajni bir yoki ikki xonodonli uyg'a qo'shib qurilishi lozim.

655. Turar joy binolari oshxona plitalari va hammom (vanna) kolonkalari bilan jihozlanganda, shuningdek yerto'lalarni muhandislik-geologik sharoitlarga ko'ra joylashtirish imkoniyati bo'lmaganda, mavze (daha) hududida bir kishi uchun

0,8 m², biroq har bir xonodon uchun kamida 4 m² hisobidan yoqilg'i saqlash omborlari joylashtirilishi kerak.

656. Omborlardan turar joy binolarigacha bo'lgan masofalar ushbu SHNQning **56-jadvalidagi** ko'rsatkichlardan kam bo'lmasligi, biroq uyning eng uzoq kirish joyigacha 100 m dan oshmasligi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

SHNQ 2.09.03-23 talablariga muvofiq olovbardoshlilik darajasi V bo'lgan hamda yong'in xavfi bo'yicha B1 — B4 toifalariga mansub ombor binolarini bir-biriga jipslashtirib (yonma-yon) qurishga yo'l qo'yiladi.

(656-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'iga (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) asosan xatboshi bilan to'ldirilgan)

657. Chorva va parrandalar uchun saroylarga eng yaqin joylashgan turar joy binosigacha bo'lgan masofa kamida quyidagilardan oshmasligi kerak:

bittalik va ikkitalik saroylar uchun — 15 m;

bloklari 8 tagacha bo'lgan guruhli saroylar uchun — 25 m;

bloklari 8 tadan ko'p bo'lgan guruhli saroylar uchun — 50 m.

Eng uzoq saroylargacha bo'lgan masofa 130 m dan.

150 bloklardan ko'p bo'lgan chorva va parrandalar uchun guruhli saroylar istiqomat qilish hududidan tashqarida joylashtirilishi kerak.

658. Bir-biriga bloklangan guruhli saroylarning qurilish maydoni 800 m^2 dan oshmasligi lozim.

Guruhli saroylar orasidagi masofalar SHNQ [2.09.03-23 ga](#) muvofiq qabul qilinishi kerak.

659. Bloklab qurilgan xo'jalik imoratlarning qurilish maydoni 800 m^2 dan oshmagan holda tomorqa uchastkalaridan tashqarida joylashgan xo'jalik imoratlari (saroy, garaj, hammom) orasidagi masofalar normalanmaydi va ularning orasidagi masofalar [56-jadval](#) bo'yicha olinishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

660. F1 — F4 sinfiga mansub binolaridan neft va neft mahsulotlari saqlanadigan birinchi guruh omborlarigacha bo'lgan yong'inga qarshi masofalar SHNQ 2.09.19-22ga muvofiq qabul qilinishi kerak.

F1 — F4 sinfiga mansub binolarga xizmat ko'rsatadigan qozonxonalar, dizel yoqilg'ili elektr stansiyalari va boshqa energetika obyektlarning ikkinchi darajali yoqilg'i omborlarigacha yong'inga qarshi masofalar quyidagi [57-jadval](#) bo'yicha olinishi kerak.

57-jadval

Ombor sig'imi, m^3	Omborgacha bo'lgan masofalar, m, F1 — F4 sinfiga mansub binolarning olovbardoshlik darajasi (konstruktiv yong'in xavfi sinfidan qat'i nazar)		
	I, II	III	IV, V
100 gacha	20	25	30
101 dan 800 gacha	30	35	40
801 dan 1000 gacha	40	45	50

Izohlar:

1) F1.1, F2 va F3.6 va F4.1 sinflariga mansub binolardan sig'imi 100 m^3 gacha bo'lgan omborlargacha masofalar ikki barobarga oshirilishi, sig'imi 100 m^3 dan ko'p bo'lgan omborlargacha masofa esa SHNQ 2.09.19-22 ga muvofiq birinchi guruhnинг III-toifali omborlariga qo'yiladigan talablar bo'yicha qabul qilinishi kerak.

2) Hajmi 10 m^3 va undan kam bo'lgan sig'imir yer ostida joylashtirilganda olovbardoshlik darajasi I va II, konstruktiv yong'in xavfi sinfi C0 yoki C1 bo'lgan binolargacha masofani 50 foizgacha qisqartirishga yo'l qo'yiladi.

(660-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i ([hisob raqami 380, 17.12.2026-y.](#)) tahririda)

661. Suyultirilgan gaz rezervuarlardan F1 — F5 sinflariga mansub binolargacha, shuningdek suyultirilgan gaz omborlardan gaz to'ldirish stansiyalariga tegishli bo'lmagan bino va inshootlargacha masofalar SHNQ 2.04.08-22ga muvofiq qabul qilinishi kerak.

662. Gaz to'ldirish punktlari va ballonlar oraliq saqlanadigan omborlardan, alohida GTPdan hamda suyultirilgan gaz sig'imiridan bino va inshootlargacha masofalar SHNQ 2.04.08-22ga muvofiq qabul qilinishi kerak.

663. AYOQSning neft mahsulotlarini saqlash rezervuarlari hamda tarqatish kolonkalaridan binolargacha masofalar SHNQ 2.09.20-08ga muvofiq olinishi kerak.

664. Dam olish muassasalari olovbardoshlik darajasi IV va V bo'lganda qo'shni binolardan ushbu SHNQning [56-jadvalida](#) belgilangan ko'rsatkichlarga nisbatan 30 foizga oshirilgan masofada joylashtirilishi kerak.

665. O'rmon massivlaridan shahar aholi punktlari chegaralarigacha masofa kamida 50 m, qishloq aholi punktlari va bog'dorchilik shirkatlari uchastkalari chegaralarigacha esa kamida 15 m bo'lishi zarur.

666. Avtomobillar uchun o'tish yo'llari va piyodalar yo'laklarini loyihalashda F1 — F4 sinflariga mansub binolarning butun uzunligi bo'ylab (tomorqali, yakka tartibdagi va bloklangan uylar bundan mustasno) asosiy va maxsus yong'in-qutqaruv avtomobillarining yetib kelishi va ular yordamida istalgan xonadonga yoki xonaga kirish imkoniyati hamda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

binoning ikkala uzun tomonidan — balandligi 28 m va undan yuqori bo'lgan F1.3 sinfiga mansub binolarga;

balandligi 18 m yoki undan yuqori bo'lgan F1.2, F2.1, F2.2, F3, F4.2, F4.3, F4.4 sinflariga mansub binolarga;

binoning bitta uzun tomonidan — yuqorida keltirilgan sinflardagi binolarning balandligi past bo'lib, quyidagi shartlarning biri bajarilgan hollarda:

barcha xonalar yoki xonadonlarning derazalari yong'in-qutqaruv avtomobillari yetib keladigan tomoniga qaragan yoxud barcha xonalar yoki xonadonlar binoning ikki tomonlama oriyentatsiyaga ega bo'lganda;

yong'in-qutqaruv avtomobillari binoning yetib kela olmaydigan tomonida qo'shni qavatlarning lodjiyalari va balkonlarini bir-biriga bog'laydigan tashqi ochiq zinalar o'rnatilganda;

yo'lakli loyihalashtirilgan binolar, tashqi 3-tip zinalar bilan ta'minlanganda;

binoning barcha tomondan F1.1 va F4.1 sinflariga mansub binolariga, shuningdek qurilish maydoni 10 000 m² dan ortiq yoki eni 100 m dan ko'p bo'lgan F1 — F4 sinflariga mansub boshqa barcha binolarga.

667. Yong'in-qutqaruv texnikalari o'tish yo'llari kengligi bino (inshoot)larning balandligidan kelib chiqib, quyidagilardan kam bo'lmasligi kerak:

binolarning balandligi 13,0 m gacha bo'lganda — 3,5 m;

binolarning balandligi 13,0 m dan 46,0 m gacha bo'lganda — 4,2 m;

binolarning balandligi 46 m dan ortiq bo'lganda — 6,0 m.

668. Bog'dorchilik shirkatlari hududidagi yong'in-qutqaruv texnikalari o'tish yo'llari kengligi 3,5 m dan kam bo'lmasligi kerak.

669. Yong'in-qutqaruv texnikalari o'tish yo'lining umumiy kengligiga, bino va inshootning asosiy kirish yo'li bilan birlashtirilgan piyodalar yo'laklarini qurishga yo'l qo'yiladi.

670. O'ralgan hududlarda avtomobillar kirish darvozalarining kengligi yong'in-qutqaruv avtomobillarining to'siqlarsiz o'tishini ta'minlashi kerak.

671. Funksional yong'in xavfi bo'yicha F1.4 sinfiga mansub kam qavatli (3 qavatgacha) turar joy qurilishi hududlaridagi uylari, shuningdek bog'dorchilik shirkatlari binolarini joylashtirishda yong'in-qutqaruv texnikalarining yetib kelish masofa 50 m dan ko'p bo'lmasligi kerak.

672. Yong'in-qutqaruv texnikalari o'tishiga mo'ljallangan yo'l qoplamlari konstruksiyalari yong'in-qutqaruv avtomobillari og'rligiga hisoblangan bo'lishi kerak.

673. Kirish yo'llari bo'lmagan binolarning old tomonlari bo'ylab, ularning qoplamasiga yoki tuproqqa tushadigan yukini hisobga olgan holda, yong'in-qutqaruv avtomobillari o'tishi uchun 6 m kenglikdagi yo'llarni tashkil etishga yo'l qo'yiladi.

674. Daryolar va suv havzalaridan yong'in-qutqaruv texnikalarining suv olish imkoniyatini yaratish uchun ularga borish yo'llari va maydoncha (pirs)larni joylashtirish lozim.

675. Yong'in-qutqaruv avtomobili kelish joyining ichki qismidan funksional yong'in xavfi bo'yicha F1 — F4 sinflariga mansub binolarning tashqi devorlari yoki boshqa o'rabi turgan konstruksiyalarigacha masofalar quyidagilardan kam bo'lmasligi kerak:

balandligi 28 m dan past bo'lgan binolar uchun — 5 — 8 m;

balandligi 28 m dan ortiq bo'lgan binolar uchun — 8 — 10 m.

Oldingi tahrirga qarang.

676. Yong'in-qutqaruv avtomobillarining kelish joylari bilan binolar orasidagi hududlarda yong'in-qutqaruv avtonarvonlari va avtoko'targichlari ishlashiga to'sqinlik qiluvchi qator daraxtlarni ekish, to'siqlar (uy oldi bog'lari uchun to'siqlar bundan mustasno), havo elektr uzatish liniyalari va boshqa konstruksiyalarini o'rnatishga yo'l qo'yilmaydi.

(676-band O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

677. Bino majmualari stilobat qismida tom orqali yong'in-qutqaruv texnikalari kelishi mo'ljallangan bo'lsa, yong'in-qutqaruv avtomobillarining har bir o'qidan stilobat konstruksiyasiga 16 t dan kam bo'lmagan yuk tushishi hisobga olinishi kerak.

678. Yong'in-qutqaruv texnikalari uchun o'tish va kelish joylariga qo'yilgan talablarni bajarish hamda yong'in-qutqaruvchilarning yong'in-qutqaruv tadbirlarini bajarishlari uchun (shu jumladan yong'in-qutqaruv texnikasi yordamida ham) lozim bo'lgan joylarga kira (bora) olishlarini ta'minlashga oid masalalarda normativ hujjatlar talablaridan og'ishishlar mavjud bo'lganda, himoyalananuvchi obyektlarda avariya-qutqaruv ishlarini olib borish va yong'inni o'chirish bo'yicha harakatlarning dastlabki rejalashtirish hujjatlari ishlab chiqilishi lozim.

679. Turar joy hamda jamoat bino va inshootlaridan vaqtinchalik inshootlar (qurilmalar)gacha bo'lgan yong'inga qarshi masofalar mazkur SHNQning **56-jadvali** bo'yicha olinishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Noaniq yong'in-texnik xususiyatlari ega bo'lgan inshoot (qurilma)largacha bo'lgan masofa olovbardoshlik darajasi V bo'lgan binolar kabi qabul qilinishi kerak.

(679-bandning ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-sonli buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

680. Vaqtinchalik qurilmalargacha (mobil yig'ma inshootlar, angarlar, qurilish, rekonstruksiya yoki ta'mirlash ishlari uchun qurilmalar) masofa 15 m dan kam bo'lmasligi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu SHNQning **651¹-bandi** talablariga mos bo'lgan maxsus mustaqil devorlar qurilganda turar joy hamda jamoat bino va inshootlaridan vaqtinchalik inshoot (qurilma)largacha bo'lgan masofalar normalanmaydi.

(680-bandning ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2025-yil 9-dekabrdagi 01/2-42-soni buyrug'i (hisob raqami 380, 17.12.2026-y.) tahririda)

19-bob. Yerosti makondan foydalanish

681. Aholi punktlari hududlarida yerosti makonidan foydalanish turlari shaharsozlik hujjatlarida belgilanishi kerak.

682. Yerosti inshootlarini joylashtirishda muhandislik-geologik sharoitlar hisobga olinishi, shuningdek quyidagi omillarga e'tibor qaratilishi lozim:

- gidrogeologik va geomorfologik sharoitlar;
- geologik va muhandislik-geologik jarayonlar;
- qadimgi eroziya vodiylari;
- geologik tuzilishi;
- tosh chuqurligi;
- tuproqlarning tarkibi, holati va xossalari;
- seysmik va seysmotektonik sharoitlari;
- tektonik tuzilmalar, yoriqlar va burmalar;
- texnogen ta'sirlar.

683. Yerosti makonidan foydalanishda qurishning murakkabligini baholash uchun o'zlashtirilgan tuproq massalariga gravitatsiyaviy texnogen yukni, shuningdek uning yerosti qismining zichligi va chuqurligini, tuzilmalar, tavsiya etilgan rivojlanish joyi bilan farqlanishi, shu jumladan yerosti muhandislik tarmoqlari, kommunikatsiyalar va ularning joylashish chuqurligi tahlil qilinishi kerak.

684. Shaharsozlik hujjatlari tarkibida quyidagilar taqdim etilishi lozim:

yer uchastkasini rejalashtirish tarhlari, jumladan yer uchastkasining bosh rejasi, marshrutni rejalashtirish tarhlari, chiziqli (tarmoq) obyektlarni olib o'tish shartlari;

- arxitektura-rejaviy yechimlar;
- ichki muhandislik uskunalari va tizimlar haqida ma'lumot;
- texnologik yechimlar tarhlari, shu jumladan yerosti inshootlari yoki majmualari, transport inshootlari, tonnellar va metropoliten uchun texnologik yechimlar;
- atrof-muhitni muhofaza qilish chora-tadbirlari;
- yong'in xavfsizligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlar;
- nogironligi bo'lgan shaxslar uchun sharoitlarni ta'minlash chora-tadbirlari.

685. Yerosti makonida avtoturargohlar, omborxonalar, savdo-maishiy muassasalar, tonnellar, transport va muhandislik kommunikatsiyalari, turli maqsadli sig'im (rezervuar)lar joylashtirilishi kerak.

20-bob. Energiya tejaydigan shaharsozlik yechimlar

686. Energiyanı tejashda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

binolar, turar joy va jamoat binolari ufq tomonlariga oqilona yo'naltirilishi;

yilning sovuq davrida binolarni isitish va yilning iliq davrida haddan tashqari qizib ketmaslik uchun quyoshdan nurlanishni hisobga olinishi;

hududni shamollatish, havo oqimi va aeratsiya jarayonlarini hisobga olgan holda binolar orasidagi maqbul masofalarni qabul qilinishi;

bino maydoni va ularning qavatlari soni energiyani tejash nuqtai nazardan oqilona rejalashtirilishi.

687. Hududlarni rejalashtirishda energiya resurslarining ahamiyatini hisobga olgan holda quyidagi sohalar qamrab olinishi lozim:

aholi punktlari rivojlanishini tartibga solish, ularning ishlab chiqarish komplekslarini maqsadli shakllantirish, aholi punktlari hududlari ixchamligini oshirish orqali transport va muhandislik kommunikatsiyalari uzunligini qisqartirish;

aholi punktlari hududida energiya iste'molchilarini oqilona joylashtirish.

688. Energiyani tejash chora-tadbirlarining samaradorligi quyidagi **58-jadvalga** muvofiq qabul qilinishi lozim.

58-jadval

Tadbirlar guruhi	Energiyani tejash chora-tadbirlari samaradorligi, foiz	
	o'rta va kichik shaharlarda	yirik va katta shaharlarda
Shaharning rivojlanishini va uning iqtisodiyot kompleksi tuzilishini tartibga solish	7 — 10	12 — 15
Funksional zonalashtirish va hududdan foydalanish intensivligini oshirish orqali shahar rejasining ixchamligini ta'minlash	10 — 15	25
Shahar hududida energiya ta'minoti va energiya iste'moli obyektlarini joylashtirishni hisobga olgan holda rejalashtirish	10 — 15	20
Energiya iste'moli xususiyatlarga ko'ra binolar tuzilishini takomillashtirish va hududlarni muhandislik uskunalar bilan jihozlash	40 — 45	10
Transport va muhandislik kommunikatsiyalar tarhlarini ishlab chiqish, rejalashtirish va texnik jihatdan takomillashtirish	7 — 10	15 — 20
Energiya iste'moli sohasida aholi munosabatini o'zgartirish, energiya sarfini samarali nazorat qilish va boshqarish, progressiv standartlarni joriy yetish	5 — 7	7 — 10

21-bob. Aholi punktlari hududlarini rekonstruksiya qilish

689. Aholi punktini barqaror rivojlantirish, texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjalalar talablariga muvofiqlashtirish, hududlardan, ijtimoiy soha, muhandislik va transport infratuzilmalaridan foydalanish samaradorligini oshirish maqsadida aholi punktining hududlari, bino va inshootlari rekonstruksiya qilinishi lozim.

690. Aholi punktlari hududlarini rekonstruksiya qilish jarayonlarida bino va inshootlarni, muhandislik jihozlarini rekonstruksiya va modernizatsiya qilish yo'li bilan amalga oshirilishi kerak.

691. Eng yirik, yirik va katta shaharlarda hududlarni rekonstruksiya qilishda, funksional zonalarni tanlashda shaharlarning markaziy va o'rtaliq zonalariga ustunlik berish lozim.

692. Shaharni qayta qurish tadbirlarini amalga oshirishda funksional zonalari rivojlanishi sharoitlarini baholash asosida quyidagilar belgilanishi kerak:

hududlarning funksional maqsadini saqlab qolish yoki o'zgartirish imkoniyati;

rekonstruksiya qilinishi mo'ljallangan hududning shaharning boshqa hududlari bilan rejalashtirish xususiyatlari va funksional aloqalari;

yong'in xavfsizligini ta'minlash, aholini hamda hududlarni tabiiy va texnogen xususiyatga ega favqulodda vaziyatlardan himoya qilish.

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining hududlarini rivojlantirish va qurishni shaharsozlik jihatidan rejalashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalariga

1-ILOVA

Aholining xizmat ko'rsatuvchi guruhlaridagi soni

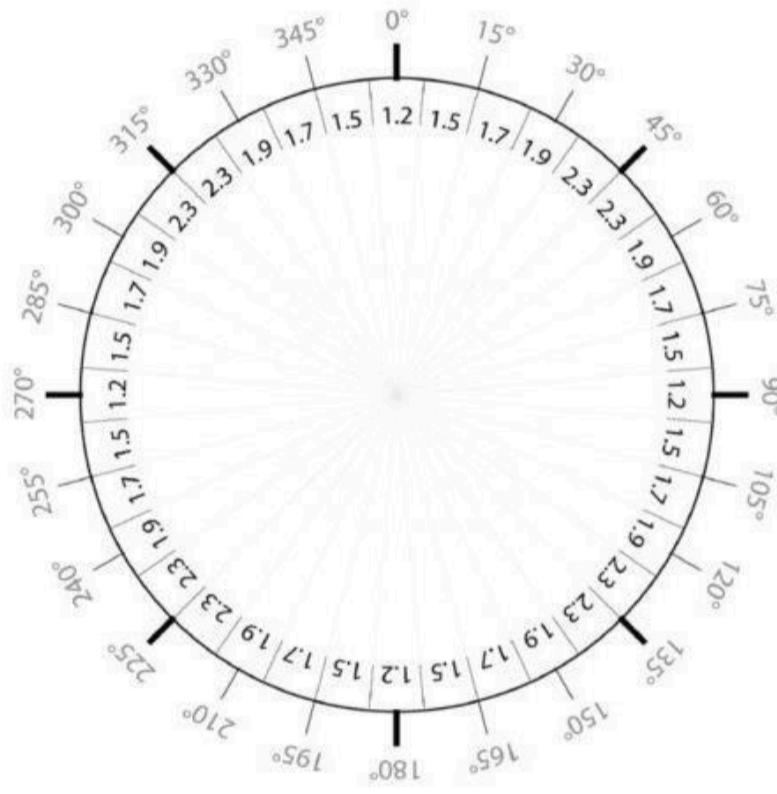
Xizmat ko'rsatish muassasalari va korxonalarli	Aholiga xizmat ko'rsatuvchi guruhning solishtirma nisbati, aholi joylari guruhlari bo'yicha, foiz					shaharchalar	qishloq aholi punktlari		
	shaharlar								
	eng yirik	yirik	katta	o'rta	kichik				
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari	2,1 — 2,3		2,2 — 2,4		2,2 — 2,6		2,5 — 2,9		
Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari va muktabdan tashqari ta'lim muassasalari	3,5 — 3,8		3,6 — 3,9	3,7 — 4,0	3,8 — 4,1		3,8 — 4,4		
Madaniyat va san'at muassasalari	1,9	1,6	1,3	1,0	1,0	0,5	0,9		
Sog'liqni saqlash muassasalari	3,5	3,3	3,2	3,0	2,8	1,8 — 2,1	1,9		
Jismoniy tarbiya va sport muassasalari		0,3				0,2			
Savdo korxonalarli	3,8	3,6	3,4	3,3	3,2	2,0	2,1		

Umumiy ovqatlanish korxonalar	1,3	1,2		1,0		
Boshqarma va moliyaviy tashkilotlar va muassasalar		0,5		0,6	0,4	
Telekommunikatsiya, aloqa, radioeshittirish va televideeniye korxonalar	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	
Maishiy xizmat korxonalar		2,3		2,0 — 2,2	1,8 — 2,	1,6
Kommunal xo'jalik muassasalar:						
shahar transporti	1,3	1,2	1,0	0,7	0,4 — 0,5	0,2
injener-texnik xizmatlari		1,3	1,4		1,5	
turar-joy — ekspluatatsiya xizmati		0,5			0,3	
boshqa turlar	0,4		0,5	0,6	0,7	0,9

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining
hududlarini rivojlantirish va qurishni
shaharsozlik jihatidan rejalashtirish"
shaharsozlik normalari va qoidalariga

2-ILOVA

Ikkita bino orasidagi masofani hisoblash uchun yo'naliш koeffitsiyenti (k_y) diagrammasi*

* — mazkur koeffitsiyentlar binolarning uzun tomomlari bir biriga nisbatan parallel yoki 45° gacha burchak ostida joylashganda qo'llanilishi kerak.

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining
hududlarini rivojlantirish va qurishni
shaharsozlik jihatidan rejalashtirish"
shaharsozlik normalari va qoidalariga

3-ILOVA

Umumtovar va ixtisoslashgan omborlar uchun yer uchastkalarining o'chamlari

Omborlar nomi	1 ming aholiga, m^2 yer uchastka maydoni
Oziq-ovqat mollari	135
Nooziq-ovqat mollari	180
Sovutgichlar	105
Meva saqlash omborlari	148
Kartoshka saqlash omborlari	102
Sabzavot saqlash omborlari	120

Qurilish materiallari omborlari				300
Yonilg'i omborlari				150
Benzin va boshqa yonilg'i-moylash materiallari omborlari				360

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining
hududlarini rivojlantirish va qurishni
shaharsozlik jihatidan rejalashtirish"
shaharsozlik normalari va qoidalariga

4-ILOVA

Dam olish hududlari yuklamasining yo'l qo'yiladigan hisobiy ko'rsatkichlari

Foydalinishayotgan hududlar turlari	Mashg'ulotlar turlari	Dam olish yuklanishi, kishi/ha			Umumiyligi sig'imni aniqlash uchun hisobiy yuklama, kishi/ha	Izoh
		ekologik	texnologik	psixologik		
Tog'li tumanlar: so'qmoqlar tarmog'i	sayr-lar	5 — 10	-	6,5 — 1	5	Yo'llar doirasida cheklanmagan yoki 800 m so'qmoqqa 1 guruh
Tik yon bag'irli vodiy-sayyoohlilik yo'lagi:	sayohat turizmi	1-2	-	0,5 — 1	2	
Chodir tikish zonasidagi yalanglik	turizm	-	300	20 — 30	100	
Uchish uchun tog' yon bag'irlari	chang'i sporti	-	2 — 20	-	20	
Tog' daryolari va jilg'alar qirg'oqlari	cho'milish, dam olish	5 — 7	-	2 — 5	5	
Tog' suv omborlarining sohillari		-	1000	100 — 500	500	
Tekislik tumanlari:	sayrlar	10 — 20	-	2 — 5	10	Obodonchiligiga qarab oshiriladi
Suv havzalari qirg'oq bo'yining o'zgartirilgan manzarasi						
Tabiiy plyajlar	cho'milish, dam olish	-	1000 — 1500	100 — 200	1100	Eng ko'p obodonlashtirilishini hisobga olib
Sun'iy plyajlar		-	2000 — 2500	150 — 500	1500	
Anhorlar va suv omborlaridagi sun'iy akvatoriyalar	cho'milish	-	600 — 800	150 — 500	500	Asosiy havzadan damba, to'g'on yoki suv ajratish anhori bilan ajratilgan akovgoriya
Suv havzalarining akvatoriyalari	musobaqalar	-	1 — 5	0,5 — 1	5	Suv sportining turiga qarab
Daryolar va ko'llar sohillari yoqalab ovchilik xo'jaliklari	ov	-	1-2	-	2	Xavfsizlik shartlarini hisobga olgan holda
Baliqchilik ko'llari	baliq ovlash	-	10 — 20	-	15	Qirg'oqdan ovlashda 50-100/km ²

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining
hududlarini rivojlantirish va qurishni
shaharsozlik jihatidan rejalashtirish"
shaharsozlik normalari va qoidalariga

5-ILOVA

Aholiga xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlari normalari

Xizmat ko'rsatish muassasalari va tashkilotlari	O'lchov birligi	1000 kishi aholi uchun norma		Binoning hisobiy qurilish hajmi, m ²	
		1 navbat qurilishi	loyihaviy muddatga	1 kishi uchun	1000 kishi aholiga
1	2	3	4	5	6
1. Kundalik xizmat ko'rsatish muassasalari:					
Umumiy o'rta ta'lim tashkiloti	o'rin	165 — 280	175 — 280	24,0	4200 — 6720

Maktabgacha ta'lif tashkiloti	o'rin	70 — 125	90 — 155	33,0	2805 — 5115
Oziq-ovqat do'konlari	m ² , savdo maydoni	60	70	11,4	798
Sanoat mollari do'konlari	m ² , savdo maydoni	25	30	10,2	408
Umumiy ovqatlanish korxonasi	o'tirish joy	8	8	25,4	406,4
Madaniy-ommaviy binolar	m ² , pol maydoni	50 — 60	50 — 60		
Uy-joylarni boshqarish kompaniyalari va ularning bazalari 250 ming kishigacha	shaharga obyekt	1	1	6500	195 — 84,5
shahar tumanida aholisi 250 ming kishidan ortiq bo'lganda	tumanga obyekt	1	1		
aholisi 5 ming kishidan ortiq bo'lgan mavze va dahalarda	mavze (daha)ga obyekt	0,06-0,1	0,06-0,1	3045,0	304,5
Pochta aloqasi bo'limi, omonat cassasi (6-8 ming kishiga 1 ob.)	obyekt	0,1-0,16	0,1-0,16	2506,0	350,8 — 401
Dorixona (1 mavzega 1 obyekt)	obyekt	0,1-0,16	0,1-0,16	1257,0	188,6
Ustaxona va sartaroshxonalar, buyurtma qabul punktlari	1 xodim-qabul	2,0	2,0	95,6	267,7
Kir yuvish korxonalari qabul punktlari	1 kg quruq mato smenada	80	110	0,85	93,5
Kimyoviy tozalash korxonalari qabul punktlari	1 kg ishlov ber. buyum smenada	3,5	4,0	2,0	8
Ikkilamchi xom ashyo qabul qilish punktlari (20 ming kishiga 1 ob.)	obyekt	0,1	0,1	630,0	63

2. Davriy xizmat ko'rsatish muassasalari:

Oziq-ovqat do'konlari	m ² savdo maydoni	20	30	11,4	228
Sanoat mollari do'konlari	m ² savdo maydoni	120	150	13,3	1380
Kulinariya do'koni	m ² savdo maydoni	6	6		
Umumiy ovqatlanish korxonasi	o'tirish joy	26	32	25,3	607,2
Bolalar musiqa maktabi (kami 100, eng ko'pi 500 joy)	foiz o'quvchidan	2,3	2,3	36,0	180 — 216
Bolalar badiiy maktabi (kami 50, eng ko'pi 250 joy)	1 smenada joy	2,7	2,7	36,0	180 — 216
Bolalar san'at maktabi (aholisi 25000 dan va ortiq bo'lgan shaharda 150 — 420 joy)	1 smenada joy	2,3	2,3	36,0	180 — 216
Bolalar sport maktabi	foiz	2,3	2,3	32,0	420 — 504
Konsert zali kamida 200 joy	joy	3-4	3,5 — 5	18,0	63 — 90
Teatrlar (yirik va katta shaharlarda) kattalarga kamida 500 joy, bolalarga — 300 joy	joy	4 — 6	5 — 6	72,0	360 — 576
Sirklar (eng yirik va yirik shaharlarda) kamida 1200 joy	joy	—	3,5-5	95,0	330 — 475
Universal sport tomosha zali (yirik va katta shaharlarda) kamida 1000 joy	joy	5 — 8	6 — 9	100,0	600-900
Madaniyat markazlari va saroylari	zalda joylar/ keluvchilar	35/70	40/80	33,5	1340

Kutubxonalar:					
a) markaziy, shahar aholi punktlari	ming saqlash birligi/ o'qish joyi			75,0	
o'rta va katta shaharchalarda		-	5/3,3		
kichik shaharlarda		-	3/2,5		
o'rta shaharlarda		-	2,8/1,5		
katta shaharlarda		-	2,7/1,4		
yirik shaharlarda		-	2,6/1,3		
b) tuman, shahar aholi punktlari	ming saqlash birligi/ o'qish joyi	kishi		69,0	
kichik shaharlarda		-	0,8 — 1,0		
o'rta shaharlarda		-	1,5 — 0,8		
katta shaharlarda		-			
yirik shaharlarda		-			
Raqs zallari	joy	6	6		
Lektoriyalar	-/-	2	2		
Attraksion va o'yin zallari	pol maydoni, m ²	3	3		
Kinoteatrlar	joy	20 — 30	25,5 — 35	16,0	480 — 800
Dorixonalar	obyekt	0,02	0,02	4756,0	142,7
Poliklinikalar	smenda kishi	-	35	37,0	1295
Shifoxonalar	koyka			295	8991,4
Tez yordam stansiyalari	avtomashina	0,1	0,1	800	80
Qon quyish stansiyalari (aholisi 50 mingdan ortiq shahar bo'lganda)	obyekt	1	1	5200	104-52
Shahar SES-250 ming kishigacha shahar aholi punktlarida	shaharga obyekt	1	1	8800	440 — 35
shahar tumanida aholisi 250 ming kishidan ortiq bo'lganda	tumanga obyekt	1	1	8800	52,8
Bozorlar	m ² savdo maydoni	24 — 40	24 — 40	27,3	81,9
Mehmonxonalar	o'rin	3 — 5	6	103	618
Motellar (sig'imi kami 100 joy)	o'rin	5	9	99	891
Shahar aholi punktlaridagi yong'in-qutqaruv depolari, aholisi, ming kishi: 8 gacha	avtojuriish	0,30	0,30	25	25
8,1 dan 20 gacha	avtojuriish	0,25	0,25		
21 dan 50 gacha	avtojuriish	0,20	0,20		
51 dan 100 gacha	avtojuriish	0,15	0,15		
101 dan 250 gacha	avtojuriish	0,14	0,14		
251 dan 500 gacha	avtojuriish	0,13	0,13		
501 dan 1000 gacha	avtojuriish	0,10	0,10		
1001 dan 2000 gacha	avtojuriish	0,07	0,07		
2000 dan ortiq	avtojuriish	0,05	0,05		
Jamoat hojatxonalari	1 jihoz	1	1	58	290 — 174
Hammomlar	joy	5			
Madaniy xizmat uylari, maxsus korxonalari	1 ishl/chiq. ishchi va qabul qil	5	7	95	1064

Kir yuvish fabrikalari	1 kg quruq buyum smenada	90	120	4	480
Kimyoviy tozalash fabrikalari	1 kg ishlov berish buyumlari smenada		11	81,4	8-10/3
a) markaziy		3,2	7,4		
b) tuman		4,0	4,0		
Internat-uylar:					
a) qariyalar va mehnat faxriylari uchun (60 yoshdan erkaklar, 55 yoshdan-ayollar) 1000 kishiga	o'rin	-	25	60	120 — 240
b) katta yoshdagi nogironligi bo'lgan shaxslar uchun 18 yoshdan, 1000 kishi	o'rin	-	3		
v) bolalar internat uylari 1000 kishiga, 4 dan 17 yoshgacha.	o'rin	3	3		
g) psixonevrologik internatlar 1000 kishiga 18 yoshdan	o'rin	3	3		
Shahar aholi punktlaridagi muzeylelar					
kichik shaharlarda	shaharga obyekt	1	1	21000	630
o'rta shaharlarda	shaharga obyekt	-	1-2		
katta shaharlarda	shaharga obyekt	-	2-3		
yirik shaharlarda	shaharga obyekt	-	3 — 5		
Bolalar sut oshxonasi	porsiya	120	120	0,1	12
Sport zallari	m ² pol maydoni	36 — 50	60 — 80	-	-
Yopiq suzish hovuzi	m ² suv yuzasi	5	8	15	120
Ochiq hovuz	-/-	12 — 17	12 — 17		
Ma'muriy-xo'jalik tashkilotlari	xodimlar	10	10	45	450
Vetshifoxona, vetlaboratoriyasi bilan	shaharga obyekt	1	1	5700	570 — 57
Aloqa uyi	shaharga obyekt	1	1	8000 — 18000	400 — 72
Shahar suvoqava korxonasi	shaharga obyekt	-	-	3000 — 12000	150 — 48
Shahar gaz ta'minoti korxonasi	shaharga obyekt	-	-	1500 — 4000	75 — 16
Shahar issiqqlik ta'minoti korxonasi	shaharga obyekt	-	-	1500 — 4000	75 — 16
Shahar elektr ta'minoti korxonasi	shaharga obyekt	-	-	2000 — 9000	100 — 36
Shahar yoritish tarmog'i korxonasi	shaharga obyekt	-	-	1000 — 4000	50 — 16
Shahar sudi	shaharga obyekt	-	-	45	450 — 300
Tuman sudi	30 ming kishiga 1 sudya	-	-	30	300

Izoh:

1. Suratda alohida uchastkada joylashishdagi raqamlar, maxrajda esa turar joy binosining birinchi qavatida joylashishdagi raqamlar berilgan.

2. Kimyoviy tozalash korxonalarini 90 kg gacha quvvatida turar joy uylarining birinchi qavatlarida joylashtirish kerak.

3. Aholisi 250 ming kishidan ortiq bo'lgan shahar aholi punktlarida tegishli tuman obyektlarini joylashtirish lozim.

SHNQ 2.07.01-23 "Aholi punktlarining hududlarini rivojlantirish va qurishi shaharsozlik jihatidan rejalashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalariga

6-ILOVA

Turli shovqin manbalaridan ekvivalent tovush darajalari, tovush darajasining daraxtzor zonalari bilan pasaytirilishi

Avtomobil transporti oqimlarining shovqin tavsiflari

1-jadval

Yo'llar va ko'chalar toifalari	Qatnov qismining ikkala yo'nalishda harakat yo'laklari soni	LA _{ekv} , dB ekvivalent tovush darajasi
Tez harakatlanish yo'llar	6 8	86 87
Ummashahar ahamiyatidagi magistral ko'chalar va yo'llar: to'xtovsiz harakatli	6 8	84 85
tartibga solinadigan harakat	4 6	81 82
shahar tumani ahamiyatidagi harakat	4 6	81 82
Mahalliy ahamiyatidagi ko'chalar va yo'llar: turar joy ko'chalar	2 4	73 75
sanoat va kommunal-ombor zonalarining yo'llari	2 4	79 81

2-jadval

Relсли transport harakat tarkibining turi	Tovushning ekvivalent darajasi, dB, harakat intensivligida, juft/soat										
	1	2	3	4	5	6	8	10	15	20	30
Yo'lovchi poyezdi	68	71	73	74	75	76	77	78	80	81	-
Yuk poyezdi	77	81	82	83	84	85	86	87	89	91	-
Elektr poyezdi	-	71	72	73	74	75	76	77	79	81	82
Tramvay	-	-	-	60	61	62	63	63	65	66	-
Metro poyezdi	-	-	-	-	-	63	64	65	67	68	69

Temir yo'l transporti obyektlarining shovqin tavsiflari

3-jadval

Obyektlar	LA _{ekv} , dB
Saralash stansiyalari:	
1 toifa	99
toifasiz	97
Yuk stansiyalari	87
Yuk hovlilari	97
Lokomotivlarning reostatli sinov punkti	107
Lokomotiv va vagon depolari	90

Kommunal-transport obyektlarining shovqin tavsiflari

4-jadval

Korxonalar nomi	Uchastka maydoni, ha	Uchastka chegarasida tovushning eng ko'p darajasi, dB

Fabrika-kir yuvish xonasi	3,0	74
300 yo'nalishli avtovokzal	4,0	78
300 avtobus uchun avtobus parki	5,7	77
200 poyezdlik tramvay deposi	2,9	76
150 mashinalik trolleybus deposi	4,1	69
Taksomotor parki, ochiq avtoturargoxlar	2,0	76
Avto transport korxonalari:		
500-600 yuk avtomobili uchun	2,8	80
300-600 avtomobil uchun	3,2	74
200 avtomashina uchun	1,8	75
Avtobus bekat stansiyasi	7,6	71

Ochiq transformator kichik stansiyasidan 7 m masofadagi tovush darjasи, dB

5-jadval

Transformatorning turiga ko'ra quvvati, MVA	10	16	25	32	40	63	80	125	200
Shovqin darjasи, dB	70	72	75	76	76	77	77	79	80

Mavze (daha) ichidagi manbalarining shovqin tavsiflari

6-jadval

Mavze (daha) ichidagi shovqin manbai	Tovushning eng ko'p darjasи, dB
Bolalar o'yinlari	80
Sport o'yinlari:	
futbol	85
voleybol	78
basketbol	73
tennis	71
stol tennis	66
Do'konlarda mollar tushirilishi va o'ramlar yukining ortilishi:	
sanoat mollari, kitoblar	71
oziq ovqat mahsulotlari	74
mebel jihozlari	76
meva-sabzavotlar, vino-salqin ichimliklar	89
Chiqindi oluvchi mashinalarning ishlashi	98
Uy-joylar guruhlarining ichida yakka avtomollar yurib o'tishi:	
yengil avtomashina	63
yuk avtomollar	77

Tovush darajasining ihota daraxtzorlari yordamida pasaytirilishi

7-jadval

Daraxtzorlar	Yo'l eni, m	Tovush darajasining pasayishi, dB
Daraxtzor ichida daraxtlarni shaxmat usulida ekilishi	10 — 15	4 — 5
xuddi shunday	16 — 20	5 — 8
Ikki qatorli, qatorlar orasida 3 — 5 m masofa; qatorlar bir qatorli ekilishga aynan o'xshash	21 — 25	8 — 10
Ikki yoki uch qatorli, qatorlar orasida masofa 3 m; qatorlar bir qatorli ekilishga aynan o'xshash	26 — 30	10 — 12

Izoh. Daraxtlar balandligi kamida 5—8 m deb qabul qilinishi kerak.

O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2024-yil 20-maydag'i 01/2-20-son **buyrug'i**

2-ILOVA

O'z kuchini yo'qotgan deb topilayotgan ayrim shaharsozlik normalari va qoidalarining

RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo'mitasi raisining 2009-yil 23-dekabrdagi 128-son buyrug'i bilan tasdiqlangan SHNQ 2.07.01-03* "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishini rejashtirish" shaharsozlik **normalari va qoidalari**.

2. O'zbekiston Respublikasi qurilish vazirining 2018-yil 2-oktabrdagi "Qurilish normalari va qoidalariga o'zgartirishlar kiritish haqida"gi 208-son buyrug'inining 1-bandi 2-xatboshisi va mazkur buyruqning 1-ilovasi.

3. O'zbekiston Respublikasi qurilish vazirining 2019-yil 4-fevraldagi "Qurilish normalari va qoidalariga o'zgartirishlar kiritish haqida"gi 69-son buyrug'i.

4. O'zbekiston Respublikasi qurilish vazirining 2020-yil 22-yanvardagi "Me'yoriy hujjatlarga kiritilayotgan o'zgartirishlarni tasdiqlash to'g'risida"gi 28-son buyrug'inining 1-bandi 3-xatboshisi va mazkur buyruqning 2-ilovasi.

5. O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2023-yil 5-apreldagi "SHNQ 2.07.01-03 "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishini rejashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalarining 179-bandiga qo'shimcha kiritish to'g'risida"gi 71-son **buyrug'i** (hisob raqami 158, 2023-yil 14-aprel).

6. O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2023-yil 12-iyundagi "SHNQ 2.07.01-03 "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishini rejashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 153-son **buyrug'i** (hisob raqami 175, 2023-yil 20-iyun).

7. O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2023-yil 7-dekabrdagi "SHNQ 2.07.01-03 "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishini rejashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalariga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi 415-son **buyrug'i** (hisob raqami 223, 2023-yil 14-dekabr).

8. O'zbekiston Respublikasi qurilish va uy-joy communal xo'jaligi vazirining 2024-yil 23-yanvar "SHNQ 2.07.01-03 "Shaharsozlik. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurilishini rejashtirish" shaharsozlik normalari va qoidalarining 3-bandiga qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi 20-son **buyrug'i** (hisob raqami 230, 2024-yil 24-yanvar).